

บทที่ 5

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาถึง กระบวนการของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ รวมทั้งเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากรที่ต่างกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ โดยประชากรในแต่ละกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษานั้น ประกอบไปด้วย 4 ชนเผ่า 4 หมู่บ้าน 4 ตำบล 2 อำเภอ ได้แก่ เผ่าไทยใหญ่ของหมู่บ้านนาปลาจาด ตำบลห้วยผา เผ่ากะเหรี่ยงของหมู่บ้านไม้สะเป่ ตำบลปางหมู เผ่ามูเซอของหมู่บ้านไม้ขวางนาม ตำบลนาปู่ป้อม และเผ่าม้งของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม ตำบลหมอกจำแป้ ในการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และการมีส่วนร่วมของแต่ละเผ่าในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา - น้ำตกผาเสื่อ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจในบริบทของพื้นที่ศึกษา โดยได้ทำการกำหนดขอบเขตเนื้อหา การศึกษานั้นการอธิบายในเชิงปริมาณ โดยอาศัยข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลัก ใ้เหตุผลสนับสนุนในแต่ละประเด็นผ่านการถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มย่อยกับชาวบ้าน หัวหน้าครัวเรือนและตัวแทนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ประกอบการบรรยายผลและบริบทหมู่บ้านเพื่อความเข้าใจที่น่าเชื่อถือมากขึ้น ในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา - น้ำตกผาเสื่อ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา- น้ำตกผาเสื่อ
- 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา- น้ำตกผาเสื่อ
- 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา- น้ำตกผาเสื่อ

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นชนเผ่า จำนวน 342 ครัวเรือน ประกอบด้วย เผ่าไทยใหญ่ 175 ครัวเรือน เผ่ากะเหรี่ยง 58 ครัวเรือน เผ่ามูเซอ 55 ครัวเรือน เผ่าม้ง 54 ครัวเรือน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ระดับความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา - น้ำตกผาเสื่อ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนผลการศึกษาแบ่งเนื้อหา ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาของหมู่บ้านนาปลาจาดในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5.2 ผลการศึกษาของหมู่บ้านไม้สะเป่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5.3 ผลการศึกษาของหมู่บ้านไม้ซางหนามในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5.4 ผลการศึกษาของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้มในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5.5 ผลการศึกษารวม 4 หมู่บ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5.6 ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5.1 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านนาปลาจาด หมู่ 4 ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาตินั้น จากคำบอกเล่าของผู้ใหญ่บ้านหลาว เพชรอุดมในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในอดีตชาวบ้านในหมู่บ้านบางส่วนนั้นยังมีจิตสำนึกในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่เต็มที่ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า บุกรุกพื้นที่ทำกินในป่าอนุรักษ์ ลักลอบจับสัตว์น้ำในเขตหวงห้าม ทางหมู่บ้านจึงได้หาแนวทางการแก้ไข โดยการจัดทำโครงการเครือข่ายอนุรักษ์ป่า มีการทำโครงการบวชน้ำบวชปลาเพื่ออนุรักษ์พันธุ์ปลาในฤดูวางไข่ โครงการท่อน้ำฝาระวังไฟ โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันไฟฟ้า โครงการอาสาสมัครอนุรักษ์ป่า อบรมเสริมสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งมีการสร้างกรอบแผนงานยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขในด้านการดูแลความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมไว้โดยมีวัตถุประสงค์คือ ป้องกันไม่ให้ทรัพยากรธรรมชาติของหมู่บ้านเสื่อมโทรม ดูแลรักษาป่าไม้ ควบคุมมลพิษ ควันไฟจากไฟไหม้ป่า ดูแลป่าต้นน้ำ จากคำบอกเล่าของผู้ใหญ่หลวงเพชรอุดมพร กล่าวถึงการอนุรักษ์พันธุ์ปลาจากในพื้นที่ ว่าชาวบ้านมีความหวงแหนพันธุ์ปลาน้ำมาก ต้องการสืบทอดให้ลูกหลาน ได้ดูแลและปลูกจิตสำนึกให้ลูกหลานรักและหวงแหนสิ่งที่ตนมีมาแต่เกิด นั่นคือความสมบูรณ์และพันธุ์ปลาหายาก ในทุก ๆ ปีนั้นจะมีการบวชปลาวช่น้ำบวชป่าเพื่อให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ดูแลคุ้มครองปลาและป่าไม้ตลอดจนชาวบ้านนาปลาจาก มีผลทำให้ในหมู่บ้านมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ทั้ง ป่าไม้ มีพื้นที่ป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน โดยการแบ่งป่าเป็น ป่าใช้สอย ป่าต้นน้ำ ป่าอนุรักษ์ ทั้งหมดโดยการดูแลรักษาของชุมชนเอง ด้วยการแบ่งเขตรับผิดชอบของชุมชน 7 บล็อกในหมู่บ้าน

5.1.1 บทสรุปผลข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านนาปลาจาก หมู่ 4 ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นจำนวน 175 ครัวเรือนประกอบไปด้วย เพศชาย ร้อยละ 73.1 และมีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 40 มีสถานภาพหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 98.3 นับถือศาสนาพุทธมากถึง ร้อยละ 95.4 เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 49.7 อาชีพหลักเป็นเกษตรกร ร้อยละ 72 มีที่ดินในการถือครอง 1-5 ไร่ ร้อยละ 95 ที่พักอาศัยและไร่แยกออกจากกัน อย่างชัดเจน เนื่องจากพื้นที่ทางด้านภูมิประเทศค่อนข้างเป็นที่ราบสามารถทำนาและเลี้ยงสัตว์ได้ง่าย และสะดวกสบาย การขยายพื้นที่ทำการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างในรอบสามปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่เดิม ร้อยละ 80 การพบเห็นเพื่อนบ้านหรือคนอื่นที่อยู่ในหมู่บ้าน ในพฤติกรรมขยายพื้นที่ทางการเกษตรเพื่อการเพาะปลูกส่วนใหญ่แล้วมักจะพบว่าใช้พื้นที่เดิม ร้อยละ 78.3 เนื่องจากไม่สามารถขยายพื้นที่ได้เพราะอยู่ติดกับขอบเขตของอุทยาน พื้นที่ป่าอนุรักษ์ และป่าชุมชนของชาวบ้าน รายได้จากการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,001-20,000 บาทต่อปี ร้อยละ 40.6 จำนวนรายได้พอที่จะสามารถดำรงอยู่ได้เนื่องจากสังคมในหมู่บ้านค่อนข้างจะเป็นสังคมเมืองและมีการค้าขายกับภายนอกได้อย่างดีเนื่องจากอยู่ใกล้ถนนสายหลักในการคมนาคมทำให้อาชีพและการหางานสามารถกระทำได้หลากหลายรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 90.9 จากการสำรวจตำแหน่งอย่างเป็นทางการมีลักษณะเป็นแค่ลูกบ้านทั่วไป ร้อยละ 76.6 ส่วนตำแหน่งที่ไม่เป็นทางการ ส่วนใหญ่จะเป็นลูกบ้านทั่วไป ร้อยละ 76 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากถึง ร้อยละ 94.9 การรวมกลุ่มในหมู่บ้านส่วนใหญ่ชาวบ้านจะเน้นจากการรวมกลุ่มประเภทสหกรณ์การเกษตร และกลุ่มอนุรักษ์ป่า

เพราะในพื้นที่หมู่บ้านมีป่าอนุรักษ์ และพันธุ์สัตว์น้ำที่หายากที่ชาวบ้านแทบทุกบ้านมีความยินดีที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยเต็มใจ การหุงต้มจะใช้แก๊ส เนื่องจากใช้ง่ายสะดวกไม่ต้องตัดไม้ มีมากถึงร้อยละ 78.3 ในเรื่องของการอนุรักษ์นั้น กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ 1-3 ครั้งต่อปี ร้อยละ 49.7 การรับรู้ข่าวสารในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์มากถึง ร้อยละ 84.6 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมอบรณการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 1-3 ครั้งต่อปี ร้อยละ 50.3 ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การร่วมปลูกป่า ร้อยละ 85.7 คนเฝ้าไทยใหญ่ มีภูมิปัญญาในการอนุรักษ์และดูแลรักษาป่าโดยการรักษาป่าต้นน้ำ ลำธาร โดยการไม่ตัดไม้ทำลายโค่นกลางป่าเป็นหลัก ร้อยละ 92.6 และจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าสภาพป่าที่หมู่บ้านอนุรักษ์และรักษาในหมู่บ้านปัจจุบันมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นร้อยละ 58.3

5.1.2 รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านนาปลาจาด เฝ้าไทยใหญ่

ประกอบไปด้วยรายละเอียดของ เพศ อายุ สถานภาพในครอบครัว ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพในครอบครัว ศาสนา หมู่บ้านนาปลาจาด

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	128	73.10
หญิง	47	26.90
รวม	175	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	3	1.70
21-30 ปี	20	11.40
31-40 ปี	45	25.70
41-50 ปี	70	40.00
51-60 ปี	28	13.00
มากกว่า 60 ปี	9	11.10
รวม	175	100.00

ตาราง 6 (ต่อ)

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพในครอบครัว		
หัวหน้าครอบครัว	172	98.30
คู่สมรสหัวหน้าครัวเรือน	2	1.10
สมาชิกในครัวเรือน	1	0.60
รวม	175	100.00
ศาสนา		
พุทธ	167	95.40
คริสต์	7	4.00
นับถือผี	1	0.60
รวม	175	100.00

จากตาราง 6 ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่า เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 73.1 เนื่องจากเพศชายเป็นกลุ่มของหัวหน้าหรือผู้นำครอบครัวและเป็นผู้ที่มีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรเก็บข้อมูล มีบางส่วนที่เป็น เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 26.9 กรณีนี้จะเป็นเพราะผู้ชายไปทำงานต่างจังหวัดหรือได้เสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งในชุมชนนาปลาจาดส่วนใหญ่ ปัจจุบันการทำมาหากินของคนในครอบครัวจะเป็นลักษณะช่วยเหลือกันทั้งผู้หญิงและผู้ชาย เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจที่ต้องช่วยเหลือกันมากขึ้น

อายุกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการกระจายของอายุที่แบ่งตามช่วงชั้นกระจายอยู่ในช่วง กลุ่มอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 การที่กลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงนี้มากเป็นผลมาจากส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัวและเป็นกลุ่มวัยทำงาน นอกจากนี้การกระจายของช่วงอายุจะอยู่ในกลุ่มอื่นๆด้วย คือช่วงอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.7 ช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 16 ช่วงอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 11.4 อายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.1 และอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.7 ซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุด จากการสอบถามของหัวหน้ากลุ่มที่มีช่วงอายุน้อยนี้ จะเป็นกลุ่มคนที่มาอาศัยในหมู่บ้านใหม่ และจะเป็นชาวพม่าหรือพวกหลบหนีเข้าเมือง โดยจะเข้ามาแต่งงานกับผู้หญิงในหมู่บ้านที่มีเผ่าเป็นไทยใหญ่ด้วยกัน ในการศึกษาครั้งนี้จึงพบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน อายุต่ำกว่า 20 ปี รวมอยู่ด้วย

สถานภาพในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 98.3 รองลงมาเป็นคู่สมรสหัวหน้าครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 1.1 และสมาชิกในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ

ละ 0.6 เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษากับผู้ที่ เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้ที่ เป็นตัวแทนของ ครัวเรือน ดังนั้นผลการศึกษาก็พบว่าส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครัวเรือน บางส่วนที่เหลือจะเป็นตัวแทน ของครัวเรือนก็คือ คู่สมรสของครัวเรือน และลูกบ้านที่อาศัยอยู่แทนหัวหน้าครัวเรือนที่ไปทำงาน หรือไปทำธุระตอนที่เข้าไปทำการสำรวจข้อมูล

การนับถือศาสนา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธมากถึงร้อยละ 95.4 เนื่องจากคนไทยใหญ่จะเป็นเผ่าที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา มาก เป็นการนับถือตามบรรพบุรุษและเป็นจารีตประเพณีที่ต้องปฏิบัติ มีส่วนน้อยที่นับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 4 และนับถือ ศาสนาอิสลามคิดเป็นร้อยละ 0.6

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้และ ระยะเวลาที่อาศัยของหมู่บ้านปลาจาด

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	31	17.70
สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา	87	49.70
สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	38	21.70
อาชีวศึกษาระดับต้น	8	4.60
อนุปริญญา / ปวส. / ปวท.	7	4.00
ปริญญาตรี	4	2.30
รวม	175	100.00

อาชีพหลัก

เกษตรกร	126	72.00
รับราชการ	12	6.90
รับจ้าง	31	17.70
ค้าขาย	6	3.40
รวม	175	100.00

รายได้จากการประกอบอาชีพ

ต่ำกว่า 5,000 บาท	7	4.00
5,001-10,000 บาท	50	28.60
10,001-20,000 บาท	71	40.60

ตาราง 7 (ต่อ)

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
20,001-30,000 บาท	38	21.70
มากกว่า 30,000 บาท	9	5.10
รวม	175	100.00
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		
ต่ำกว่า 15 ปี	16	9.10
15 ปีขึ้นไป	159	90.90
รวม	175	100.00

จากตาราง 7 ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะสำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 49.7 และระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 21.7 ไม่ได้เรียนหนังสือร้อยละ 17.7 ระดับอาชีวศึกษาระดับต้น มีร้อยละ 4.6 ส่วนระดับอนุปริญญา ปวส. ปวท. มีร้อยละ 4 และผู้ที่จบระดับปริญญาตรีมีร้อยละ 2.3 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างของหมู่บ้านนาปลาจาดจะได้รับการศึกษาและผ่านการเรียนในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากบ้านนาปลาจาดได้ก่อตั้งโรงเรียนและทำการเปิดสอนมาเป็นเวลานานแล้ว ประกอบกับชาวบ้านจะส่งเสริมให้บุตรหลานได้รับการศึกษา เพื่อที่จะสามารถต่อของราคาพืชผลการเกษตรและเดินทางออกไปค้าขายยังต่างพื้นที่ได้ โดยในโรงเรียนจะมีการสอนภาษาไทยใหญ่ร่วมกับการใช้ภาษาไทยด้วย

สำหรับอาชีพหลัก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 72 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 17.7 นอกจากนั้นรับราชการ เช่นครู ทหาร ตำรวจ ร้อยละ 6.9 และอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 3.4 ในการทำการเกษตรจะปลูกข้าวและพืชเศรษฐกิจตามฤดูกาลเนื่องจากหมู่บ้านมีน้ำแม่สะงีไหลผ่านและมีปริมาณน้ำที่พอเพียงใช้ทำการเกษตรได้ตลอดฤดูกาล พืชหลักที่นิยมปลูก คือ ข้าว กระเทียม ถั่วเหลือง ใบชา ลิ้นจี่ งาม ผลผลิตทางการเกษตรที่ทำรายได้หลักให้แก่ครัวเรือน ได้แก่ กระเทียมและถั่วเหลืองโดยปลูกเพียงปีละ 1 ครั้งในบริเวณที่ราบเชิงเขา ดังนั้นการปลูกข้าวจึงเป็นการปลูกเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ส่วนหลังจากปลูกข้าวก็จะปลูกกระเทียมหรือถั่วเหลืองรายได้จะขึ้นอยู่กับราคาตลาด

ในส่วนของรายได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีรายได้จากการประกอบอาชีพอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาทต่อปีมีมากถึงร้อยละ 40.6 รายได้ส่วนใหญ่จะมาจากการเกษตรโดยปลูกพืชเศรษฐกิจ เนื่องจากมีพื้นที่ทำการเกษตรมากพอที่จะสามารถผลิตเพื่อการค้าได้ รองลงมาจะมีรายได้

อยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาทต่อปี ร้อยละ 28.6 และระหว่าง 20,001-30,000 ร้อยละ 21.7 มากกว่า 30,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 5.1 และรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อปี ร้อยละ 4 นอกจากนี้จากการปลูกพืชทางการเกษตรแล้วยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างในบางส่วนยังมีรายได้จากการประกอบอาชีพรับราชการ และค้าขายเนื่องจากในหมู่บ้านมีความหลากหลายของอาชีพไม่ได้ทำการเกษตรเพื่อการยังชีพเพียงอย่างเดียว

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่าระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่างบ้านนาปลาจาด ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่อาศัยในหมู่บ้านมายาวนานกว่า 15 ปีขึ้นไปมีมากถึงร้อยละ 90.9 รองลงมาจะอาศัยอยู่ระหว่าง 11-15 ปี ร้อยละ 5.1 6-10 ปี คิดเป็น ร้อยละ 3.4 ส่วนต่ำกว่า 5 ปี มีเพียงร้อยละ 0.6 ทั้งนี้เนื่องจากคำบอกเล่าของนายบุญชู ชัดศิรุธ อายุ 82 ปี ข้าราชการบำนาญซึ่งได้เข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านและเคยรับราชการครูสอนหนังสือที่โรงเรียนบ้านนาปลาจาดตั้งแต่ปีพ.ศ. 2493 แสดงว่าบ้านนาปลาจาดมีมานานแล้ว

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการดำรงตำแหน่งของหมู่บ้านนาปลาจาด

การดำรงตำแหน่งในหมู่บ้าน	จำนวน	ร้อยละ
การดำรงตำแหน่งที่เป็นทางการ		
ผู้ใหญ่บ้าน	1	0.60
กรรมการหมู่บ้าน	26	14.90
สมาชิก อบต.	4	2.30
พศส / อสม.	10	5.70
ไม่มี (เป็นลูกบ้านทั่วไป)	134	76.60
รวม	175	100.00
การดำรงตำแหน่งที่ไม่เป็นทางการ		
ผู้นำกลุ่ม	7	4.00
กรรมการกลุ่ม	31	17.70
ผู้นำศาสนา	2	1.10
ผู้นำพิธี	2	1.10
ไม่มี (เป็นลูกบ้านทั่วไป)	133	76.00
รวม	175	100.00

จากตาราง 8 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งที่เป็นทางการในหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างมีตำแหน่งที่เป็นทางการ ส่วนใหญ่เป็นลูกบ้านทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 76.6 รองลงมาเป็นการกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 14.90 ที่เหลือเป็น ผสส. อสม. คิดเป็นร้อยละ 5.70 เป็นสมาชิกอบต. ร้อยละ 2.3 และเป็นผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 0.60 และในตำแหน่งที่ไม่เป็นทางการเป็นกรรมการกลุ่ม ร้อยละ 17.70 เป็นผู้นำกลุ่ม ร้อยละ 4.0 ที่เหลือเป็นผู้นำศาสนา และผู้นำพิธี ร้อยละ 1.10 ในจำนวนที่เท่ากัน

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการถือครองที่ดินและการใช้พื้นที่การเกษตรของหมู่บ้านนาปลาจาด

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
การถือครองที่ดิน		
1-5 ไร่	95	54.30
6-10 ไร่	61	34.90
11-15 ไร่	15	8.60
16-20 ไร่	4	2.30
รวม	175	100.00
การขยายพื้นที่ทางการเกษตร		
ไม่มีไร่	5	2.90
โค่นถางป่า	3	1.70
ไม่มีพื้นที่ทางการเกษตร	8	4.60
ใช้พื้นที่ไร่หมุนเวียน	19	10.90
ใช้พื้นที่เดิม	140	80.00
รวม	175	100.00
การขยายพื้นที่ทางการเกษตรของเพื่อนบ้าน		
บุกรุกโค่นถางป่าใหม่	1	0.60
ใช้พื้นที่เก่าทำไร่ / ทำนา	13	7.40
ทำไร่หมุนเวียน	24	13.70
ใช้พื้นที่เดิม	137	78.30
รวม	175	100.00

จากตาราง 9 ผลการศึกษาของการถือครองที่ดิน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะถือครองที่ดิน จำนวน 1-5 ไร่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.3 รองลงมามีจำนวน 6-10 ไร่ คิดเป็น

ร้อยละ 34.9 จำนวน 11-15 ไร่ ร้อยละ 8.6 จำนวน 16-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.3 มีการถือครองที่ดินเป็นการถือครองต่อ ๆ กันมาตามบรรพบุรุษ มีการถางใหม่บ้างในอดีตเนื่องจากจำนวนคนเพิ่มขึ้น ต้องการที่ทำกินเพิ่มขึ้น ปัจจุบันการหาพื้นที่ทำกินใหม่นั้นลดลงเนื่องจากชาวบ้านมีการอนุรักษ์พื้นที่ป่าให้เป็นป่าชุมชนและป่าต้นน้ำและหมู่บ้านมีกฎระเบียบ ข้อห้ามทำให้ไม่สามารถบุกรุกได้โดยเสรี

การขยายพื้นที่ทางการเกษตรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างยังคงใช้พื้นที่เดิมในการทำการเกษตรเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 80 การขยายพื้นที่การเกษตรโดยใช้พื้นที่ไร่หมุนเวียน คิดเป็นร้อยละ 10.9 ใช้พื้นที่ร้างเก่า ร้อยละ 4.6 ไม่มีพื้นที่ทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 2.9 โค่นถางป่าใหม่ ร้อยละ 1.7 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังคงใช้พื้นที่เดิมในการทำการเกษตร เนื่องจากพื้นที่ที่ใช้ในการเกษตรไม่สามารถขยายได้ ในเรื่องของ การขยายพื้นที่ ในบางส่วนยังมีการทำไร่หมุนเวียนแต่ก็หมุนเวียนอยู่ในพื้นที่เดิม เนื่องจากมีพื้นที่อยู่ตามบริเวณเชิงเขาการทำเกษตรต้องผลัดเปลี่ยนเพื่อความสมบูรณ์ของหน้าดิน พบมีการโค่นถางป่าใหม่บ้าง กรณีนี้จะเป็นการแอบทำและเป็นการขยายพื้นที่เกษตรที่พบน้อยมากเนื่องจากในหมู่บ้านจะคอยสอดส่องและดูแลโดยมีกรรมการหมู่บ้านที่มีหน้าที่ช่วยตรวจสอบเป็นหูเป็นตาตลอดเวลา

การขยายพื้นที่ทางการเกษตรของเพื่อนบ้านจากการสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผลการศึกษาพบว่าในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา พบว่า การใช้พื้นที่เพาะปลูกใหม่ของเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ยังคงใช้พื้นที่เดิมเพื่อทำไร่ ทำนา คิดเป็นร้อยละ 78.3 รองลงมา ใช้พื้นที่หมุนเวียน คิดเป็นร้อยละ 13.7 ใช้พื้นที่ร้างเก่า ร้อยละ 7.4 การบุกรุก โค่นถางป่าใหม่เพียงเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 0.6 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ก็ยังคงใช้พื้นที่เดิมในการทำนา เนื่องจากการทำเกษตรไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนพื้นที่หรือทำไร่หมุนเวียน และพบการทำเกษตรในพื้นที่หมุนเวียนยังมีอยู่แต่เป็นพื้นที่ที่มีการปลูกพืชไว้ เช่น ปลูกกล้วย และพืชล้มลุกต่าง ๆ ปัจจุบันยังพบมีการโค่นป่าใหม่อยู่ในจำนวนที่น้อยมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่ทางเจ้าหน้าที่ควรเข้าไปดูแลและสร้างความเข้าใจให้กับคนในพื้นที่เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการบุกรุกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าไม้ในภายหลัง

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนพื้นที่บริเวณป่าอนุรักษ์ที่ร่วมกันดูแล การมีส่วนร่วมของชุมชนและการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านนาปลาจาด

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนพื้นที่บริเวณป่าอนุรักษ์ที่ร่วมกันดูแล		
เท่าเดิม	60	34.30
ลดลง	13	7.40
ขยาย	102	58.30
รวม	175	100.00
การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
มีส่วนร่วม	166	94.9
ไม่มีส่วนร่วม	9	5.10
รวม	175	100.00
การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
ไม่เคย	70	40.00
เคย	105	60.00
จำนวนครั้งที่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
จำนวน 1-3 ครั้ง	88	50.30
จำนวน 4-6 ครั้ง	13	7.40
จำนวน 7-9 ครั้ง	2	1.10
จำนวน 10 ครั้งขึ้นไป	2	1.10
รวม	175	100.00

จากตาราง 10 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเป็นส่วนใหญ่ว่า จำนวนพื้นที่บริเวณป่าอนุรักษ์ที่ร่วมกันดูแลมีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 58.30 มีความเห็น ว่าเท่าเดิมร้อยละ 34.3 และลดลงร้อยละ 7.4 และเมื่อพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมคิดเป็นร้อยละ 94.9 มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 5.10 ส่วนการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยได้รับการอบรม มากถึงร้อยละ 60 ซึ่งเคยเข้าร่วมในจำนวน 1-3 ครั้ง ร้อยละ 50.3 จำนวน 4-6 ครั้ง ร้อยละ 7.4 และ จำนวน 7-9 ครั้ง และ 10 ครั้งขึ้นไปร้อยละ 1.1 เท่ากันตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านยังเห็นถึงความสำคัญและ ประโยชน์จากป่าไม้ในพื้นที่ป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน โดยร่วมมือร่วมใจช่วยกันดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไว้ อย่างดีประกอบกับชาวบ้านยังดำเนินชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติรวมถึงการนำภูมิปัญญาดั้งเดิมของ ชนเผ่าในการรักษาความสมบูรณ์ของป่าไม้และต้นน้ำไว้ เช่น ประเพณีบวชป่า บวชน้ำแม่สะงี บวช ปลา (จาด) ซึ่งเป็นพิธีที่ยังคงปฏิบัติสืบทอดกันมา ทำให้มีพื้นที่ป่าชุมชนรอบๆ หมู่บ้านที่ยังคงรักษา ไว้และมีพันธุ์ปลาจาด ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของหมู่บ้านให้ลูกหลานรุ่นหลังได้พบเห็น เช่น เป็น สถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวบ้านได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ชาวบ้านยังได้ความสนใจเกี่ยวกับการเข้ารับการอบรมในเรื่องการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้มากถึงร้อยละ 60 โดยมีผู้เคยเข้ารับการอบรมในจำนวน 1-3 ครั้ง ร้อยละ 50.3 ผู้ อบรมมีการเข้าร่วมอบรมจำนวนน้อยครั้งอยู่ โดยส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมเพียง 1-3 ครั้งเท่านั้น ซึ่งผู้ที่ เคยเข้าร่วมการอบรมเกิน 3 ครั้งขึ้นไปยังมีจำนวนน้อยมาก ดังนั้นทางการจะต้องชักชวนและ ประชาสัมพันธ์ให้มีการเข้าร่วมอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะทำให้การอบรมประสบความสำเร็จได้ตาม เป้าหมาย อีกทั้งควรที่จะจัดช่วงเวลาที่เหมาะสมและให้ผู้นำครอบครัวสามารถเข้าร่วม ได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ทางราชการควรมีค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนการทำงานกรณีที่จัดอบรมในวันที่ต้อง ทำงานเพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการใช้เชื้อเพลิงในการหุงต้มของหมู่บ้าน
นาปลาจาด

ประเภทการใช้เชื้อเพลิงในการหุงต้ม	จำนวนที่ใช้ (ร้อยละ)	จำนวนที่ไม่ใช้ (ร้อยละ)
ถ่าน	56 (32.0)	119 (68.0)
ฟืน	134 (76.6)	41 (23.4)
แก๊ส	137 (78.3)	38 (21.7)
ไฟฟ้า	91 (52.0)	84 (48.0)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 11 ผลการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้แก๊สเป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้ม คิดเป็น ร้อยละ 78.3 สัดส่วนใกล้เคียงกับการใช้ฟืนในการหุงต้มเนื่องจากมีความเชื่อว่าการทำอาหาร ที่มาจากการหุงต้มจากฟืนทำให้อาหารมีรสชาติอร่อย มีร้อยละ 76.7 รองลงมาใช้ไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 57.4 ส่วนใหญ่จะใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ ในการอำนวยความสะดวก เช่น หม้อหุงข้าว กาน้ำไฟฟ้า การใช้ถ่าน คิดเป็นร้อยละ 32.0 จะเห็นว่าการใช้แก๊สช่วยในการทำอาหารและหุงต้มมีความ สะดวกและรวดเร็วต่อการใช้ประโยชน์ ในบางส่วนใช้ฟืนเป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้ม เพราะเป็น วัสดุที่สามารถหาได้ง่ายในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นวัสดุที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอีกด้วย

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการการเป็นสมาชิกกลุ่มของหมู่บ้านนาปลาจาด

การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน	จำนวนที่เป็นสมาชิก (ร้อยละ)	จำนวนที่ไม่ใช่เป็นสมาชิก (ร้อยละ)
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	48 (27.4)	127 (72.6)
กลุ่มออมทรัพย์	79 (45.1)	96 (54.9)
กลุ่มอนุรักษ์ป่า	132 (75.4)	43 (24.6)
กลุ่มไม้ผล	15 (8.60)	160 (91.4)
กลุ่มพืชผัก / ไม้ดอกไม้ประดับ	13 (7.40)	162 (92.6)
กลุ่มอื่นๆ	17 (9.7)	158 (90.3)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 12 ผลจากการศึกษาของการรวมกลุ่มในชุมชนนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าคิดเป็นร้อยละ 75.4 รองลงมาเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 45.1 สมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 27.4 กลุ่มไม้ผล ร้อยละ 8.60 ที่เหลือบางส่วนจะเป็น สมาชิกกลุ่มพืชผักไม้ประดับ คิดเป็นร้อยละ 7.4 ส่วนกลุ่มที่ก่อตั้งขึ้นมาจากชุมชนเองซึ่งจะจัดอยู่ในกลุ่มอื่น ๆ โดยที่ไม่ได้มีการระบุไว้ในแบบสอบถาม คือ กลุ่มเยาวชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มภูมิปัญญาชาวบ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข มีคนเข้าร่วมกลุ่ม ร้อยละ 9.70

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังให้ความสนใจและให้ความสำคัญที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการรักษาทรัพยากรป่ามากที่สุด ดังนั้นน่าจะเป็นแนวทางที่ดีต่อการพัฒนาในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหน่วยงานราชการ

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านปลาจาด

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	18	10.30
เคย	157	89.70
ความถี่ในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	87	55.4
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	41	26.1
ปีละ 7 – 9 ครั้ง	11	7.0
ปีละ 10 ครั้งขึ้นไป	18	11.5
รวม	175	100.00

จากตาราง 13 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสาร คิดเป็น ร้อยละ 89.70 และไม่เคยได้รับข่าวสาร มีเพียงร้อยละ 10.30 โดยความถี่ในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสาร ปีละ 1-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 55.4 รองลงมา ได้รับข่าวสารปีละ 4-6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.1 และได้รับข่าวสารปีละ 7-9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7 ส่วนการได้รับข่าวสารปีละ 10 ครั้งขึ้นไปนั้นมีจำนวน ร้อยละ 11.5 จะเห็นว่า

ชาวบ้านส่วนใหญ่จะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ค่อนข้าง สูง ซึ่งเป็นผลมาจากชาวบ้านให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อทรัพยากรป่าไม้และมีการจัดตั้ง กลุ่มอนุรักษ์ป่าไม้อย่างเป็นทางการจะลักษณะตลอดจนชุมชนอยู่ไม่ไกลจากตัวอำเภอมากนัก การ เดินทางหรือการติดต่อสื่อสารเป็นไปได้โดยง่ายเนื่องจากมีระบบสื่อสารที่ทันสมัยและเป็นสังคมเมือง

ตาราง 14 แหล่งที่มาของการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านนาปลาจาด

แหล่งที่มาของการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	จำนวนที่เคยรับ ข่าวสาร	จำนวนที่ไม่เคย รับข่าวสาร
วิทยุ	142 (81.10)	33 (18.90)
โทรทัศน์	148 (84.60)	27 (15.40)
หนังสือพิมพ์	80 (45.70)	95 (54.30)
เพื่อนบ้าน	34 (19.40)	141 (80.60)
กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน	90 (51.40)	85 (48.60)
กรรมการหมู่บ้าน	32 (18.30)	143 (81.70)
เจ้าหน้าที่ป่าไม้	85 (48.6)	90 (51.4)
ครู/นักเรียน	29 (16.60)	146 (83.40)
พระสงฆ์	12 (6.90)	163 (93.10)
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	17 (9.70)	158 (90.30)
องค์กรเอกชน	5 (2.90)	170 (97.10)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 14 ผลจากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์มาจากสื่อทางโทรทัศน์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 84.60 รองลงมาจากวิทยุ ผู้ใหญ่บ้าน จากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ หนังสือพิมพ์ เพื่อนบ้าน กรรมการหมู่บ้าน ครู/นักเรียน เจ้าหน้าที่ส่งเสริม พระสงฆ์ และองค์กรเอกชน ตามลำดับ ดังนั้นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของคนในชุมชนจะได้รับจากสื่อทางโทรทัศน์เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากบ้านนาปลาจาดมีกระแสไฟฟ้าใช้และมีเครื่องรับโทรทัศน์เกือบทุกหลังคาเรือน นอกจากนี้ยังได้รับข้อมูลข่าวสารจากทางวิทยุกระจายเสียงจากการถ่ายทอดเสียงของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยโดยจังหวัดแม่ฮ่องสอนเครือข่าย FM.99.50 MHz ตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้ชาวบ้านสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ตลอดเวลาและเป็นที่นิยมรับฟังทั่วไป นอกจากนี้จะสามารถรับฟังข่าวสารทางราชการได้แล้วยังสามารถฝากประชาสัมพันธ์รับออกข่าวไปยังญาติพี่น้องที่อยู่อาศัยในถิ่นทุรกันดารของท้องที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้อีกทาง นอกจากนี้แล้วข่าวสารที่ได้รับจากฝ่ายเจ้าหน้าที่ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นตัวแทนของหมู่บ้านเข้าไปร่วมประชุม ณ ที่ว่าการอำเภอทุกต้นเดือนเป็นประจำหลังจากนั้นก็มาประชุมกับลูกบ้านเพื่อแจ้งข่าวสารทางราชการหรือนัดหมายการปฏิบัติงานตลอดจนประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทั่วไปให้ชาวบ้านได้รับรู้

ดังนั้นชุมชนบ้านนาปลาจาดซึ่งมีพื้นที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบการคมนาคมค่อนข้างสะดวกและไม่ไกลจากตัวจังหวัด การรับรู้ข่าวสารจึงสามารถรับรู้ได้เกือบทุกๆ สื่อจึงเป็นแนวทางที่ทางราชการสามารถให้ความรู้ความเข้าใจตลอดจนสร้างจิตสำนึกให้เข้าถึงการมีส่วนร่วมและการอนุรักษ์ป่าไม้ได้มากยิ่งขึ้น

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านนาปลาจาด

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
การร่วมปลูกป่า		
ไม่เคย	19	10.90
เคย	156	89.10
ความถี่ในการร่วมกิจกรรมปลูกป่า		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	150	85.70
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	6	3.40
รวม	175	100.00
ร่วมทำแนวกันไฟ		
ไม่เคย	76	43.40
เคย	99	56.60
ความถี่ในการร่วมทำแนวป้องกันไฟ		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	96	54.90
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	1	0.60
ปีละ 10 ครั้งขึ้นไป	2	1.10
รวม	175	100.00
ร่วมทำแนวกันไฟ(รับจ้าง)		
ไม่เคย	144	82.30
เคย	31	17.70
ความถี่ในการร่วมทำแนวป้องกันไฟ (รับจ้าง)		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	27	15.40
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	1	0.60
ปีละ 7 – 9 ครั้ง	2	1.10
ปีละ 10 ครั้งขึ้นไป	1	0.60
รวม	175	100.00

ตาราง 15 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านนาปลาจาด

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ร่วมดับไฟป่า		
ไม่เคย	119	68.00
เคย	56	32.00
ความถี่ในการร่วมดับไฟป่า		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	55	31.40
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	1	0.60
รวม	175	100.00
ร่วมทำฝายชะลอความชุ่มชื้น(ฝายแม้ว)		
ไม่เคย	148	84.60
เคย	27	15.40
ความถี่ในการร่วมทำฝายชะลอความชุ่มชื้น		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	27	15.40
รวม	175	100.00
จำนวนฝายที่เคยร่วมทำ		
ไม่ทำฝาย	140	80.00
1 – 3 ฝาย	29	16.60
4 – 6 ฝาย	2	1.10
7 – 9 ฝาย	2	1.10
10 ฝายขึ้นไป	2	1.10
รวม	175	100.00

ตาราง 15 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านนาปลาจาด

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ร่วมดูแลป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน		
ไม่เคย	18	10.30
เคย	157	89.70
ความถี่ในการร่วมดูแลป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	87	49.70
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	41	23.40
ปีละ 7 – 9 ครั้ง	11	6.30
ปีละ 10 ครั้งขึ้นไป	18	10.30
รวม	175	100.00
ร่วมทำเกษตรเชิงอนุรักษ์		
ไม่เคย	170	97.10
เคย	5	2.90
ความถี่ในการร่วมทำเกษตรเชิงอนุรักษ์		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	5	2.90
รวม	175	100.00
อื่นๆ		
ร่วมเป็นตำรวจหมู่บ้าน	3	1.70
รวม	175	100.00

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 15 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การเข้าร่วมดูแลป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 89.70 ในจำนวน 1 – 3 ครั้ง โดยการตรวจสอบการบุกรุกพื้นที่ป่าชุมชนและการเข้าไปแผ้วถางวัชพืช และทำแนวกันไฟในฤดูแล้ง กิจกรรมที่ร่วมกันทำรองลงมาคือ การปลูกป่า คิดเป็นร้อยละ 89.10 โดยชาวบ้านจะร่วมกันปลูกป่าเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันที่ 5 ธันวาคม วันที่ 12 สิงหาคม และวันต้นไม้ประจำปีของชาติเป็นประจำทุกปี กิจกรรมการทำแนวกันไฟซึ่งมีทั้งการทำโดยสมัครใจ

และการได้รับค่าจ้าง การรับจ้างจะเป็นพนักงานดับไฟของหน่วยงานควบคุมไฟฟ้าและร่วมกันทำงานกับเจ้าหน้าที่คอยเฝ้าระวังไฟ คิดเป็นร้อยละ 17.70 แต่ที่หน้าสนใจคือ กลุ่มตัวอย่างที่ร่วมกันทำแนวกันไฟโดยสมัครใจมีมาก คิดเป็นร้อยละ 56.60 ซึ่งส่วนใหญ่จะร่วมกันทำปีละ 1-3 ครั้ง โดยจะร่วมกันทำในช่วงต้นเดือนมกราคมของทุกปี ในการทำแนวกันไฟจะร่วมแรงร่วมใจทำบริเวณพื้นที่ป่าชุมชนรอบ ๆ หมู่บ้าน เพื่อป้องกันไม่ให้ไฟไหม้ป่า และรุกรามเข้าหมู่บ้านและเป็นการสนองนโยบายของทางจังหวัดในการลดปริมาณหมอกควันไฟที่ที่เกิดสะสมมากขึ้นในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน และมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนโดยทั่วไป นอกจากนี้ในกรณีที่มีการเกิดไฟป่ารุนแรงยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความช่วยเหลือกับทางเจ้าหน้าที่ดับไฟฟ้า ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 32.0 โดยจัดหาอุปกรณ์เสริม เช่น ไม้ดีไฟโบ ไม้ค้ำร่วมดับไฟกับเจ้าหน้าที่เมื่อเจ้าหน้าที่มาร้องขอ ซึ่งโดยปกติแล้วประมาณปีละ 1-2 ครั้ง นอกจากนี้แล้วยังคอยแจ้งเหตุไฟไหม้ป่าให้กับเจ้าหน้าที่อีกด้วย สำหรับกิจกรรมทำการเกษตรเชิงอนุรักษ์ กลุ่มตัวอย่างยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ซึ่งพบว่ามีจำนวนร้อยละ 2.9 เท่านั้น ซึ่งเป็นการปลูกหญ้าแฝกเพื่อลดการพังทลายของดิน นอกจากนี้การเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ที่เข้าร่วมจะเข้าร่วมเป็นตำรวจหมู่บ้าน เพื่อเป็นการสอดส่องดูแลผู้ที่ทำผิดกฎหมายในการลักลอบตัดไม้ ลักลอบจับปลาในเขตหวงห้ามที่ชาวบ้านอนุรักษ์ไว้

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการใช้ภูมิปัญญาของชนเผ่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านนาปลาจาด

การใช้ภูมิปัญญาของชนเผ่าในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	จำนวนที่เลือก (ร้อยละ)	จำนวนที่ไม่เลือก (ร้อยละ)
รักษาป่าต้นน้ำลำธาร	162 (92.6)	13 (7.40)
รักษาป่ารอบ ๆ หมู่บ้าน	138 (78.9)	37 (21.10)
ทำไร่หมุนเวียนโดยใช้พื้นที่เดิมไม่บุกรุกป่าใหม่	92 (52.60)	83 (47.40)
ทำอาชีพเสริม	69 (39.40)	106 (60.60)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 16 ผลการศึกษาพบว่า การใช้ภูมิปัญญาของชนเผ่าไทยใหญ่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนใหญ่จะเป็นการรักษาป่าต้นน้ำลำธารโดยการไม่ตัดฟันและโค่นถางป่า คิดเป็นร้อยละ 92.60 รองลงมาเป็นการรักษาป่ารอบ ๆ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 78.90 ทำไร่หมุนเวียนโดยใช้พื้นที่เดิมและไม่บุกรุกป่าใหม่ คิดเป็นร้อยละ 52.60 และทำอาชีพเสริม เช่น รับจ้าง ค้าขาย หรือออกไปประกอบอาชีพต่างถิ่น คิดเป็นร้อยละ 39.40

ในการใช้ภูมิปัญญาในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาวไทยใหญ่ เป็นผลมาจากลักษณะภูมิประเทศของการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้าน บ้านนาปลาจาดส่วนใหญ่จะมีพื้นที่เป็นที่ราบลาดเอียงเล็กน้อยสามารถทำนาได้ นอกจากนั้นภายหลังการทำนาชาวบ้านก็สามารถที่จะปลูกพืชเศรษฐกิจอย่างอื่นเพื่อหาเลี้ยงชีพได้ พืชส่วนใหญ่ที่ชาวบ้านปลูกจะเป็นกระเทียม และถั่วเหลือง เนื่องจากพื้นที่เหมาะกับการปลูกและได้ผลผลิตดีเนื่องจากมีน้ำใช้จากแหล่งน้ำแม่สะงีได้อย่างพอเพียง ทำให้ไม่มีปัญหาในการถางป่าเพื่อทำการเกษตรและปลูกข้าวไร่เหมือนพื้นที่อื่น ๆ รวมทั้งมีประเพณีและวิถีชีวิตของชนเผ่าที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของป่าต้นน้ำลำธาร และแหล่งน้ำ โดยจะมีการบวชป่า บวชน้ำ บวชปลา ซึ่งยังคงรักษาได้และมีมาจนถึงปัจจุบัน

5.1.3 รายละเอียด ระดับ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านนาปลาจาด

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านนาปลาจาด

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ		จำนวน	ร้อยละ
การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้			
ปานกลาง	ระดับ (6 ถึง 8)	22	12.60
มาก	ระดับ (9 ถึง 12)	153	87.40
รวม		175	100.00

จากตาราง 17 จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านนาปลาจาด ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับมากร้อยละ 87.40 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 12.60 และไม่ปรากฏระดับของมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี ซึ่งความรู้ความเข้าใจที่ชาวบ้านได้มานั้น ส่วนใหญ่ได้รับมาจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ผู้นำทางศาสนา จากหลายช่องทาง และยังทำให้ชาวบ้าน ได้รับความรู้ที่ผสมผสานกันระหว่างองค์ความรู้ดั้งเดิมที่ปลูกฝังมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ของชุมชนกับองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของโลก ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพวิถีชีวิตของตนเองได้เป็นอย่างดี

5.1.4 รายละเอียดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติอ่าวปลา - น้ำตกผาเสื่อของหมู่บ้านปลาจาด

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติอ่าวปลา-น้ำตกผาเสื่อ พื้นที่ศึกษาหมู่บ้านปลาจาด หมู่ 4 ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกเป็น 4 เรื่อง ได้แก่ การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการวางแผนและดำเนินการ การลงทุนปฏิบัติการหรือโครงการและการติดตามและประเมินผล แสดงผลการศึกษาได้ดังนี้

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของหมู่บ้านปลาจาด

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ปัจจุบันท่านได้มีการสังเกตว่าชุมชนของท่านมีปัญหาเกี่ยวกับการลดลงของทรัพยากรป่าไม้	3.39	0.90	ปานกลาง
- ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	3.16	0.88	ปานกลาง
- ท่านสนทนากับคนในครอบครัวและเพื่อนบ้านเกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	3.29	0.95	ปานกลาง
รวม	3.28	0.71	ปานกลาง

จากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า มีการสังเกตปัญหาการลดลงของทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสามารถ

สนทนาเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนกับคนในครอบครัวและเพื่อนบ้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 3.16 และ 3.29

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในด้านการวางแผนและดำเนินการของหมู่บ้านปลาจาด

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการวางแผนและดำเนินการ	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ร่วมคิด พิจารณาและจัดลำดับความสำคัญปัญหาของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	3.28	0.90	ปานกลาง
- ร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนแก่ผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	3.56	1.01	มาก
- ร่วมกำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชน	3.19	0.85	ปานกลาง
- ร่วมตัดสินใจในการเลือกกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชน	3.07	0.86	ปานกลาง
- ร่วมจัดตั้งชมรม/องค์กร/กลุ่ม ในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน	2.95	0.90	ปานกลาง
รวม	3.21	0.70	ปานกลาง

จากตาราง 19 แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในด้านการวางแผนและดำเนินการในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า การร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนแก่ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งเป็นระดับที่มากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 และการร่วมคิด พิจารณา จัดลำดับความสำคัญของปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ส่วนการร่วมกำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชน และร่วมตัดสินใจในการเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชนและ การร่วมจัดตั้งชมรม องค์กร กลุ่ม ในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 3.19 3.07 และ 2.95 ตามลำดับ

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในด้านการลงทุน ปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการของหมู่บ้านนาปลาจาด

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการลงทุน ปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดไว้	3.77	0.91	มาก
- ร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชน/องค์กร/กลุ่มต่าง ๆ จัดขึ้น	3.53	0.94	มาก
- ร่วมเป็นคณะกรรมการ/สมาชิกของชมรมหรือองค์กรที่ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	3.02	0.93	ปานกลาง
- ร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยในกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	3.03	0.79	ปานกลาง
รวม	3.33	0.66	ปานกลาง

จากตาราง 20 แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในเรื่องการลงทุน ปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ ในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดไว้และร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชน องค์กร กลุ่มต่าง ๆ จัดขึ้น มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 และ 3.53 ตามลำดับ ส่วนการร่วมเป็นคณะกรรมการ/สมาชิกของชมรมหรือองค์กรที่ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน และร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยในกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนนั้น มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 และ 3.03

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเรื่องการติดตามและประเมินผลของหมู่บ้านปลาจาด

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการติดตามและประเมินผล	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินงานของโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้น	3.18	0.98	ปานกลาง
- ร่วมประเมินผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้นในแต่ละครั้ง	3.00	0.91	ปานกลาง
- ร่วมติดตามผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง	2.98	0.95	ปานกลาง
- ร่วมสรุปผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง	2.91	0.91	ปานกลาง
- ควบคุมกฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้นอย่างเคร่งครัด	3.24	1.03	ปานกลาง
รวม	3.06	0.78	ปานกลาง

จากตาราง 21 แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในเรื่องการติดตามและประเมินผลในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า การเข้าร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินงานของโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้น ร่วมประเมินผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้นในแต่ละครั้ง ร่วมสรุปผลการทำงานในโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และการควบคุมกฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้นอย่างเคร่งครัด การร่วมติดตามผลการทำงานในโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 3.00 2.98 2.91 และ 3.24 ตามลำดับ

5.2 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้สะเป่ หมู่ 9 ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ไม้สะเป่ หมายถึง ต้นไม้ชนิดหนึ่ง (เป็นภาษาไทยใหญ่ ภาคกลางเรียก “ต้นหว้า”) มีอยู่มากในบริเวณที่ตั้งของหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงตั้งชื่อคำว่า “บ้านไม้สะเป่” ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นชาวกะเหรี่ยงแดง หมู่บ้านไม้สะเป่ มีลักษณะตั้งอยู่บริเวณร่องหุบเขา สภาพป่าโดยรอบหมู่บ้านถูกใช้เป็นที่ทำไร่หมุนเวียน จากการสนทนากับนายโย ตรีเรืองวิทย์ ผู้ใหญ่บ้าน ได้ให้ความคิดเห็นเรื่องสภาพป่าถูกทำลายว่า การที่สภาพพื้นที่ป่าของหมู่บ้านไม้สะเป่มีน้อยและไม่สมบูรณ์เป็นผลมาจากชาวบ้านไม่มีพื้นที่ทำกินอีกทั้งพื้นที่ราบมีจำนวนน้อย มีปริมาณน้ำน้อย การทำไร่หมุนเวียนเป็นทางหนึ่งที่สามารถแก้ไขให้ชาวบ้านมีข้าวกิน การห้ามไม่ให้ชาวบ้านทำไร่หมุนเวียนก็เหมือนกับการตัดข้าวตัดน้ำของชาวบ้านนั่นเอง จะเห็นได้ว่า พื้นที่ทำกินของหมู่บ้านจะเป็นลักษณะเขาสูงมีที่ราบเพียงเล็กน้อย ไม่พอแก่การเกษตรเชิงพาณิชย์ ดังนั้นการปลูกข้าวและปลูกพริก มะเขือเทศแซมตามไหล่เขาสามารถทำให้ชาวบ้านมีพืชที่หลากหลายขึ้นสามารถนำไปขายเพื่อดำรงชีพได้ บ้านไม้สะเป่ ประชากรมีฐานะความเป็นอยู่ค่อนข้างยากจน มีอาชีพเกษตรแบบพออยู่พอกิน ชาวบ้านไม้สะเป่ยังมีการรักษาจากหมอพื้นบ้าน และวิธีการรักษาในทางความเชื่อทางภูติผี หรือการบนบานศาลกล่าวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ของชาวบ้านจะกระทำผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่ทางหมู่บ้านหรือทางอบต.ขอความร่วมมือมาให้ชาวบ้านไปเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การปลูกป่า การทำแนวกันไฟ ชาวบ้านไม้สะเป่นับถือ ผี และศาสนาพุทธ เจ้าที่เจ้าสาร คือเทพยดาอารักษ์ องค์กรที่สำคัญที่สุดเพราะคุ้มครองพื้นดิน แม่น้ำลำธาร ต้นไม้ไร่นา ความเชื่อเรื่องการบูชาผี กะเหรี่ยงแดง เขาถือว่าการบูชาผีจะทำให้ตนเองอยู่เย็นเป็นสุขโดยจะมีพิธีเช่นผีป่าและผีต้นไม้ ส่วนหนึ่งเป็นการอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำและไม่ต้องการให้มีการถางป่าเพิ่มจากเดิม

5.2.1 บทสรุปผลข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้สะเป่ หมู่ 9 ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 58 ครัวเรือน ประกอบไปด้วย เพศชายเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.7 มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 34.5 มีสถานภาพเป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 96.6 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 91.4 ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 51.7 อาชีพหลักเป็นเกษตรกร ร้อยละ 77.6 มีที่ดินในการถือครอง 1-5 ไร่ ร้อยละ 69 ส่วนใหญ่เป็นที่พักอาศัยและไร่ การขยายพื้นที่ทำการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างในรอบสามปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่ไร่มนเวียน ร้อยละ 36.2 เป็นผลมาจากสภาพพื้นที่ทำกินของหมู่บ้านมีลักษณะเป็นภูเขาสูง การทำไร่มนเวียนเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยบำรุงและฟื้นฟูพื้นที่ทำการเกษตรเดิมให้มีสภาพดินที่ดีขึ้นเป็นทางแก้ไขได้วิธีหนึ่งของชาวบ้าน การพบเห็นเพื่อนบ้านหรือคนอื่นที่อยู่ในหมู่บ้านมีพฤติกรรมการขยายพื้นที่ทางการเกษตรเพื่อการเพาะปลูกส่วนใหญ่แล้วจะใช้พื้นที่ไร่มนเวียนเช่นกัน ร้อยละ 41.4 เนื่องจากเหตุผลทางด้านภูมิประเทศที่ไม่สามารถปลูกที่เดิมได้ รายได้จากการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ที่ 5,001-10,000 บาทต่อปี ร้อยละ 50 จำนวนรายได้น้อยเป็นผลมาจากพื้นที่ในหมู่บ้านไม่สามารถปลูกเศรษฐกิจได้ พื้นที่ทางการเกษตรส่วนใหญ่จะเป็นเพียงการปลูกข้าวไร่ ปลูกพริก แซมตามไหล่เขา ปลูกถั่วไร่ ปลูกผักเหี่ยวหรือผักทอง ทำให้มีรายได้ค่อนข้างน้อย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 84.5 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากการสำรวจตำแหน่งอย่างเป็นทางการมีลักษณะเป็นแค่ลูกบ้านทั่วไป ร้อยละ 91.4 ส่วนตำแหน่งที่ไม่เป็นทางการ ส่วนใหญ่จะเป็นลูกบ้านทั่วไปมีร้อยละ 94.8 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากถึงร้อยละ 91.4 ส่วนการรวมกลุ่มในชุมชนนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากกลุ่มที่ก่อตั้งขึ้นมาจากชุมชนเองซึ่งจะจัดอยู่ในกลุ่มอื่นๆ โดยที่ไม่ได้มีการระบุไว้ในแบบสอบถาม คือ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเลี้ยงหมู กองทุนหมู่บ้าน รวมร้อยละ 12.1 การหุงต้มจะใช้ไม้ฟืนเป็นหลัก ร้อยละ 54 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ 1-3 ครั้งต่อปี ร้อยละ 60.3 ส่วนการรับรู้ข่าวสารในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจาก กำนันผู้ใหญ่บ้านผ่านเสียงตามสายที่สามารถได้ยินอย่างชัดเจน ร้อยละ 48.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ร้อยละ 53.4 เป็นผลมาจาก พื้นที่หมู่บ้านค่อนข้างไกลการจัดเจ้าหน้าที่ไปอบรมมีจำนวนน้อย กรณีที่จะให้ชาวบ้านไปอบรมเองก็เป็นไปได้ยากเนื่องจากต้องเสียเวลาการทำงานทำให้ขาดรายได้ ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การร่วมปลูกป่า ร้อยละ 84.5 คนผ่ากะเหรี่ยง (แดง) มีภูมิปัญญาในการอนุรักษ์และดูแลรักษาป่าโดยการรักษาป่าต้นน้ำ ลำธาร โดยจะไม่ตัดไม้และโค่นถางป่าเป็นหลัก ร้อยละ 74.1 จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าสภาพป่าที่หมู่บ้านอนุรักษ์และรักษาในหมู่บ้านปัจจุบันมีจำนวนขยายมากขึ้น ร้อยละ 39.7

5.2.2 รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านไม้สะเป่ เผ่ากะเหรี่ยง

ประกอบไปด้วยรายละเอียดของ เพศ อายุ สถานภาพในครอบครัว ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพในครอบครัว ศาสนา ของหมู่บ้านไม้สะเป่

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	52	89.70
หญิง	6	10.30
รวม	58	100.00
อายุ		
21-30 ปี	14	24.10
31-40 ปี	20	34.50
41-50 ปี	13	22.40
51-60 ปี	7	12.10
มากกว่า 60 ปี	4	6.90
รวม	58	100.00
สถานภาพในครอบครัว		
หัวหน้าครอบครัว	56	96.6
คู่สมรสหัวหน้าครัวเรือน	1	1.70
สมาชิกในครัวเรือน	1	1.70
รวม	58	100.00
ศาสนา		
พุทธ	53	91.40
คริสต์	5	8.60
รวม	58	100.00

จากตาราง 22 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เพศของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 89.7 มีอายุกระจายอยู่ในช่วง 31-40 ปี มากที่สุดร้อยละ 34.50 มีสถานภาพเป็นหัวหน้าครอบครัวมากที่สุด ร้อยละ 96.6 เป็นวัยแรงงานเป็นผู้รับผิดชอบต่อการหาเลี้ยงชีพของครอบครัว ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเพศชายจะมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรเก็บข้อมูล มีบางส่วนที่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 10.3 กรณีนี้จะเป็นเพราะผู้ชายผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนไปทำงานต่างจังหวัดหรือได้เสียชีวิตไปแล้ว โดยส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 91.40 เป็นการนับถือตามบรรพบุรุษ มีบางส่วนที่นับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 8.6 เป็นการนับถือตามผู้นำศาสนาที่ได้เข้ามาเผยแพร่ในหมู่บ้านซึ่งพบจำนวนน้อยมาก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 23 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยของหมู่บ้านไม้สะเป่

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	30	51.70
สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา	14	24.10
สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	10	17.20
อาชีวศึกษาระดับต้น	1	1.70
ปริญญาตรี	3	5.20
รวม	58	100.00
อาชีพหลัก		
เกษตรกร	45	77.60
รับราชการ	5	8.60
รับจ้าง	8	13.80
รวม	58	100.00
รายได้จากการประกอบอาชีพ		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	8	13.80
5,001-10,000 บาท	29	50.00
10,001-20,000 บาท	14	24.10
20,001-30,000 บาท	3	5.20
มากกว่า 30,000 บาท	4	6.90
รวม	58	100.00
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		
ต่ำกว่า 15 ปี	9	15.50
15 ปีขึ้นไป	49	84.50
รวม	58	100.00

จากตาราง 23 ผลจากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะไม่ได้เรียนหนังสือ มีมากที่สุดร้อยละ 51.7 ซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนและอยู่ในวัยแรงงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาน้อย เนื่องจากหมู่บ้านไม่มีสะพานเป็นชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลและทุรกันดาร อยู่กลางหุบเขา การเดินทางเป็นไปด้วยความลำบากและมีรายได้ต่ำ และในอดีตยังให้ความสำคัญในเรื่องของการศึกษาน้อยกว่าการหาเลี้ยงชีพ และยังไม่นิยมส่งเสริมให้ลูกหลานได้เรียนหนังสือ อีกทั้งการขยายเขตการศึกษาและการก่อสร้างโรงเรียนยังเข้าไปไม่ถึงในสถานที่ห่างไกลทุรกันดาร จะมีบางส่วนเท่านั้นที่ได้รับการศึกษา ส่วนใหญ่จะเป็นคนรุ่นใหม่และกลุ่มที่เป็นข้าราชการและเข้าไปอาศัยอยู่ในหมู่บ้านภายหลัง

อาชีพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำการเกษตรร้อยละ 77.6 โดยทำเกษตรแบบยังชีพเป็นหลัก ซึ่งพบเห็นมีการทำไร่หมุนเวียนปลูกข้าวไร่บนภูเขาสูงและตามไหล่เขา เพื่อใช้สำหรับบริโภคภายในครัวเรือน ในขณะที่ผู้ศึกษาเข้าไปเก็บข้อมูลจะพบเห็นพื้นที่รอบ ๆ หมู่บ้านจะถูกแผ้วถางและเตรียมสุ่มเผา เป็นที่โล่งเตียน เพื่อรอทำการปลูกข้าวไร่ เมื่อฤดูฝนมาถึงโดยพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกข้าวจะเป็นแปลงเล็กหรือใหญ่ ขึ้นอยู่กับขนาดและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา พบว่า บางครัวเรือนจะมีพื้นที่แปลงละ 1-5 ไร่ จำนวน 3-5 แปลง โดยจะหมุนเวียนปลูกข้าวไร่ในแต่ละปี เพื่อทิ้งให้ดินมีการฟื้นฟู จะทำให้ปลูกข้าวได้ผลผลิตดีขึ้น นอกจากนี้ยังนิยมปลูกพริก มะเขือ พักทอง พักเขี้ยว ถั่วไร่ผสมลงในแปลงปลูกข้าวเพื่อใช้บริโภคเป็นการเกษตรเพื่อยังชีพ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีรายได้ต่อปีอยู่ในเกณฑ์ต่ำ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ 5,001-10,000 บาทต่อปี มากที่สุดร้อยละ 50.00 และอยู่อาศัยในหมู่บ้านมานานกว่า 15 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 84.50 ซึ่งสภาพหมู่บ้านเริ่มปลูกบ้านแบบถาวร มีระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก

ตาราง 24 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการดำรงตำแหน่งของหมู่บ้านไม้สะเป่

การดำรงตำแหน่งในหมู่บ้าน	จำนวน	ร้อยละ
การดำรงตำแหน่งที่เป็นทางการ		
ผู้ใหญ่บ้าน	1	1.70
กรรมการหมู่บ้าน	3	5.20
พสส / อสม.	1	1.70
ไม่มี (เป็นลูกบ้านทั่วไป)	53	91.40
รวม	58	100.00
การดำรงตำแหน่งที่ไม่เป็นทางการ		
ผู้นำกลุ่ม	1	1.70
ผู้นำศาสนา(ผู้อาวุโสที่มีความรู้)	1	1.70
ผู้นำพิธี(ผู้ชำนาญการเฉพาะด้าน)	1	1.70
ไม่มี (เป็นลูกบ้านทั่วไป)	55	94.80
รวม	58	100.00

จากตาราง 24 ผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นลูกบ้านทั้งไปร้อยละ 91.40 รองลงมาเป็นกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 5.2 ผู้ใหญ่บ้านผู้นำกลุ่ม ผู้นำกลุ่มศาสนาและผู้นำพิธี ในจำนวนที่เท่ากัน

ตาราง 25 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการถือครองที่ดินและการใช้พื้นที่
การเกษตรของหมู่บ้านไม้สะเป่

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
การถือครองที่ดิน		
1-5 ไร่	40	69.00
6-10 ไร่	13	22.40
11-15 ไร่	3	5.20
16-20 ไร่	2	3.40
รวม	58	100.00
การขยายพื้นที่ทางการเกษตร		
ไม่มีพื้นที่ทางการเกษตร	10	17.30
โค่นถางป่าใหม่	2	3.40
ใช้พื้นที่ร้างเก่า	5	8.60
ใช้พื้นที่ไร่หมุนเวียน	2	3.62
ใช้พื้นที่เดิม	20	34.50
รวม	58	100.00
การขยายพื้นที่ทางการเกษตรของเพื่อนบ้าน		
ไม่พบเห็น	1	1.70
บุกรุกโค่นถางป่าใหม่	2	3.40
ใช้พื้นที่เก่าทำไร่ / ทำนา	8	13.80
ทำไร่หมุนเวียน	24	41.40
ใช้พื้นที่เดิม	23	39.70
รวม	58	100.00

จากตาราง 25 จะเห็นว่าการถือครองที่ดินของ กลุ่มตัวอย่างจะถือครองที่ดิน จำนวน 1-5 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69 รองลงมามีจำนวน 6-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.4 จำนวน 11-15 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.2 ที่เหลือจำนวน 16-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.4 และมากกว่า 20 ไร่ ไม่ปรากฏให้เห็นสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านไม้สะเปมาเป็นเวลานานจะเป็นระบบเครือญาติ และได้ถือครองที่ดินต่อ ๆ กันมา ในการถือครองที่ดินในแต่ละครอบครัว เป็นพื้นที่อยู่อาศัยและทำการเกษตร ในบางกลุ่มที่มีจำนวนไร่เกิน 10 ไร่ขึ้นไปจะเป็นพื้นที่ป่าเพื่อทำไร่หมุนเวียนโดยในทุกปีจะต้องมีการเตรียมพื้นที่ทำการเกษตรและปลูกข้าวไร่เพื่อใช้บริโภค พื้นที่ส่วนใหญ่จะกระจายไปตามหุบห้วยและบนพื้นที่สูงบริเวณรอบหมู่บ้าน

การขยายพื้นที่ทางการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พบว่าในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างยังคงใช้พื้นที่หมุนเวียน คิดเป็นร้อยละ 36.2 ใช้พื้นที่เดิมมีร้อยละ 34.5 ใช้พื้นที่ร้างเก่า ร้อยละ 8.6 โคนกลางป่าใหม่มีร้อยละ 3.4 ไม่มีพื้นที่ทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 17.3 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้พื้นที่หมุนเวียนในการทำการเกษตร เนื่องจากพื้นที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่ในหุบเขามิพื้นที่ราบสำหรับทำน่าน้อยมาก ประกอบกับมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการใช้ ในการเกษตร จำเป็นต้องพึ่งพาฝนตามฤดูกาลในการปลูกข้าวไร่ การผลัดเปลี่ยนพื้นที่ทางการเกษตรหมู่บ้านจะทำทุกๆ 3-6 ปีแล้วแต่ปริมาณของพื้นที่ที่ถือครองอยู่

ส่วนการขยายพื้นที่ทางการเกษตรของเพื่อนบ้านนั้น จากการศึกษาพบว่าในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา การใช้พื้นที่เพาะปลูกใหม่ของเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ใช้พื้นที่เพื่อทำไร่หมุนเวียนในการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 41.4 รองลงมาเป็นการใช้พื้นที่เดิม ร้อยละ 39.7 ใช้พื้นที่ร้างเก่า ร้อยละ 13.8 บุกรุกโคนกลางป่าใหม่บ้าง คิดเป็นร้อยละ 3.4 ไม่พบเห็นร้อยละ 1.7 แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ยังใช้พื้นที่ในการทำไร่หมุนเวียนอยู่ตามปกติ แต่ก็ยังพบว่ามีกรบุกรุก โคนกลางป่าใหม่กันอยู่แต่ก็เป็นจำนวนน้อย ซึ่งควรเข้าไปดูแลควบคุมและสร้างความเข้าใจให้กับคนในพื้นที่เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการบุกรุกเพิ่มมากขึ้น

ตาราง 26 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนพื้นที่บริเวณป่าอนุรักษ์ที่ร่วมกันดูแลการมีส่วนร่วมของชุมชนและการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้สะเป่

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนพื้นที่บริเวณป่าอนุรักษ์ที่ร่วมกันดูแล		
เท่าเดิม	16	27.60
ลดลง	19	32.80
ขยาย	23	39.70
รวม	58	100.00
การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
มีส่วนร่วม	53	91.4
ไม่มีส่วนร่วม	5	8.6
รวม	58	100.00
การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
ไม่เคย	31	53.40
เคย	27	46.60
จำนวนครั้งที่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
จำนวน 1-3 ครั้ง	25	43.10
จำนวน 4-6 ครั้ง	2	3.40
รวม	58	100.00

จากตาราง 26 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า พื้นที่บริเวณป่าอนุรักษ์ที่ชาวบ้านร่วมกันดูแล ปัจจุบันมีพื้นที่ขยายขึ้น คิดเป็นร้อยละ 39.7 รองลงมาเป็นพื้นที่ลดลง คิดเป็นร้อยละ 32.8 พื้นที่เท่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 27.6 จะเห็นได้ว่าจำนวนพื้นที่ป่าอนุรักษ์มีพื้นที่เพิ่มขึ้นจากเดิม แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านมีทัศนคติที่ดีกับเจ้าหน้าที่และมีส่วนร่วมในดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ดีขึ้น เนื่องมาจากชาวบ้านได้เห็นถึงตัวอย่างจากหมู่บ้านอื่นและเข้าใจถึงความสำคัญและผลประโยชน์ที่จะได้จากพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร่วมกัน จึงทำให้ชาวบ้านร่วมกันดูแลเพื่อเป็นพื้นที่อนุรักษ์ของหมู่บ้านเป็นอย่างดี

ประกอบกับการที่ชาวบ้านยังคงมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ รวมถึงการนำภูมิปัญญาดั้งเดิมของชนเผ่ามาใช้ ไม่ว่าจะเป็นประเพณี พิธีกรรมเก่าแก่ เช่น ประเพณีเช่นผีป่า ประเพณีบวชป่า ซึ่งเป็นประเพณีที่ยังคงสืบทอดต่อ ๆ กันมา ทำให้ในพื้นที่ยังคงมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้ยังคงอยู่ได้

ในส่วนของพื้นที่อนุรักษ์ที่มีลดลง เป็นผลมาจากการที่เข้าใจและเปรียบเทียบจำนวนทรัพยากรที่มีอยู่เดิมกับปัจจุบันซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงที่เปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายในและภายนอก เช่นการเข้ามาหาพื้นที่ทำกินใหม่ของคนนอกหรือพม่าที่อพยพเข้ามาในหมู่บ้าน

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากถึงร้อยละ 91.4 มีบางส่วนที่ไม่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ คิดเป็นร้อยละ 8.6 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยชาวบ้านเองได้มีการเล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นต้นน้ำลำธารทำให้พวกเขาสามารถปลูกพืชได้ตลอดปีโดยไม่ขาดแคลนน้ำ การมีส่วนร่วมของหมู่บ้านในการอนุรักษ์นั้นทุกคนให้ความร่วมมืออย่างดีแต่การดำรงชีพยังต้องดำรงอยู่ ดังนั้นการพบเห็นพื้นที่ป่าจากการทำไร่หมุนเวียนบนเขาสูงจึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะหมู่บ้านไม่มีพื้นที่ราบในการทำนาจึงยังไม่มีวิธีอื่นในการแก้ไขอย่างจริงจัง

การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 53.4 เนื่องจากการอบรมในท้องถิ่นมีน้อยและการเข้ารับการอบรมอย่างจริงจังในเรื่องของการอนุรักษ์ก็ยังมีน้อยเช่นกัน กรณีเคยเข้ารับการอบรมของกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 46.6 ส่วนใหญ่จะเป็นการอบรมในตัวอำเภอหรือองค์กรท้องถิ่น ได้จัดขึ้นนอกหมู่บ้าน การเข้าอบรมต้องเดินทางออกไปอบรมเอง เบื้องต้นจะเป็นการสมัครใจไปอบรมเองและต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางเอง ทำให้ชาวบ้านไม่นิยมออกไปเพราะต้องทำมาหากินสร้างรายได้ไม่มีเวลา ถ้ามีการว่าจ้างชาวบ้านเองก็จะพิจารณาถึงรายได้ต่อวันที่เขาได้รับกับผลตอบแทนที่ได้ว่าคุ้มค่าหรือไม่ ถ้าเป็นการขอความร่วมมือชาวบ้านจะออกไปอบรมในจำนวนที่น้อยมากเนื่องจากไม่คุ้มค่าแรงงานต่อวันที่ควรจะได้

จำนวนครั้งที่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ เคยเข้ารับการอบรมมาแล้ว 1-3 ครั้ง คิดเป็น ร้อยละ 43.1 รองลงมา 4-6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.4 แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เข้าร่วมในการอบรม ยังเข้าร่วมอบรมจำนวนน้อยครั้งอยู่ ซึ่งผู้ที่เคยเข้าร่วมการอบรมเกิน 3 ครั้งขึ้นไปยังมีจำนวนน้อยมาก การชักชวนและประชาสัมพันธ์ให้มีการเข้าร่วม

อย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะทำให้การอบรมประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย อีกทั้งควรที่จะไปอบรมให้ถึงพื้นที่เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของชาวบ้านในการเข้ามาอบรมในตัวเมืองด้วย

ตาราง 27 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการใช้เชื้อเพลิงในการหุงต้มของหมู่บ้านไม้สะเป่

ประเภทการใช้เชื้อเพลิงในการหุงต้ม	จำนวนที่ใช้ (ร้อยละ)	จำนวนที่ไม่ใช้ (ร้อยละ)
ถ่าน	2 (3.40)	56 (96.60)
ฟืน	54 (93.10)	4 (6.90)
แก๊ส	4 (6.90)	54 (93.10)
ไฟฟ้า	33 (50.90)	25 (43.10)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 27 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ฟืนเป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้ม คิดเป็นร้อยละ 93.10 รองลงมาใช้ไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 50.90 ใช้แก๊สคิดเป็นร้อยละ 6.90 และใช้ถ่าน คิดเป็นร้อยละ 3.40 แสดงให้เห็นว่าการใช้เชื้อเพลิงในการหุงต้มส่วนใหญ่ยังคงใช้ฟืนเป็นหลัก เนื่องจากเป็นวัสดุที่สามารถหาได้ง่ายในพื้นที่ อีกทั้งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย การนำมาใช้จะเลือกไม้แห้งที่อยู่ในช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ที่เป็นฤดูแล้ง ในบางส่วนยังมีการใช้ไฟฟ้าเข้ามาเสริมในการหุงต้ม เนื่องจากในปัจจุบันเครื่องใช้ไฟฟ้าได้เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตของคนในพื้นที่มากขึ้น เพราะเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกทันสมัยมีความรวดเร็วช่วยให้ใช้ชีวิตได้ง่ายขึ้น

ตาราง 28 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่มของหมู่บ้านไม้สะเป่

การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน	จำนวนที่เป็นสมาชิก (ร้อยละ)	จำนวนที่ไม่ใช่เป็นสมาชิก (ร้อยละ)
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	0 (0.00)	58 (100.00)
กลุ่มออมทรัพย์	6 (10.30)	52 (89.70)
กลุ่มอนุรักษ์ป่า	0 (0.00)	58 (100.00)
กลุ่มไม้ผล	0 (0.00)	58 (100.00)
กลุ่มพืชผัก / ไม้ดอกไม้ประดับ	0 (0.00)	58 (100.00)
กลุ่มอื่นๆ	7 (12.10)	51 (87.90)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 28 จะเห็นว่าการรวมกลุ่มในชุมชนนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากกลุ่มที่ก่อตั้งขึ้นมาจากชุมชนเองซึ่งจะจัดอยู่ในกลุ่มอื่นๆ โดยที่ไม่ได้มีการระบุไว้ในแบบสอบถาม คือ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มครู กลุ่มกขคจ. รวมเป็นร้อยละ 12.10 และส่วนใหญ่ชาวบ้านไม่มีการรวมกลุ่มในหมู่บ้านอย่างชัดเจน ดังนั้นจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างไม่มีกิจกรรมที่เป็นการรวมกลุ่มมุ่งเน้นแต่การทำงานและดำรงชีพเท่านั้น

ตาราง 29 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้สะเป่

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	19	32.80
เคย	39	67.20
ความถี่ในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม		
ปีละ 1-3 ครั้ง	35	60.30
ปีละ 4-6 ครั้ง	2	3.40
ปีละ 7-9 ครั้ง	2	3.40
รวม	58	100.00

จากตาราง 29 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 67.20 และไม่เคยได้รับข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 32.80 โดยความถี่ในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสาร ปีละ 1-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 60.30 รองลงมา ได้รับข่าวสารปีละ 4-6 ครั้งและได้รับข่าวสารปีละ 7-9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.40 ในจำนวนที่เท่ากัน ส่วนการได้รับข่าวสารปีละ 10 ครั้งขึ้นไปนั้นไม่ปรากฏในผลการสำรวจ

ตาราง 30 แหล่งที่มาของการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้สะเป่

แหล่งที่มาของการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	จำนวนที่เคยรับ ข่าวสาร	จำนวนที่ไม่เคย รับข่าวสาร
วิทยุ	24 (41.40)	34 (58.60)
โทรทัศน์	22 (37.90)	36 (62.10)
หนังสือพิมพ์	8 (13.80)	50 (86.20)
เพื่อนบ้าน	1 (1.70)	57 (98.30)
กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน	28 (48.30)	30 (51.70)
กรรมการหมู่บ้าน	4 (6.90)	54 (93.10)
เจ้าหน้าที่ป่าไม้	16 (27.60)	42 (72.40)
ครู/นักเรียน	4 (6.90)	54 (93.10)
พระสงฆ์	1 (1.70)	57 (98.30)
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	8 (13.80)	50 (86.20)
องค์กรเอกชน	1 (1.70)	57 (98.30)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 30 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมมาจาก ผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็น ร้อยละ 48.30 รองลงมาเป็นวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 41.40 จากโทรทัศน์ ร้อยละ 37.90 เจ้าหน้าที่ป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ

27.60 จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ13.80 ในจำนวนที่เท่ากัน ได้รับข่าวสารจากกรรมการหมู่บ้านและครูนักเรียน คิดเป็นร้อยละ6.90 ในจำนวนที่เท่ากัน จากเพื่อนบ้าน พระสงฆ์ องค์กรเอกชน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ในจำนวนที่เท่ากัน

จะเห็นว่าการรับรู้ข่าวสารของคนในชุมชนจะมาจากผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญในการให้ข้อมูลข่าวสารกับชาวบ้าน การสื่อสารจะใช้การประกาศเสียงตามสาย และการเรียกประชุมลูกบ้านเพื่อบอกกล่าวและแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน หลังจากที่เข้าร่วมประชุมแล้ว การอ่านเอกสารประจำเดือนทุกต้นเดือน ในบางส่วนการรับรู้ข่าวสารของชาวบ้านในการอนุรักษ์ป่าไม้จะมาจากวิทยุซึ่งแทบทุกบ้านจะมี เนื่องจากมีราคาที่ไม่สูงมาก การสื่อสารทางนี้จะได้ผลดีกว่าการบอกกล่าวหรือการประกาศ ดังนั้นการที่จะให้ได้รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ควรต้องผ่านทางสื่อหลาย ๆ ทางเพื่อให้ชาวบ้านสามารถเข้าถึงได้มากและสะดวกยิ่งขึ้น

ตาราง 31 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้สะเป่

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
การร่วมปลูกป่า		
ไม่เคย	7	12.10
เคย	51	87.90
ความถี่ในการร่วมกิจกรรมปลูกป่า		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	49	84.50
ปีละ 10 ครั้งขึ้นไป	2	3.40
รวม	58	100.00
ร่วมทำแนวกันไฟ		
ไม่เคย	27	46.60
เคย	31	53.40

ตาราง 31 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้สะเป่

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการร่วมทำแนวป้องกันไฟ		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	31	53.40
รวม	58	100.00
ร่วมทำแนวกันไฟ (รับจ้าง)		
ไม่เคย	48	82.80
เคย	10	17.20
ความถี่ในการร่วมทำแนวป้องกันไฟ (รับจ้าง)		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	9	15.50
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	1	1.70
รวม	58	100.00
ร่วมดับไฟป่า		
ไม่เคย	36	62.10
เคย	22	37.90
ความถี่ในการร่วมดับไฟป่า		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	21	36.20
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	1	1.70
รวม	58	100.00
ร่วมทำฝ่ายชะลอความชุ่มชื้น(ฝายแม้ว)		
ไม่เคย	46	79.30
เคย	12	20.70

ตาราง 31 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการ
อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้สะเป่

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการร่วมทำฝ่ายชะลอความชุ่มชื้น		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	11	19.00
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	1	1.70
รวม	58	100.00
จำนวนฝ่ายที่เคยร่วมทำ		
ไม่ทำฝ่าย	46	79.30
1 – 3 ฝ่าย	8	13.80
4 – 6 ฝ่าย	2	3.40
10 ฝ่ายขึ้นไป	2	3.40
รวม	58	100.00
ร่วมดูแลป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน		
ไม่เคย	24	41.40
เคย	34	58.60
ความถี่ในการร่วมดูแลป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	34	58.60
รวม	58	100.00
ร่วมทำเกษตรเชิงอนุรักษ์		
ไม่เคย	55	94.80
เคย	3	5.20
ความถี่ในการร่วมทำเกษตรเชิงอนุรักษ์		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	3	5.20
รวม	58	100.00

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1ข้อ

จากตาราง 31 แสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร่วมกิจกรรมปลูกป่า คิดเป็นร้อยละ 89.70 โดยส่วนใหญ่ร่วมกันปลูกป่าปีละ 1-3 ครั้ง มักจะปลูกในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันที่ 5 ธันวาคม และ วันที่ 12 สิงหาคม กิจกรรมรองลงมาคือร่วมดูแลป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 89.70 ส่วนใหญ่จะร่วมดูแลปีละ 1-3 ครั้ง การดูแลมักจะเป็นการเข้าช่วยตรวจสอบการบุกรุกพื้นที่ป่าชุมชน และการเข้าไปแผ้วถางหญ้าที่ขึ้นตามแนวทางเดินเข้าป่าชุมชนและร่วมทำแนวกันไฟรอบ ๆ ป่าชุมชนในฤดูแล้ง กิจกรรมร่วมทำแนวป้องกันไฟ คิดเป็นร้อยละ 53.4 โดยส่วนใหญ่ร่วมกันทำปีละ 1-3 ครั้ง มีการกำหนดร่วมกันทำแนวกันไฟช่วงใกล้เข้าฤดูแล้งเนื่องจากในพื้นที่มักจะมีปัญหาไฟไหม้ การร่วมดับไฟป่า มีร้อยละ 37.90 ส่วนใหญ่จะทำ 1-3 ครั้งต่อปี การร่วมทำฝายมีร้อยละ 20.70 ส่วนใหญ่จะทำ 1-3 ครั้งต่อปี จำนวนฝายที่ทำ 1-3 ฝายเป็นส่วนใหญ่ การร่วมทำการเกษตรเชิงอนุรักษ์ยังพบจำนวนน้อยมาก มีเพียงร้อยละ 5.2 โดยจะร่วม 1-3 ครั้งต่อปี ส่วนกิจกรรมที่เหลือชาวบ้านชาวบ้านไม่มีการเข้าร่วมกิจกรรม

ตาราง 32 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการใช้ภูมิปัญญาของชนเผ่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้สะเป่

การใช้ภูมิปัญญาของชนเผ่าในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	จำนวนที่เลือก (ร้อยละ)	จำนวนที่ไม่เลือก (ร้อยละ)
รักษาป่าต้นน้ำลำธาร	43 (74.10)	15 (25.90)
รักษาป่ารอบ ๆ หมู่บ้าน	36 (62.10)	22 (37.90)
ทำไร่หมุนเวียนโดยใช้พื้นที่เดิมไม่บุกรุกป่าใหม่	26 (44.80)	32 (55.20)
ทำอาชีพเสริม	12 (20.70)	46 (79.30)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 32 แสดงให้เห็นถึงการใช้อนุรักษ์ของชนเผ่ากะเหรี่ยงในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนใหญ่จะเป็นการรักษาป่าต้นน้ำลำธารโดยการไม่ตัดฟันและโค่นถางป่า คิดเป็นร้อยละ 74.10 รองลงมาเป็นการที่จะรักษาป่ารอบ ๆ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 62.10 ทำไร่หมุนเวียนโดยใช้พื้นที่เดิมและไม่บุกเบิกป่าใหม่ คิดเป็นร้อยละ 44.80 และทำอาชีพเสริม เช่น รับจ้างทำงานในหมู่บ้านอื่น ค้าขาย หรือออกไปประกอบอาชีพต่างถิ่น คิดเป็นร้อยละ 20.70

ในการใช้อนุรักษ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเผ่ากะเหรี่ยงนั้น จะมีวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตของชนเผ่าที่มีมาแต่ดั้งเดิมและจะดำรงชีวิตโดยพึ่งพิงอาศัยป่าเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการเล็งเห็นถึงความสำคัญของป่าไม้ต้นน้ำลำธารที่เป็นแหล่งทำให้เกิดน้ำที่สามารถทำการเกษตรและใช้สอย นอกจากชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านไม้สะเป่จะเป็นกะเหรี่ยงแดงแล้วมีการนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่อีกทั้งมีวัฒนธรรมประเพณีมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องผี เช่น การเซ่นผีป่า ผีต้นไม้อายุ ผีน้ำ บวชป่า บวชน้ำ และพิธีตีโอบ ซึ่งเป็นการเอาสะดือเด็กไปผูกกับต้นไม้ใหญ่เพื่อให้ผีต้นไม้อายุคุ้มครองและดูแลปกป้องรักษา ซึ่งล้วนแต่มีความหมายแฝงที่สอนให้ลูกหลานให้ความสำคัญต่อทรัพยากรธรรมชาติ จึงทำให้ทรัพยากรป่าไม้ยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน

5.2.3 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้สะเป่
ตาราง 33 จำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้สะเป่

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ		จำนวน	ร้อยละ
การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้			
ปานกลาง	ระดับ (6 ถึง 8)	11	19.00
มาก	ระดับ(9 ถึง 12)	47	81.00
รวม		58	100.00

จากตาราง 33 กลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านไม้สะเป่ที่อาศัยในเขตอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของอุทยานแห่งชาติ ถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับมาก ร้อยละ 81.00 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 19.00 และไม่ปรากฏระดับของมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับน้อย จะเห็นว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี และความรู้ ความเข้าใจที่ชาวบ้านได้มานั้น ส่วนใหญ่ได้รับมาจากสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ

โทรทัศน์ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผู้นำทางศาสนา และองค์กรเอกชน ทำให้ชาวบ้านสามารถได้รับความรู้ ความเข้าใจได้จากสื่อหลาย ๆ ช่องทาง

5.2.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนของหมู่บ้านไม้สะเป่

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ พื้นที่ศึกษาหมู่บ้านไม้สะเป่ หมู่ 9 ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกเป็น 4 เรื่อง ได้แก่ การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการวางแผนและดำเนินการ การลงทุน/ปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการและการติดตามและประเมินผล แสดงผลการศึกษาดังนี้

ตาราง 34 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของหมู่บ้าน ไม้สะเป่

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ปัจจุบันท่าน ได้มีการสังเกตว่าชุมชนของท่านมีปัญหาเกี่ยวกับการลดลงของทรัพยากรป่าไม้	3.12	0.99	ปานกลาง
- ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	2.83	0.77	ปานกลาง
- ท่านสนทนากับคนในครอบครัวและเพื่อนบ้านเกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	3.16	1.04	ปานกลาง
รวม	3.03	0.80	ปานกลาง

จากตาราง 34 แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า มีการสังเกตปัญหาการลดลงของทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสามารถสนทนาเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนกับคนในครอบครัวและเพื่อนบ้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 2.83 และ 3.16 ตามลำดับ

ตาราง 35 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
ในด้านการวางแผนและดำเนินการของหมู่บ้านไม้สะเป่

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการวางแผนและดำเนินการ	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ร่วมคิด พิจารณาและจัดลำดับความสำคัญปัญหาของ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	2.95	0.88	ปานกลาง
- ร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนแก่ผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนแนวทางในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	3.31	1.06	ปานกลาง
- ร่วมกำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติในการร่วม อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชน	2.76	0.82	ปานกลาง
- ร่วมตัดสินใจในการเลือกกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชน	2.71	0.85	ปานกลาง
- ร่วมจัดตั้งชมรม/องค์กร/กลุ่ม ในการร่วมอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน	2.52	0.94	น้อย
รวม	2.84	0.78	ปานกลาง

จากตาราง 35 แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในด้านการวางแผนและดำเนินการในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า การร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนแก่ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การร่วมคิด พิจารณา จัดลำดับความสำคัญของปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน การร่วมกำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชน และร่วมตัดสินใจในการเลือกกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 3.31 2.76 และ 2.71 ตามลำดับ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งชมรม องค์กร กลุ่ม ในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52 มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 36 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
ในด้านการลงทุน ปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการของหมู่บ้านไม้สะเเป

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการลงทุน ปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วม อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดไว้	3.43	1.01	มาก
- ร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชน/องค์กร/ กลุ่มต่างๆ จัดขึ้น	3.28	1.03	ปานกลาง
- ร่วมเป็นคณะกรรมการ/สมาชิกของชมรมหรือองค์กร ที่ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	2.48	0.82	น้อย
- ร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยในกิจกรรมอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	2.45	0.79	น้อย
รวม	2.90	0.78	ปานกลาง

จากตาราง 36 แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในเรื่องการลงทุน ปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ ในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดไว้มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 และร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชน องค์กร กลุ่มต่าง ๆ จัดขึ้น มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 ส่วนการร่วมเป็นคณะกรรมการ/สมาชิกของชมรมหรือองค์กรที่ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน และร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยในกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.48 และ 2.45 ตามลำดับ

ตาราง 37 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
ในเรื่องการติดตามและประเมินผลของหมู่บ้านไม้สะเป่

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการติดตามและประเมินผล	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินงานของโครงการกิจกรรมที่ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้น	2.95	1.01	ปานกลาง
- ร่วมประเมินผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้น ในแต่ละครั้ง	2.43	0.84	น้อย
- ร่วมติดตามผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน อย่าง ต่อเนื่อง	2.45	0.84	น้อย
- ร่วมสรุปผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง	2.34	0.80	น้อย
- ควบคุมกฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้นอย่างเคร่งครัด	2.69	0.95	ปานกลาง
รวม	2.57	0.80	น้อย

จากตาราง 37 แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในเรื่องการติดตามและประเมินผลในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า การเข้าร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินงานของโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้น และการควบคุมกฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้นอย่างเคร่งครัดมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 และ 2.69 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมประเมินผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้นในแต่ละครั้ง ร่วมติดตามผลการทำงานในโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และร่วมสรุปผลการทำงานในโครงการ กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่องมีส่วนร่วมอยู่ที่ระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.43 2.45 และ 2.34 ตามลำดับ

5.3 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้ซางหนาม หมู่ 7 ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอปางมะผ้า

พื้นที่บ้านไม้ซางหนามตั้งอยู่ หมู่ที่ 7 ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอนปัจจุบันมีนายฟู ก้องนที เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านไม้ซางหนามเป็นชาวเขาเผ่ามูเซอแดง ลักษณะภูมิประเทศอยู่บนที่ลาดเอียงเชิงเขาปกคลุมไปด้วยทรัพยากรป่าไม้ ส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณที่มีความสมบูรณ์เพราะประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้และช่วยดูแลทรัพยากรป่าไม้โดยชาวบ้านจะมีการเข้าไปปลูกป่าบริเวณป่าต้นน้ำ การทำแนวกันไฟ การบวชป่า อนุรักษ์สัตว์น้ำ แหล่งน้ำในหมู่บ้านจะมาจากแม่น้ำของ การประกอบอาชีพหลักของคนในชุมชนส่วนใหญ่ คือการทำเกษตร ความเชื่อถือของมูเซอ เป็นทั้งแบบที่นับถือพระเจ้าองค์เดียวคล้ายกับศาสนาคริสต์ และในเวลาเดียวกันก็มีความเชื่อในเรื่องผีสามเทวดา เช่นเชื่อถือในภูติ ผี วิญญาณอันได้แก่ ผีเรือน ผีประจำหมู่บ้าน ผีป่า ผีดอย ผีพายุ ผีฟ้า ส่วนหนึ่งเป็นวิธีที่นำเอาจารีต ความเชื่อของชนเผ่า มาการรักษาป่าต้นน้ำและพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไว้อย่างน่าสนใจ

5.3.1 บทสรุปผลข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้ซางหนาม หมู่ 7 ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 55 ครัวเรือน ประกอบไปด้วย เพศชายเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.2 \ มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 27.3 มีสถานภาพเป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 98.2 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 89.1 ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 65.5 อาชีพหลักทำการเกษตร ร้อยละ 81.8 มีที่ดินในการถือครอง 6-10 ไร่ ร้อยละ 40 ส่วนใหญ่เป็นที่พักอาศัยและไร่ การขยายพื้นที่ทำการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างในรอบสามปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่เดิม ร้อยละ 92.7 เป็นผลมาจากสภาพพื้นที่ทำกินของหมู่บ้านไม่สามารถขยายได้เพราะรอบๆหมู่บ้านติดกับเขตป่าของอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ การบำรุงและฟื้นฟูพื้นที่ทำการเกษตรเดิมให้มีสภาพดินที่ดีขึ้นเป็นทางแก้ไขได้วิธีหนึ่งของชาวบ้าน การพบเห็นเพื่อนบ้านหรือคนอื่นที่อยู่ในหมู่บ้านในพฤติกรรมการขยายพื้นที่ทางการเกษตรเพื่อการเพาะปลูกส่วนใหญ่แล้วจะใช้พื้นที่เดิมเช่นกัน ร้อยละ 78.2 เนื่องจากเหตุผลทางด้านภูมิประเทศ ส่วนรายได้จากการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ที่ 5,001-10,000 บาทต่อปี ร้อยละ 40 จำนวนรายได้น้อยเป็นผลมาจากพื้นที่ในหมู่บ้านไม่สามารถปลูกเศรษฐกิจได้ พื้นที่ทางการเกษตรส่วนใหญ่จะเป็นเพียงการปลูกข้าว ปลูกข้าวโพด ทำให้มีรายได้ค่อนข้างน้อย กลุ่มตัวอย่างจะอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 60 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากการสำรวจตำแหน่งอย่างเป็นทางการมีลักษณะเป็นแค่ลูกบ้านทั่วไป ร้อยละ

94.5 ส่วนตำแหน่งที่ไม่เป็นทางการส่วนใหญ่จะเป็นลูกบ้านทั่วไปโดยมีร้อยละ 92.7 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากถึงร้อยละ 92.7 ส่วนการรวมกลุ่มในชุมชนนั้นกลุ่มที่ก่อตั้งขึ้นมาจากชุมชนเองซึ่งจะจัดอยู่ในกลุ่มอื่น ๆ โดยที่ไม่ได้มีการระบุไว้ในแบบสอบถาม ได้แก่ พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน กลุ่มแม่บ้าน รวมเป็นร้อยละ 43.60 การหุงต้มจะใช้ไม้ฟืนเป็นหลักร้อยละ 98.2 การได้รับข่าวสารในการอนุรักษ์มี 1-3 ครั้งต่อปี ร้อยละ 58.2 ส่วนการรับรู้ข่าวสารในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากวิทยุร้อยละ 47.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมอบรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ร้อยละ 58.2 เป็นผลมาจากพื้นที่หมู่บ้านค่อนข้างไกลการจัดเจ้าหน้าที่ไปอบรมมีจำนวนน้อย กรณีที่จะให้ชาวบ้านไปอบรมเองก็เป็นไปได้ยากเนื่องจากสูญเสียเวลาการทำงานทำให้ขาดรายได้ ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การร่วมดูแลป่ารอบชุมชน ร้อยละ 58.6 เนื่องจากอยู่ในเขตป่าของอุทยานแห่งชาติลำป่าน้ำตกผาเสื่อ จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าสภาพป่าที่หมู่บ้านอนุรักษ์และรักษาในปัจจุบันมีพื้นที่ขยายมากขึ้นร้อยละ 41.8

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

5.3.2 การศึกษาข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านไม้ซางหนาม เฝ้ามูเซอ

ตาราง 38 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพในครอบครัว ศาสนา ของหมู่บ้านไม้ซางหนาม

	รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	54	98.20
	หญิง	1	1.80
	รวม	55	100.00
อายุ			
	ต่ำกว่า 20 ปี	1	1.80
	21-30 ปี	10	18.20
	31-40 ปี	12	21.80
	41-50 ปี	15	27.30
	51-60 ปี	7	12.70
	มากกว่า 60 ปี	10	18.20
	รวม	55	100.00
สถานภาพในครอบครัว			
	หัวหน้าครอบครัว	54	98.20
	สมาชิกในครัวเรือน	1	1.80
	รวม	55	100.00
ศาสนา			
	พุทธ	49	89.10
	คริสต์	6	10.90
	รวม	55	100.00

จากตาราง 38 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 98.2 เนื่องจากผู้ศึกษาต้องการทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มของหัวหน้าหรือผู้นำครอบครัวและเป็นผู้ที่มีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรเก็บข้อมูล มีบางส่วนที่เป็นเพศหญิงคิดมีเพียงเป็นร้อยละ 1.80

กรณีนี้เป็นเพราะผู้ชายได้เสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งในชุมชนไม้ซางหนามจะมีลักษณะที่เป็นเครือญาติและ
 อยู่กันแบบครอบครัวใหญ่มีผู้ชายในวัยทำงานเป็นผู้นำของครอบครัว

อายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการกระจายของอายุที่แบ่งตามช่วงชั้นอยู่ในช่วงกลุ่ม
 อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.3 การที่กลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงนี้มากเป็นผลมาจากส่วนใหญ่เป็นช่วง
 อายุที่เป็นวัยแรงงานและเหมาะเป็นหัวหน้าครอบครัวในทีนี้อาจเป็นหญิงหรือชายก็ได้ นอกจากนี้
 การกระจายของช่วงอายุจะอยู่ในกลุ่มอื่นๆด้วย คือช่วงอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.8 ช่วงอายุ
 21-30 ปี ร้อยละ 18.2 ช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 12.7 อายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.2 ผลจาก
 การสำรวจพบกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี เพียงจำนวน ร้อยละ 1.8 เท่านั้น จะเห็นว่าผลการ
 สำรวจนั้นแรงงานที่เป็นหัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่จะกระจุกอยู่ในวัยทำงานมากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ
 คือประมาณ อายุ 30 ปีขึ้นไป

สถานภาพในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว คิดเป็นร้อยละ
 98.2 และมีเพียงครอบครัวเดียวที่เป็นสมาชิกในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 1.80 จากการศึกษาครั้งนี้
 ทำการศึกษากับผู้ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนไม่สามารถให้ข้อมูลได้ใช้ผู้ที่เป็น
 ตัวแทนของครัวเรือนแทน

ศาสนา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธมากถึงร้อยละ 89.10 เป็นการนับถือ
 ตามบรรพบุรุษ มีเพียงส่วนน้อยที่นับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 10.9 ซึ่งเป็นการนับถือตาม
 บรรพบุรุษที่มีมาแต่เดิมเช่นกันและในบางครัวเรือนมีการนับถือศาสนาคริสต์มาก่อนที่จะย้ายเข้ามา
 อาศัยในหมู่บ้าน

ตาราง 39 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยของหมู่บ้านไม้ซางหนาม

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	36	65.50
สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา	9	16.40
สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	9	16.40
ปริญญาตรี	1	1.80
รวม	55	100.00
อาชีพหลัก		
เกษตรกร	45	81.80
รับราชการ	2	3.60
รับจ้าง	8	14.50
รวม	55	100.00
รายได้จากการประกอบอาชีพ		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	4	7.30
5,001-10,000 บาท	22	40.00
10,001-20,000 บาท	19	34.50
20,001-30,000 บาท	8	14.50
มากกว่า 30,000 บาท	2	3.60
รวม	55	100.00
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		
ต่ำกว่า 15 ปี	22	40.00
15 ปีขึ้นไป	33	60.00
รวม	55	100.00

จากตาราง 39 แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะไม่ได้เรียนหนังสือโดยจะมีมากถึงร้อยละ 65.5 ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มวัยแรงงานช่วงอายุ 30 ปีขึ้นไป ในกลุ่มนี้ การได้รับการศึกษายังมีน้อย เนื่องจากหมู่บ้านไม้ซางหนามอยู่ห่างจากตัวอำเภอและการเดินทาง เป็นไปด้วยความยากลำบาก การสนับสนุนจากครอบครัวให้ไปโรงเรียนไม่เป็นที่นิยม และส่วนใหญ่

ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษามากเท่ากับการหาเลี้ยงชีพ ในบางส่วนไม่มีเอกสารประกอบการเข้ารับการศึกษา หรือไม่ได้มีสัญชาติไทย อีกทั้งในสมัยก่อนยังไม่มีการสร้างโรงเรียนมากเท่าที่ควร อีกทั้งการใช้ภาษายังเป็นปัญหาในการสื่อสารเพราะเผ่ามูเซอจะใช้ภาษาตนเองในการสื่อสาร ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในภาษาไทย ปัจจุบันมีการพัฒนามากขึ้นชาวบ้านได้ รับการศึกษาจากระบบ การเรียนรู้ทางไกล มีการตั้งโรงเรียนในหมู่บ้าน เป็นการเปิดสอนระดับประถมทำให้ได้รับการพัฒนาทางการศึกษาที่ดีขึ้น ทำให้มีผู้ที่จบในระดับประถมและระดับมัธยมศึกษาบ้าง ร้อยละ 16.4 ในจำนวนเท่านั้น ส่วนระดับปริญญาตรี มีเพียงคนเดียวคิดเป็นร้อยละ 1.8 ซึ่งเป็นครูที่สอนในโรงเรียน

อาชีพหลัก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรร้อยละ 81.8 รองลงมามีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 14.5 รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 3.6 โดยส่วนใหญ่จะทำการเกษตรบนที่ราบเชิงเขา ใกล้เคียง ๆ แหล่งน้ำเช่น ปลูกข้าว ข้าวโพด งาม ถั่วแปะหล่อ โดยชาวบ้านจะทำการเกษตรซ้ำที่เดิมไม่มีการบุกเบิกแผ้วถางใหม่ เนื่องจากมีความเข้าใจในการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยปลูกถั่วสลับกับพืชอื่น ๆ ในบางพื้นที่ที่เป็นที่ราบลุ่มตามบริเวณริมฝั่งแม่น้ำของ มีความอุดมสมบูรณ์ สามารถใช้พื้นที่ต่อการ เพราะปลูกพืชผักสวนครัวได้ตลอดทั้งปี

รายได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้จากการประกอบอาชีพอยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาทต่อปี รายได้ส่วนใหญ่จะมาจากเกษตรเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาจะมี รายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาทต่อปี ร้อยละ 34.5 และรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 มีร้อยละ 14.5 รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อปี จำนวนร้อยละ 7.3 ส่วน และมากกว่า 30,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 3.6 จะเห็นได้ว่ารายได้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นรายได้แค่เพียงพอต่อการดำรงชีพ โดยผลผลิตที่นำไปจำหน่ายจะมีข้าวโพด งาม ถั่ว ซึ่งได้ราคาผลผลิตจะได้ไม่เป็นไปตามราคาท้องตลาดนักเพราะถูกพ่อค้าคนกลางเอารัดเอาเปรียบ ซึ่งได้ราคาตามท้องตลาดโดยการจำหน่าย จะต้องถูกกดราคาจากพ่อค้าภายนอก ส่วนที่มีมากกว่า 30,000 บาทต่อปีขึ้นไปจะประกอบอาชีพ ราชการครู และทหาร

และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งผลการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในหมู่บ้านเป็นระยะเวลา 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 60 รองลงมาจะอาศัยอยู่ระหว่าง 6-10 ปี ร้อยละ 21.8 11-15 ปีมีร้อยละ 16.4 และอาศัยต่ำกว่า 5 ปี มีเพียงร้อยละ 1.8

ตาราง 40 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการดำรงตำแหน่งของหมู่บ้าน
ไม้ซางหนาม

การดำรงตำแหน่งในหมู่บ้าน	จำนวน	ร้อยละ
การดำรงตำแหน่งที่เป็นทางการ		
ผู้ใหญ่บ้าน	1	1.80
กรรมการหมู่บ้าน	1	1.80
พสส./ อสม.	1	1.80
ไม่มี (เป็นลูกบ้านทั่วไป)	52	94.50
รวม	55	100.00
การดำรงตำแหน่งที่ไม่เป็นทางการ		
ผู้นำกลุ่ม	1	1.80
กรรมการกลุ่ม	1	1.80
ผู้นำศาสนา	1	1.80
ผู้นำพิธี	1	1.80
ไม่มี (เป็นลูกบ้านทั่วไป)	51	92.70
รวม	55	100.00

จากตาราง 40 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เกี่ยวกับการมีตำแหน่งที่เป็นทางการพบว่า ส่วนใหญ่เป็นลูกบ้านทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 94.50 รองลงมาเป็นกรรมการหมู่บ้าน กำนันผู้ใหญ่บ้าน พสส./ อสม. ร้อยละ 1.80 ในจำนวนที่เท่ากัน และในตำแหน่งที่ไม่เป็นทางการก็พบว่า เป็นลูกบ้านทั่วไปซึ่งมีมากถึงร้อยละ 92.70 ที่เหลือเป็นผู้นำกลุ่ม กรรมการกลุ่ม ผู้นำศาสนา และผู้นำพิธี จำนวนร้อยละ 1.80 ในจำนวนที่เท่ากัน

ตาราง 41 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการถือครองที่ดินและการใช้พื้นที่
การเกษตรของหมู่บ้านไม้ซางหนาม

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
การถือครองที่ดิน		
1-5 ไร่	18	32.70
6-10 ไร่	22	40.00
11-15 ไร่	9	16.40
16-20 ไร่	2	3.60
มากกว่า 20 ไร่	4	7.30
รวม	55	100.00
การขยายพื้นที่ทางการเกษตร		
ไม่มีพื้นที่ทางการเกษตร	4	7.30
ใช้พื้นที่เดิม	51	92.70
รวม	55	100.00
การขยายพื้นที่ทางการเกษตรของเพื่อนบ้าน		
ไม่พบเห็น	1	1.80
บุกรุกโค่นถางป่าใหม่	3	5.50
ใช้พื้นที่เก่าทำไร่ / ทำนา	7	12.70
ทำไร่หมุนเวียน	1	1.80
ใช้พื้นที่เดิม	43	78.2
รวม	55	100.00

จากตาราง 41 แสดงให้เห็นว่าการถือครองที่ดินของ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะถือครอง
ที่ดิน จำนวน 6-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมามีจำนวน 1-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 32.7 จำนวน
11-15 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.4 จำนวน 16-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.6 และมากกว่า 20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ
7.3 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่อาศัยในพื้นที่เป็นระยะเวลานานมากกว่า 15 ปี โดยมากจะ
เป็นญาติพี่น้องกัน และได้มีการถือครองที่ดินต่อ ๆ กันมา โดยถือครองที่ดินในแต่ละครอบครัว
ประมาณ 5 ไร่ เป็นพื้นที่อยู่อาศัยและทำการเกษตรบ้างบางส่วน

การขยายพื้นที่ทางการเกษตรนั้น พบว่าในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างยังคงใช้พื้นที่เดิมในการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 92.7 ที่เหลือไม่มีไร่เป็นของตนเองร้อยละ 7.3 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใช้พื้นที่เดิมในการทำการเกษตร มีการบุกเบิกป่าเพิ่มเติมและการทำไร่หมุนเวียนน้อยมากเนื่องจากมีปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการใช้ในการเกษตร ดังนั้นการโค่นถางป่าใหม่เพื่อขยายพื้นที่เนื่องจากปริมาณของจำนวนคนในแต่ละครัวเรือนจึงมีจำนวนน้อยมากเนื่องจากพื้นที่อยู่ในเขตเขตอุทยานแห่งชาติและมีการดูแลของเจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิดทำให้การบุกเบิกเข้าไปในพื้นที่ป่าเป็นไปได้ยาก เป็นผลทำให้พื้นที่ป่าความอุดมสมบูรณ์มาก

การขยายพื้นที่ทางการเกษตรของเพื่อนบ้านนั้น จากการสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผลการศึกษาพบว่าในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา การใช้พื้นที่เพาะปลูกใหม่ของเพื่อนบ้านส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่เดิมในการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 78.2 รองลงมาเป็นการใช้พื้นที่ร้างเก่า ร้อยละ 12.7 บุกเบิกโค่นถางป่าใหม่บ้าง คิดเป็นร้อยละ 5.5 ทำไร่หมุนเวียนและไม่พบเห็นร้อยละ 1.8 ในจำนวนที่เท่ากัน ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังใช้พื้นที่เดิมในการเกษตร แต่ก็ยังพบว่ามี การบุกเบิกโค่นถางป่าใหม่กันอยู่บ้าง ดังนั้นเจ้าหน้าที่ควรเพิ่มการเฝ้าระวังและเข้าไปส่งเสริมให้ความรู้เพื่อให้ชาวบ้านมีความตระหนักในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการเข้าไปดูแลและสร้างความเข้าใจให้กับคนในพื้นที่ซึ่งจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะลดและป้องกันไม่ให้เกิดการบุกเบิกเพิ่มมากขึ้น

ตาราง 42 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนพื้นที่บริเวณป่าอนุรักษ์ที่ร่วมกันดูแล การมีส่วนร่วมของชุมชนและการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้ซางหนาม

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนพื้นที่บริเวณป่าอนุรักษ์ที่ร่วมกันดูแล		
เท่าเดิม	17	30.90
ลดลง	15	27.30
ขยาย	23	41.80
รวม	55	100.00
การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
มีส่วนร่วม	51	92.70
ไม่มีส่วนร่วม	4	7.30
รวม	55	100.00
การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
ไม่เคย	32	58.20
เคย	23	41.80
จำนวนครั้งที่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
จำนวน 1-3 ครั้ง	22	40.00
จำนวน 4-6 ครั้ง	1	1.80
รวม	55	100.00

จากตาราง 42 แสดงให้เห็นว่าจำนวนพื้นที่บริเวณป่าอนุรักษ์ที่ร่วมกันดูแลปัจจุบันมีพื้นที่ขยายมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 41.8 รองลงมาเป็นพื้นที่เท่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 30.9 พื้นที่ลดลง คิดเป็นร้อยละ 27.3 จำนวนพื้นที่ป่าอนุรักษ์มีพื้นที่เพิ่มขึ้นจากเดิม แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านไม่เข้าไปบุกรุกพื้นที่ป่าและมีทัศนคติที่ดีกับเจ้าหน้าที่และมีส่วนร่วมในดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ดีขึ้น รวมถึงมี

ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีการปลูกฝัง และนำภูมิปัญญาดั้งเดิมของชนเผ่ามาใช้ ในการดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ ประเพณีบวชน้ำ บวชปลา ซึ่งเป็นพิธีที่ยังคงสืบทอดต่อ ๆ กันมา ในส่วนของ พื้นที่อนุรักษ์ที่มีลดลง เป็นผลมาจากการที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจที่อยู่ในวัยสูงอายุและ เปรียบเทียบจำนวนทรัพยากรป่าไม้ที่มีอยู่เดิมกับปัจจุบันซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงที่เปลี่ยนไป

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากถึงร้อยละ 92.7 มีบางส่วนที่ไม่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ คิดเป็น ร้อยละ 7.3 การที่ข้อมูลแสดงถึงการไม่มีส่วนร่วมอาจจะเป็นเพราะไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ทาง หมู่บ้านจัดขึ้น แต่ก็ไม่ได้ทำลายให้ทรัพยากรป่าไม้ลดลง การให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาวบ้านเอง ได้มีการเล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ที่เป็น ต้นน้ำลำธารทำให้พวกเขาสามารถปลูกพืชได้ตลอดปีโดยไม่ขาดแคลนน้ำ การมีส่วนร่วมของ หมู่บ้านในการอนุรักษ์นั้นทุกคนให้ความร่วมมืออย่างดี

ส่วนการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 58.2 เนื่องจากการ อบรมในท้องถิ่นมีน้อยและการเข้ารับการอบรมอย่างจริงจังในเรื่องของการอนุรักษ์ก็ยังมีน้อย เช่นกัน กรณีเคยเข้ารับการอบรมของกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 41.8 ส่วนใหญ่จะเป็นการอบรม ในตัวอำเภอหรือองค์กรท้องถิ่นได้จัดขึ้นนอกหมู่บ้าน ซึ่งการเข้าอบรมในแต่ละครั้งชาวบ้านต้อง เดินทางออกไปเข้ารับการอบรมเอง ตามที่ทางราชการร้องขอและเป็นการสมัครใจไปอบรมเองต้องเสีย ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทำให้ชาวบ้านต้องขาดเวลาทำมาหากินขาดรายได้ไม่มีเวลาดำเนินการว่าจ้าง ชาวบ้านเองก็จะพิจารณาถึงรายได้ต่อวันที่เขาได้รับกับผลตอบแทนที่ได้ว่าคุ้มค่าหรือไม่ ดังนั้นถ้า เป็นการขอความร่วมมือชาวบ้านจะออกไปอบรมในจำนวนที่น้อยมากเนื่องจากไม่คุ้มค่าแรงงานต่อ วันที่ควรจะได้

และจำนวนครั้งที่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับการ อบรมจะเคยได้รับการอบรมมาแล้ว 1-3 ครั้ง คิดเป็น ร้อยละ 40 รองลงมา 4-6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.8 แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เข้าร่วมในการอบรม ยังเข้าร่วมอบรมจำนวนน้อยครั้งอยู่ ซึ่งผู้ที่เคยเข้า ร่วมการอบรมเกิน 3 ครั้งขึ้นไปยังมีจำนวนน้อยมาก การชักชวนและประชาสัมพันธ์ให้มีการเข้าร่วม อย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะทำให้การอบรมประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย อีกทั้งควรที่จะไปอบรม ให้ถึงพื้นที่เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของชาวบ้านในการเข้ามาอบรมในตัวเมืองด้วย

ตาราง 43 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการใช้เชื้อเพลิงในการหุงต้มของหมู่บ้าน
ไม้ซางหนาม

ประเภทการใช้เชื้อเพลิงในการหุงต้ม	จำนวนที่ใช้ (ร้อยละ)	จำนวนที่ไม่ใช้ (ร้อยละ)
ถ่าน	5 (9.10)	50 (90.90)
ฟืน	54 (98.20)	1 (1.80)
แก๊ส	3 (5.50)	52 (94.50)
ไฟฟ้า	31 (57.40)	26 (42.60)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 43 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ฟืนเป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้ม คิดเป็น ร้อยละ 98.20 รองลงมาใช้ไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 57.40 ใช้ถ่านคิดเป็นร้อยละ 9.10 และใช้แก๊ส คิดเป็นร้อยละ 5.50 การใช้เชื้อเพลิงในการหุงต้มในหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังคงใช้ฟืนเป็นในการหุงต้ม เนื่องจากเป็นวัสดุที่สามารถหาได้ง่ายในพื้นที่ อีกทั้งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และสามารถเข้าไปหาไม้ในป่าได้ง่ายและสะดวกเพราะพื้นที่ของหมู่บ้านอยู่ใกล้ป่าสามารถหาใช้ได้ง่ายกว่าเชื้อเพลิงประเภทอื่น ๆ ในบางส่วนยังมีการใช้ไฟฟ้าเข้ามาเสริมในการหุงต้มอยู่ เนื่องจากในปัจจุบันเครื่องใช้ไฟฟ้าได้เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตของคนในพื้นที่มากขึ้น เพราะเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกและมีความรวดเร็ว

ตาราง 44 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่มของหมู่บ้าน
ไม้ซางหนาม

การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน	จำนวนที่เป็นสมาชิก (ร้อยละ)	จำนวนที่ไม่ใช่เป็นสมาชิก (ร้อยละ)
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	22 (40.00)	33 (60.00)
กลุ่มออมทรัพย์	10 (18.20)	45 (81.80)
กลุ่มอนุรักษ์ป่า	1 (1.80)	54 (98.20)
กลุ่มไม้ผล	0 (0.00)	55 (100.00)
กลุ่มพืชผัก / ไม้ดอกไม้ประดับ	1 (1.80)	54 (98.20)
กลุ่มอื่นๆ	24 (43.60)	31 (56.40)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 44 แสดงถึงการรวมกลุ่มในชุมชนนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากกลุ่มที่ก่อตั้งขึ้นมาจากชุมชนเองซึ่งจะจัดอยู่ในกลุ่มอื่น ๆ โดยที่ไม่ได้มีการระบุไว้ในแบบสอบถาม ได้แก่ พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน กลุ่มแม่บ้าน รวมเป็นร้อยละ 43.60 รองลงมาเป็นกลุ่มสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 40 การรวมกลุ่มในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่ทางหมู่บ้านจัดขึ้นเองไม่มีในแบบสอบถาม ดังนั้นจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเน้นกิจกรรมที่เป็นการมุ่งเน้นอาชีพและดำรงชีพเท่านั้น ซึ่งจะเห็นว่ารัฐไม่ควรมองข้ามถึงการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์เนื่องจากบ้านไม้ซางหนามมีการดูแลรักษาป่าเป็นอย่างดี ที่ตั้งหมู่บ้านล้อมรอบไปด้วยป่าไม้ ดังนั้นควรเร่งเข้าไปประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความเข้มแข็งเพื่อเป็นกำลังในการดูแลรักษาป่าต่อไป

ตาราง 45 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านไม้ซางนวม

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	21	38.20
เคย	34	61.80
ความถี่ในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม		
ปีละ 1-3 ครั้ง	32	58.20
ปีละ 4-6 ครั้ง	2	3.60
รวม	55	100.00

จากตาราง 45 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 61.80 และไม่เคย
ได้รับข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 38.20 โดยความถี่ในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากร
ป่าไม้ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสาร ปีละ 1-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 58.20 รองลงมา ได้รับข่าวสารปีละ 4-6
ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.60 ส่วนการได้รับข่าวสารปีละ 10 ครั้งขึ้นไปนั้นไม่ปรากฏในผลการสำรวจ

ตาราง 46 แหล่งที่มาของการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้าน
ไม้ซางหนาม

แหล่งที่มาของการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	จำนวนที่เคยรับ	จำนวนที่ไม่เคยรับ
	ข่าวสาร	ข่าวสาร
วิทยุ	26 (47.30)	29 (52.70)
โทรทัศน์	25 (45.50)	30 (54.40)
หนังสือพิมพ์	2 (3.60)	53 (96.40)
เพื่อนบ้าน	2 (3.60)	53 (96.40)
กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน	21 (38.20)	34 (61.80)
กรรมการหมู่บ้าน	3 (5.50)	52 (94.50)
เจ้าหน้าที่ป่าไม้	19 (34.50)	36 (65.50)
ครู/นักเรียน	0 (0)	55 (100.00)
พระสงฆ์	0 (0)	55 (100.00)
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	9 (16.40)	46 (83.60)
องค์กรเอกชน	1 (1.80)	54 (98.20)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 46 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากวิทยุ ร้อยละ 47.3 รองลงมาเป็นโทรทัศน์ ร้อยละ 45.5 ผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 38.20 เจ้าที่ป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 34.5 จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมทางการเกษตร ร้อยละ 16.40 กรรมการหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 5.5 จากเพื่อนบ้านและหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 3.6 ในจำนวนที่เท่ากัน ส่วนองค์กรเอกชนมีร้อยละ 1.8 ครูนักเรียนและพระ ไม่ปรากฏ

จะเห็นว่าการรับรู้ข่าวสารของคนในชุมชนจะมาจากวิทยุ เนื่องจากเป็นสื่อที่พกพาได้ง่ายสามารถพกไปได้ทุกสถานที่และรับฟังตลอดเวลา การให้ความสำคัญในสื่อนี้สามารถเข้าถึงกลุ่มที่เป็นเกษตรกรได้ดีเนื่องจากเป็นกลุ่มที่นิยมฟังเพลงในเวลาทำงาน ส่วนจากผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญในการให้ข้อมูลข่าวสารกับชาวบ้านด้วย และเมื่อกลับจากการทำงานในตอนเย็นเมื่อทำกิจวัตรประจำวันเสร็จแล้วก็จะไปร่วมกันดูโทรทัศน์ในบ้านที่มีเครื่องโทรทัศน์ซึ่งในหมู่บ้านจะมีเครื่องหรือจานรับสัญญาณจำนวน 3 หลังคาเรือน การสื่อสารจะใช้การประกาศเสียงตามสาย และการเรียกประชุมลูกบ้านเพื่อบอกกล่าวและแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ภายหลังจากที่ผู้ใหญ่บ้านได้เข้าร่วมประชุม ณ ที่ว่าการอำเภอเป็นประจำทุกเดือน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 47 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้ซางหนาม

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
การร่วมปลูกป่า		
ไม่เคย	17	30.90
เคย	38	69.10
ความถี่ในการร่วมกิจกรรมปลูกป่า		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	38	69.10
รวม	55	100.00
ร่วมทำแนวกันไฟ		
ไม่เคย	19	34.50
เคย	36	65.50
ความถี่ในการร่วมทำแนวป้องกันไฟ		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	36	65.50
รวม	55	100.00
ร่วมทำแนวกันไฟ(รับจ้าง)		
ไม่เคย	37	67.30
เคย	18	32.70
ความถี่ในการร่วมทำแนวป้องกันไฟ (รับจ้าง)		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	16	29.10
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	1	1.80
ปีละ 7 – 9 ครั้ง	1	1.80
รวม	55	100.00
ร่วมดับไฟป่า		
ไม่เคย	29	52.70
เคย	26	47.30

ตาราง 47 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการ
อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้ซางนาม

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการร่วมดับไฟป่า		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	25	45.50
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	1	1.80
รวม	55	100.00
ร่วมทำฝายชะลอความชุ่มชื้น (ฝายแม้ว)		
ไม่เคย	30	54.50
เคย	25	45.50
ความถี่ในการร่วมทำฝายชะลอความชุ่มชื้น		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	17	30.90
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	2	3.60
ปีละ 7 – 9 ครั้ง	3	5.50
ปีละ 10 ครั้งขึ้นไป	3	5.50
รวม	55	100.00
จำนวนฝายที่เคยร่วมทำ		
ไม่ทำฝาย	30	54.50
1 – 3 ฝาย	12	21.80
4 – 6 ฝาย	5	9.10
7 – 9 ฝาย	3	5.50
10 ฝายขึ้นไป	5	9.10
รวม	55	100.00
ร่วมดูแลป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน		
ไม่เคย	16	29.10
เคย	39	70.90

ตาราง 47 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้ซางนาม

ความถี่ในการร่วมดูแลป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน		
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	16	29.10
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	39	70.90
รวม	55	100.00
ร่วมทำเกษตรเชิงอนุรักษ์		
ไม่เคย	16	29.10
เคย	3	5.50
ความถี่ในการร่วมทำเกษตรเชิงอนุรักษ์		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	3	5.50
รวม	55	100.00
อื่นๆ		
พัฒนาชุมชน	1	1.80
รวม	55	100.00

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 47 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร่วมดูแลป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 70.9 ส่วนใหญ่จะร่วมดูแลปีละ 1-3 ครั้ง การดูแลมักจะเป็นการเข้าช่วยตรวจสอบการบุกรุกพื้นที่ป่าชุมชน กิจกรรมปลูกป่า คิดเป็นร้อยละ 69.10 โดยส่วนใหญ่ร่วมกันปลูกป่าปีละ 1-3 ครั้งมักจะปลูกในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันที่ 5 ธันวาคม และ วันที่ 12 สิงหาคม กิจกรรมรองลงมาคือ และการเข้าไปแผ้วถางหญ้าที่ขึ้นตามแนวทางเดินเข้าป่าชุมชนเป็นหลัก กิจกรรมร่วมทำแนวป้องกันไฟ คิดเป็นร้อยละ 65.5 โดยส่วนใหญ่ร่วมกันทำปีละ 1-3 ครั้ง มีการกำหนดร่วมกันทำแนวกันไฟช่วงใกล้เข้าฤดูแล้ง เนื่องจากในพื้นที่มักจะพบปัญหาไฟไหม้ การร่วมดับไฟป่า มีร้อยละ 47.3 ส่วนใหญ่จะทำ 1-3 ครั้งต่อปี การร่วมทำฝายมีร้อยละ 45.5 ส่วนใหญ่จะทำ 1-3 ครั้งต่อปีจำนวนฝายที่ได้ก็จะ มี 1-3 ฝายเป็นส่วนใหญ่ การรับจ้างทำแนวกันไฟมีร้อยละ 36.3 การร่วมทำการเกษตรเชิงอนุรักษ์ มีร้อยละ 5.5 โดยจะร่วม 1-3 ครั้งต่อปี ส่วนกิจกรรมอื่นๆจะเป็นการพัฒนาชุมชน ร้อยละ 1.8

ตาราง 48 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการใช้ภูมิปัญญาของชนเผ่าในการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้ซางหนาม

การใช้ภูมิปัญญาของชนเผ่าในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	จำนวนที่เลือก (ร้อยละ)	จำนวนที่ไม่เลือก (ร้อยละ)
รักษาป่าต้นน้ำลำธาร	37 (67.30)	18 (32.70)
รักษาป่ารอบ ๆ หมู่บ้าน	40 (72.70)	15 (27.30)
ทำไร่หมุนเวียน โดยใช้พื้นที่เดิมไม่บุกกรุกป่าใหม่	27 (49.10)	28 (50.90)
ทำอาชีพเสริม	5 (9.10)	50 (90.90)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 48 การใช้ภูมิปัญญาของชนเผ่ามุเซอในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ส่วนใหญ่จะเป็นการรักษาป่ารอบ ๆ หมู่บ้าน โดยการไม่เข้าไปทำลายและตัดฟัน โคนกลางป่า คิดเป็นร้อยละ 72.70 พื้นที่ของหมู่บ้านนี้จะสมบูรณ์มากรอบ ๆ หมู่บ้านไม่พบการทำลายถางป่า รองลงมาจะเลือกที่จะรักษาป่าต้นน้ำลำธาร คิดเป็นร้อยละ 67.30 ทำไร่หมุนเวียน โดยใช้พื้นที่เดิมและไม่บุกเบิกป่าใหม่ คิดเป็นร้อยละ 49.10 และทำอาชีพเสริม เช่น รับจ้าง ค้าขาย หรือออกไปประกอบอาชีพต่างถิ่น คิดเป็นร้อยละ 9.10

ในการใช้ภูมิปัญญาในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเผ่ามุเซอนั้น จะมีวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตของชนเผ่าที่มีมาแต่ดั้งเดิม ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของป่าไม้ต้นน้ำลำธาร และป่าไม้ที่เป็นตัวที่ทำให้เกิดน้ำที่สามารถทำการเกษตรและใช้สอยได้ จะเห็นได้ว่าชาวมุเซอในหมู่บ้านไม้ซางหนามจะไม่เข้าไปยุ่งและรบกวนพื้นที่ป่า เนื่องจากเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ การเข้าไปบุกกรุกเป็นการผิดกฎหมาย อีกทั้งชาวบ้านมีส่วนร่วมในการแจ้งและบอกกล่าวให้กับเจ้าหน้าที่อุทยานด้วย วัฒนธรรมประเพณีของเผ่ามุเซอกระทำการบวชน้ำ บวชป่า บวชปลาในลำน้ำของ ซึ่งล้วนแต่มีความหมายแฝงที่สอนให้ลูกหลานให้ความเคารพต่อทรัพยากรธรรมชาติ จึงทำทรัพยากรธรรมชาติยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบันซึ่งมีวิถีชุมชนในแบบดั้งเดิมให้พบเห็นได้อยู่

3.3 รายละเอียดของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้าน ไม้ซางหนาม

ตาราง 49 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านไม้ซางหนาม

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		จำนวน	ร้อยละ
ปานกลาง	ระดับ (6 ถึง 8)	7	12.70
มาก	ระดับ (9 ถึง 12)	48	87.70
รวม		55	100.00

จากตาราง 49 กลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านไม้ซางหนามที่อาศัยในเขตอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของอุทยานแห่งชาติ ถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับมาก ร้อยละ 87.70 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 12.70 และไม่ปรากฏระดับของมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับน้อย จะเห็นว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี และความรู้ ความเข้าใจที่ชาวบ้านได้มานั้น ได้รับมาจากสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผู้นำทางศาสนา และองค์กรเอกชน ทำให้ชาวบ้านสามารถได้รับความรู้ ความเข้าใจได้จากสื่อหลาย ๆ ช่องทาง

5.3.4 รายละเอียดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อของหมู่บ้านไม้ซางหนาม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ พื้นที่ศึกษาหมู่บ้านไม้ซางหนาม หมู่ 7 ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกเป็น 4 เรื่อง ได้แก่ การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการวางแผนและดำเนินการ การลงทุนปฏิบัติการหรือโครงการและการติดตามและประเมินผล แสดงผลการศึกษาได้ดังนี้

ตาราง 50 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของหมู่บ้านไม้ซางหนาม

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ปัจจุบันท่านได้มีการสังเกตว่าชุมชนของท่านมีปัญหาเกี่ยวกับการลดลงของทรัพยากรป่าไม้	3.02	0.91	ปานกลาง
- ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	2.71	0.83	ปานกลาง
- ท่านสนทนากับคนในครอบครัวและเพื่อนบ้านเกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	3.18	1.07	ปานกลาง
รวม	2.96	0.73	ปานกลาง

จากตาราง 50 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ในความเห็นกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า มีการสังเกตปัญหาการลดลงของทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสามารถสนทนาเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนกับคนในครอบครัวและเพื่อนบ้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 2.71 และ 3.18 ตามลำดับ

ตาราง 51 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในด้านการวางแผนและดำเนินการของหมู่บ้านไม้ซางหนาม

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการวางแผนและดำเนินการ	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ร่วมคิด พิจารณาและจัดลำดับความสำคัญปัญหาของ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	2.71	0.83	ปานกลาง
- ร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนแก่ผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนแนวทางในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	3.24	1.13	ปานกลาง
- ร่วมกำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติในการร่วม อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชน	2.67	0.92	ปานกลาง
- ร่วมตัดสินใจในการเลือกกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชน	2.62	0.82	ปานกลาง
- ร่วมจัดตั้งชมรม/องค์กร/กลุ่ม ในการร่วมอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน	2.36	0.80	น้อย
รวม	2.72	0.78	ปานกลาง

จากตาราง 51 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในด้านการวางแผนและดำเนินการในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า การร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนแก่ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การร่วมคิด พิจารณา จัดลำดับความสำคัญของปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน การร่วมกำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชน และร่วมตัดสินใจในการเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 3.24 2.67 และ 2.62 ตามลำดับ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งชมรม องค์กร กลุ่ม ในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.36 มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 52 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในด้านการลงทุน ปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการของหมู่บ้านไม้ยางพารา

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการลงทุน ปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดไว้	3.49	1.05	มาก
- ร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชน/องค์กร/กลุ่มต่างๆ จัดขึ้น	3.33	1.17	ปานกลาง
- ร่วมเป็นคณะกรรมการ/สมาชิกของชมรมหรือองค์กรที่ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	2.33	0.74	น้อย
- ร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยในกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	2.45	0.78	น้อย
รวม	2.90	0.77	ปานกลาง

จากตาราง 52 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในเรื่องการลงทุน ปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ ในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดไว้มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 และร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชน องค์กร กลุ่มต่าง ๆ จัดขึ้น มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 ส่วนการร่วมเป็นคณะกรรมการ/สมาชิกของชมรมหรือองค์กรที่ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน และร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยในกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.33 และ 2.45 ตามลำดับ

ตาราง 53 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเรื่องการติดตามและประเมินผลของหมู่บ้านไม้ยางพารา

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการติดตามและประเมินผล	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินงานของโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้น	2.75	1.00	ปานกลาง
- ร่วมประเมินผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้นในแต่ละครั้ง	2.44	0.76	น้อย
- ร่วมติดตามผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง	2.51	0.79	น้อย
- ร่วมสรุปผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง	2.29	0.71	น้อย
- ควบคุมกฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้นอย่างเคร่งครัด	2.98	1.11	ปานกลาง
รวม	2.59	0.75	น้อย

จากตาราง 53 แสดงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเรื่องการติดตามและประเมินผลในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า การเข้าร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินงานของโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้น และการควบคุมกฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้นอย่างเคร่งครัด การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 และ 2.98 ตามลำดับ ส่วนการร่วมประเมินผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้น ในแต่ละครั้ง ร่วมติดตามผลการทำงานในโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ร่วมสรุปผลการทำงานในโครงการ กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 2.51 และ 2.29 นั้นมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ที่ระดับน้อย

5.4 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม หมู่ 5 ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พื้นที่ศึกษาหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม หมู่ 5 ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการบริหารจัดการจากผู้ใหญ่บ้าน คือ นายจา กลิ่นกุหลาบ ไพโร หมู่บ้านห้วยมะเขือส้มเป็นชุมชนที่ผสมผสานกันหลายชนเผ่า พื้นที่ป่าอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติซึ่งเป็นพื้นที่ป่าเตรียมการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่ต้องการศึกษา และในการศึกษารุ่นนี้ผู้ศึกษาจะเน้นศึกษาเฉพาะชนเผ่าม้งที่อาศัยในหมู่บ้านและมีสถานะภาพเป็นหัวหน้าครอบครัวเท่านั้น การศึกษาชนเผ่าม้งในพื้นที่หมู่บ้านห้วยมะเขือส้มนี้มีความน่าสนใจคือเป็นชนเผ่าที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูงและมีการพึ่งพิงอาศัยป่า ประกอบอาชีพทำการเกษตรบนพื้นที่สูงเป็นอาชีพหลัก

จากการสอบถามนายจา กลิ่นกุหลาบ ไพโร ได้ให้การสัมภาษณ์ว่า “ก่อนนี้ชาวม้งอาศัยที่หมู่บ้านนาป่าแปกมีการทำนาและปลูกฝิ่นเนื่องจากเป็นที่โล่งมีน้ำสมบูรณ์ ชาวม้งใช้น้ำจากลำน้ำแม่สะงาในการปลูกข้าว ปลูกผักกาดเขียว สาเหตุที่ชาวม้งต้องย้ายไปอยู่หมู่บ้านห้วยมะเขือส้มเนื่องจากทางการเข้ามาปราบปรามห้ามปลูกฝิ่น ทำให้ชาวม้งต้องอพยพไปที่หมู่บ้านห้วยมะเขือส้มซึ่งเป็นบริเวณที่อยู่บนเขาสูงสามารถปลูกฝิ่นได้ดี อีกทั้งสามารถหลบเจ้าหน้าที่ได้” ชาวม้งย้ายเข้ามาในหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม พื้นที่หมู่บ้านเป็นลักษณะทุ่งโล่งกว้างเหมาะแก่การปลูกฝิ่นได้ดีเพราะอากาศเย็นจากการพัฒนาในพื้นที่สูงของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทำให้ชาวม้งลดจากการปลูกฝิ่นมาปลูกพืชเศรษฐกิจ มีปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการเกษตร โดยนิยมปลูกกะหล่ำปลีเนื่องจากสามารถปลูกโดยใช้พื้นที่เดิมได้และเป็นพืชที่มีราคาตามท้องตลาดทำให้มีรายได้ที่สม่ำเสมอ นอกเหนือจากกะหล่ำปลีแล้วยังมีการปลูกมะเขือเทศ หมู่บ้านห้วยมะเขือส้มไม่มีปัญหาเรื่องการทำไร่เลื่อนลอยจากการปลูกข้าว ไร่เนื่องจากชาวม้งมีพื้นที่ทำกินซึ่งเป็นที่ทำนาเดิมในหมู่บ้านนาป่าแปกทำให้ชาวม้งทำนาค้าและผักกาดเขียวผสมกันไป สำหรับลำน้ำที่ใช้ในการทำเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ น้ำแม่สะงาซึ่งใช้ในการทำนาที่บ้านนาป่าแปกและน้ำจากห้วยมะเขือส้มใช้ทำการเกษตรบนพื้นที่สูงที่บ้านห้วยมะเขือส้ม

ผู้ใหญ่จา กลิ่นกุหลาบ ไพโร บ้านห้วยมะเขือส้มยังกล่าวอีกว่า “ชาวม้งเข้ามาบุกเบิกเป็นกลุ่มแรกพัฒนาพื้นที่ทำกินในหมู่บ้านจนมีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก การดำรงชีพเป็นแบบเรียบง่ายไม่มีการแย่งที่ทำกินเหมือนปัจจุบันนี้ ไม่มีการแข่งขันและเอาเปรียบกันทุกคนรักและสามัคคีกัน ไม่มีเรื่องทะเลาะหรือมีปากเสียงกันเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ชาวบ้านทุกคนต่างทำมาหากินอย่างสุจริต ทุกคนอยู่อย่างมีความสุข แต่ต่อมาหลายปีเริ่มมีคนนอกเข้ามาอาศัยปะปนเกิดการแย่งกันจับ

จงพื้นที่ทำกินทำให้เกิดความขัดแย้งเกิดขึ้น มีการเสาะแสวงหาเงินทองมากขึ้น โดยการปลูกพืชเศรษฐกิจตามคำสั่งของพ่อค้านายทุนข้างล่าง ให้ชาวม้งต้องทำอะไรและถางป่าเพิ่มมากขึ้น เพื่อมาใช้จ่ายค่ากินอยู่ของครอบครัว ยิ่งนานนับวันชาวม้งก็เริ่มเห็นแก่ตัวและเริ่มทะเลาะกันไม่สามัคคีกันเหมือนก่อน”

การปลูกพืชเศรษฐกิจแบบเชิงเดี่ยวนี้เองที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างระบบจารีตดั้งเดิม ลดบทบาทระบบความสัมพันธ์แบบพึ่งพาของชุมชนในการพึ่งพาแรงงานซึ่งกันและกัน เปลี่ยนมาเป็นการว่าจ้างแรงงานแทน ทำให้แรงงานในชุมชนต้องเอาเงินเป็นที่ตั้งในการที่จะตอบแทนหรือช่วยเหลือกันทางการเกษตร ทำให้เกิดช่องว่างในชุมชนและความขัดแย้งในการเข้าถึงทรัพยากรอย่างไม่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะด้านการครอบครองที่ดิน การใช้แหล่งน้ำ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ป่าไม้ จากการสนทนากับพ่อหลวงจา กลิ่นกุหลาบไพร ยังให้แง่คิดอีกว่า “ชาวม้งทำเพื่อคนพื้นล่าง แล้วคนพื้นล่างให้อะไรกับเรา เขาไม่เคยทำเพื่อชาวม้งเขาไม่คิดถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม เขารักตัวเอง เขาไม่เคยรับรู้ถึงความลำบากที่ชาวม้งได้รับ คนพื้นล่างไม่เคยรับรู้ พอเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำเป็นพิษก็มาโทษชาวม้งอย่างเดียว” ทรรศณคตินี้จะสื่อให้เห็นถึงสภาพสังคมหลายๆ ด้านถึงการกระจายความเจริญและความเป็นธรรมของความเป็นมนุษย์ที่มีในสังคมปัจจุบันนี้ ความไม่เท่าเทียมกันเกิดความเลื่อมล้ำในสังคมและมองข้ามความเป็นคนให้ความสำคัญไม่เท่ากัน

ปัจจุบันนี้หมู่บ้านเริ่มมีการพัฒนาที่ดีขึ้นเนื่องจากหมู่บ้านอยู่ในเขตของโครงการพระราชดำริปางตอง 2 ที่ตั้งในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ชาวบ้านเริ่มได้รับการแนะนำจากเจ้าหน้าที่การเกษตรให้ปลูกพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่และมีรายได้ที่มั่นคงไม่ต้องไปบุกรุกทำ หรือโค่นถางป่าเหมือนก่อน ชาวบ้านมีจิตสำนึกที่ดีขึ้น รู้จักรักษาป่าและแหล่งต้นน้ำ คำนึงถึงผลกระทบต่อพื้นล่างมากขึ้น การให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากเผ่านี้จะมีความน่าสนใจเป็นอย่างมากเนื่องจากมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรป่าไม้และอยู่ใกล้ป่าพื้นที่สูงที่มีความหลากหลายทางธรรมชาติมากที่สุด หมู่บ้านมีการบริหารทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นระบบ มีการจัดการป่าไม้ มีการจัดการแม่น้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้านทำให้พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งที่เป็นพื้นดินที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกพืชฤดูหนาว ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติชาวบ้านยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ชาวบ้านมีความสามัคคี ร่วมมือกันในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่วนรวมมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถปกครองชาวบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการปลูกฝังให้ชาวบ้านรุ่นใหม่ให้มีสำนึกรักบ้านเกิดของตัวเอง มีการส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนที่สนใจในกีฬาและกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อให้ห่างไกลยาเสพติด ในหมู่บ้านมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบสานต่อกันมาทั้งในเรื่องหัตถกรรมชาวบ้าน ศิลปกรรมและประเพณีที่สำคัญและปฏิบัติสืบต่อกันอย่างยาวนาน

5.4.1 บทสรุปผลข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม หมู่ 5 ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 54 ครัวเรือน ประกอบไปด้วย เพศชายเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.3 ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 31.5 มีสถานภาพหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 83.3 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 88.9 ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 74.1 อาชีพหลักเป็นเกษตรกร ร้อยละ 59.3 มีที่ดินในการถือครอง 1-5 ไร่ ร้อยละ 57.4 ส่วนใหญ่เป็นที่พักอาศัยและไร่ ปัจจุบันการขยายพื้นที่เป็นไปได้อย่างยากเนื่องจากพื้นที่อยู่จะอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ถ้าบุกรุกพื้นที่ป่าทางเจ้าหน้าที่จากอุทยานฯ ก็จับกุมดำเนินคดี การขยายพื้นที่ทำการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างในรอบสามปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่เดิม ร้อยละ 77.80 เป็นผลมาจากพื้นที่ไม่สามารถขยายได้อย่างเสรี การปรับพื้นที่โดยการบำรุงและฟื้นฟูพื้นที่ทำการเกษตรเดิมทำให้เป็นทางแก้ไขได้วิธีหนึ่งของชาวบ้าน การพบเห็นเพื่อนบ้านหรือคนอื่นที่อยู่ในหมู่บ้านในพฤติกรรมกรขยายพื้นที่ทางการเกษตรเพื่อการเพาะปลูกส่วนใหญ่แล้วมักจะพบว่าจะใช้พื้นที่เดิม ร้อยละ 85.20 รายได้จากการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ที่ 5,001-10,000 บาทต่อปี ร้อยละ 40.70 จำนวนรายได้น้อยเป็นผลมาจากการที่ดินเสื่อมสภาพเพราะมีการใช้สารเคมีจำนวนมากทำให้ดินเสื่อมสภาพและเป็นผลทำให้ผลผลิตทางการเกษตรที่ผลิตได้มีจำนวนน้อยลง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 74.10 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากการสำรวจตำแหน่งอย่างเป็นทางการมีลักษณะเป็นแค่ลูกบ้านทั่วไป ร้อยละ 94.5 ส่วนตำแหน่งที่ไม่เป็นทางการส่วนใหญ่จะเป็นลูกบ้านทั่วไป ร้อยละ 94.4 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีมากถึงร้อยละ 94.4 การรวมกลุ่มในชุมชนนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากกลุ่มที่ก่อตั้งขึ้นมาจากชุมชนเองซึ่งจะจัดอยู่ในกลุ่มอื่น ๆ โดยที่ไม่ได้มีการระบุไว้ในแบบสอบถาม คือ กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่ามี คนเข้าร่วมกลุ่ม ร้อยละ 55.55 และกลุ่มทอผ้า ร้อยละ 3.70 รวมแล้วในกลุ่มอื่น ๆ มีทั้งหมดร้อยละ 59.3 การหุงต้มจะใช้ไม้ฟืนเป็นหลัก ร้อยละ 98.1 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ 1-3 ครั้งต่อปี ร้อยละ 85.2 การรับรู้ข่าวสารในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากผู้ใหญ่บ้าน จะเห็นได้ว่าผู้ใหญ่บ้านสามารถกระจายข่าวได้ดี ร้อยละ 75.9 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมอบรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ร้อยละ 64.8 เป็นผลมาจากพื้นที่หมู่บ้านค่อนข้างไกลการจัดเจ้าหน้าที่ไปอบรมมีจำนวนน้อย กรณีที่จะให้ชาวบ้านไปอบรมเองก็เป็นไปได้ยากเนื่องจากสูญเสียเวลาการทำงานทำให้ขาดรายได้ ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การร่วมปลูกป่า ร้อยละ 79.6 คนเฝ้ามีงูมีปัญญาในการอนุรักษ์และดูแลรักษาป่าโดยการรักษาป่าต้นน้ำ ลำธาร โดยการไม่ตัดไม้ทำลายโค่นถางป่าเป็นหลัก ร้อยละ 85.2 จากความคิดเห็นของ

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าสภาพป่าที่หมู่บ้านอนุรักษ์และรักษาในหมู่บ้านปัจจุบันมี จำนวนเพิ่มมากขึ้นร้อยละ 64.8

5.4.2 รายละเอียดการศึกษาข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม เฝ้ามั่ง

ตาราง 54 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพในครอบครัว ศาสนา ของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	45	83.30
หญิง	9	16.70
รวม	54	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	3	5.60
21-30 ปี	8	14.80
31-40 ปี	13	24.10
41-50 ปี	17	31.50
51-60 ปี	7	13.00
มากกว่า 60 ปี	6	11.10
รวม	54	100.00
สถานภาพในครอบครัว		
หัวหน้าครอบครัว	45	83.3
คู่สมรสหัวหน้าครัวเรือน	2	3.70
สมาชิกในครัวเรือน	7	13.0
รวม	54	100.00
ศาสนา		
พุทธ	48	88.90
คริสต์	5	9.30
นับถือผี	1	1.90
รวม	54	100.00

จากตาราง 54 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 83.3 เนื่องจากเพศชายเป็นกลุ่มของหัวหน้าหรือผู้นำครอบครัวและเป็นผู้ที่มีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรเก็บข้อมูล มีบางส่วนที่เป็น เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 16.7 กรณีนี้จะเป็นเพราะผู้ชายไปทำงานต่างจังหวัดหรือได้เสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งในชุมชนหัวมะเขือส้มส่วนใหญ่จะยังคงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมคือผู้ชายเป็นผู้นำของครอบครัวแม้ในปัจจุบันการทำมาหากินของคนในครอบครัวจะเป็นลักษณะช่วยเหลือกันทั้งผู้หญิงและผู้ชาย เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจที่จะต้องช่วยเหลือกันมากขึ้น

อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการกระจายของอายุที่แบ่งตามช่วงชั้น พบว่าอายุของกลุ่มตัวอย่างกระจายอยู่ในช่วงกลุ่มอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.5 การที่กลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงนี้มากเป็นผลมาจากส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว นอกจากนี้การกระจายของช่วงอายุจะอยู่ในกลุ่มอื่นๆด้วย คือช่วงอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.1 ช่วงอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 14.8 ช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 13 อายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.1 และอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.6 ซึ่งเป็นจุดน่าสนใจว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี เป็นที่น่าสังเกตว่าการมีครอบครัวเมื่ออายุยังน้อยจะพบมากในเผ่าม้ง โดยเมื่อมีการแต่งงานแล้วมักจะแยกครอบครัวออกมาตั้งแต่อายุยังน้อย ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงพบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน อายุต่ำกว่า 20 ปี รวมอยู่ด้วย

สถานภาพในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 83.3 รองลงมาเป็นคู่สมรสหัวหน้าครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 3.7 และสมาชิกในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 13.0 เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษากับผู้ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้ที่เป็นตัวแทนของครัวเรือน ดังนั้นผลการศึกษาก็พบว่าส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครัวเรือน บางส่วนที่เหลือจะเป็นตัวแทนของครัวเรือนก็คือ คู่สมรสของครัวเรือน และลูกบ้านที่อาศัยอยู่แทนหัวหน้าครัวเรือนที่ไปทำงานต่างจังหวัด

ศาสนา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธมากถึงร้อยละ 83.3 เป็นการนับถือตามบรรพบุรุษ มีบางส่วนที่นับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 5 ซึ่งจะเป็นการนับถือตามผู้นำศาสนาที่ได้เข้ามาเผยแพร่ นับถือผี คิดเป็นร้อยละ 1.90 เบื้องต้นการศึกษาพบว่า การนับถือผีเป็นความเชื่อดั้งเดิมที่เผ่าม้งบางส่วนที่ยังนับถือสิ่งลึกลับ เช่น การนับถือผีบ้าน ผีป่า ผีน้ำ

ตาราง 55 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยของหมู่บ้านห้วยมะเจือส้ม

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	40	74.1
สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา	5	9.30
สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	7	13.0
อาชีวศึกษาระดับต้น	1	1.90
อนุปริญญา / ปวส. / ปวท.	1	1.90
รวม	54	100.00
อาชีพหลัก		
เกษตรกร	32	59.30
รับจ้าง	19	35.20
ค้าขาย	3	5.60
รวม	54	100.00
รายได้จากการประกอบอาชีพ		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	12	22.20
5,001-10,000 บาท	22	40.70
10,001-20,000 บาท	12	22.20
20,001-30,000 บาท	5	9.30
มากกว่า 30,000 บาท	3	5.60
รวม	54	100.00
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		
ต่ำกว่า 15 ปี	14	25.90
15 ปีขึ้นไป	40	74.10
รวม	54	100.00

จากตาราง 55 แสดงระดับการศึกษา การกระจายของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะไม่ได้เรียนหนังสือโดยจะมีมากถึงร้อยละ 74.1 ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้ที่อาศัยในหมู่บ้านมากกว่า 15 ปีที่อยู่ในวัยแรงงาน โดยที่ผ่านมากลุ่มนี้ไม่ได้รับการศึกษาเนื่องจากชุมชนห้วยมะเขือส้มอยู่ไกลตัวอำเภอเมืองและระยะทางการเดินทางเป็นไปด้วยความลำบากเด็กๆสมัยนั้นจึงไม่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวให้ไปโรงเรียน จึงทำให้อ่านหนังสือภาษาไทยไม่ออกและส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษามากเท่ากับการหาเลี้ยงชีพ ไม่มีเอกสารประกอบการเข้ารับการศึกษาก็ไม่ได้มีสัญชาติไทย อีกทั้งในสมัยก่อนยังไม่มีการสร้างโรงเรียนมากเท่าที่ควร การใช้ภาษายังเป็นปัญหาในการสื่อสารเพราะเผ่าม้งจะใช้ภาษาตนเองในการสื่อสาร ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในภาษาไทย โรงเรียนที่มีก็เดินทางไม่สะดวก ต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางนาน จึงพบผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันการสื่อสารมีการพัฒนามากขึ้นประชากรได้รับการศึกษามากขึ้นเนื่องจากการตั้งโรงเรียนที่มีการสอนระดับประถมศึกษาและมีการศึกษาจากระบบทางไกลทำให้เด็กในปัจจุบันได้รับการพัฒนาทางการศึกษาคีขึ้น ส่วนที่เหลือจะสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพียง ร้อยละ 13 และระดับประถมศึกษาร้อยละ 9.3 ส่วนระดับอนุปริญา ปวส. ปวท. และระดับอาชีวศึกษาระดับต้น มีร้อยละ 1.9 จำนวนเท่ากัน ส่วนระดับปริญญาตรี นั้นไม่มี จากเข้าสอบถามกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านส่วนใหญ่ผู้ที่จบระดับปริญญาตรีจะไปทำงานต่างจังหวัด โดยผู้ที่ไปทำงานจะอยู่ในช่วงวัยรุ่นในบางส่วนก็จะมีครอบครัวและตั้งถิ่นฐานอยู่ต่างพื้นที่

อาชีพหลัก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 59.3 รองลงมามีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 35.2 อาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 5.6 อาชีพ การทำการเกษตรบนพื้นที่สูงจะนิยมปลูกผักผลไม้เมืองหนาวและพืชเศรษฐกิจทั่วไป เช่น กะหล่ำปลี มะเขือเทศ แครอท พริก และข้าวโพดเพื่อการค้า การทำเกษตรส่วนใหญ่จะทำที่ราบเชิงเขาสูงและมักจะมีการโค่นต้นไม้ เผาไร่จะมีมากถ้าเป็นช่วงที่พืชผลมีราคาสูงเพราะจะมีการบุกกรุกขยายพื้นที่เพาะปลูกให้เพียงพอกับความต้องการของตลาด จนทำให้พื้นที่ป่าไม้ที่มีอยู่บริเวณรอบ ๆ ชุมชนต้องกลายสภาพเป็นพื้นที่เกษตรกรรมเชิงเดี่ยวที่มุ่งเพื่อการค้า

รายได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้จากการประกอบอาชีพอยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาทต่อปี รายได้ส่วนใหญ่จะมาจากทำการเกษตรเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมาจะมีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาทต่อปีและรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อปีในจำนวนที่เท่ากันคือร้อยละ 22.2 ส่วนรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 และมากกว่า 30,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 9.3 และ 5.6 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ารายได้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นรายได้แค่เพียงพอต่อการดำรงชีพในบางส่วนที่มีมากกว่า 30,000 บาทต่อปีขึ้นไปมักจะประกอบอาชีพทางการเกษตรเพื่อการค้าเป็นหลัก

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน จากการศึกษาความยาวนานที่อาศัยในหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่างบ้านห้วยมะเจือสัมพันธ์ว่าส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่อาศัยในพื้นที่มายาวนานโดยชาวบ้านเองจะมีความรักและหวงแหนท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ ซึ่งผลการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในหมู่บ้านเป็นระยะเวลา 15 ปีขึ้นไปมากถึงร้อยละ 74.1 รองลงมาจะอาศัยอยู่ระหว่าง 11-15 ปี และ 6-10 ปี คิดเป็น ร้อยละ 13.0 ในจำนวนที่เท่ากัน

ตาราง 56 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการดำรงตำแหน่งของหมู่บ้านห้วยมะเจือสัมพันธ์

การดำรงตำแหน่งในหมู่บ้าน	จำนวน	ร้อยละ
การดำรงตำแหน่งที่เป็นทางการ		
ผู้ใหญ่บ้าน	1	1.90
กรรมการหมู่บ้าน	3	5.60
พสส / อสม.	1	1.90
ไม่มี (เป็นลูกบ้านทั่วไป)	49	90.70
รวม	54	100.00
การดำรงตำแหน่งที่ไม่เป็นทางการ		
ผู้นำกลุ่ม	1	1.90
ผู้นำศาสนา	1	1.90
ผู้นำพิธี	1	1.90
ไม่มี (เป็นลูกบ้านทั่วไป)	51	94.40
รวม	54	100.00

จากตาราง 56 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีตำแหน่งที่เป็นทางการนั้นจะเป็นลูกบ้านทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 90.70 รองลงมาเป็นกรรมการหมู่บ้านร้อยละ 5.6 ที่เหลือเป็น พสส. อสม. คิดเป็นร้อยละ 1.90 เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 1.90 และในตำแหน่งที่ไม่เป็นทางการก็พบว่า เป็นลูกบ้านทั่วไปซึ่งมีมากถึงร้อยละ 94.40 ที่เหลือเป็นผู้นำกลุ่ม ผู้นำศาสนา และผู้นำพิธี ร้อยละ 1.90 ในจำนวนที่เท่ากัน

ตาราง 57 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการถือครองที่ดินและการใช้พื้นที่
การเกษตรของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
การถือครองที่ดิน		
1-5 ไร่	31	57.40
6-10 ไร่	11	20.40
11-15 ไร่	1	1.90
16-20 ไร่	10	18.50
มากกว่า 20 ไร่	1	1.90
รวม	54	100.00
การขยายพื้นที่ทางการเกษตร		
ไม่มีพื้นที่ทางการเกษตร	10	18.5
ใช้พื้นที่ไร่นา	2	3.70
ใช้พื้นที่เดิม	42	77.80
รวม	54	100.00
การขยายพื้นที่ทางการเกษตรของเพื่อนบ้าน		
บุกรุกโค่นกลางป่าใหม่	4	7.40
ใช้พื้นที่เก่าทำไร่ / ทำนา	2	3.70
ทำไร่นา	2	3.70
ใช้พื้นที่เดิม	46	85.20
รวม	54	100.00

จากตาราง 57 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงการถือครองที่ดินว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะถือครองที่ดิน จำนวน 1-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 57.4 ร่องลงมาจำนวน 6-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 20.4 จำนวน 16-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.5 ที่เหลือจำนวน 11-15 ไร่ และมากกว่า 20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.9 เท่ากัน จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการอพยพย้ายมาอยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลาอันยาวนานมากกว่า 15 ปีแล้ว และได้มีการถือครองที่ดินต่อ ๆ กันมา โดยส่วนใหญ่ถือครองที่ดินในแต่ละครอบครัวประมาณ 1-5 ไร่ เป็นพื้นที่อยู่อาศัยและทำการเกษตรบ้างบางส่วน ในบางกลุ่มที่มีจำนวนไร่เกิน 10 ไร่ขึ้นไปจะเป็นการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ พื้นที่ส่วนใหญ่จะกระจายไปตามร่องห้วยระหว่างเขาและบนพื้นที่ราบเชิงเขาบริเวณรอบ ๆ หมู่บ้าน

การขยายพื้นที่ทางการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างยังคงใช้พื้นที่เดิมในการทำการเกษตรเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 77.8 ขยายพื้นที่ทางการเกษตรโดยใช้พื้นที่ไร้หมุนเวียน คิดเป็นร้อยละ 3.7 ไม่มีพื้นที่ทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 18.5 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างยังคงใช้พื้นที่เดิมในการทำการเกษตร เนื่องจากพื้นที่ที่ใช้ในการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างมีขนาดพอเพียงต่อการทำการเกษตร เกษตรกรไม่มีความเดือดร้อนในเรื่องของการขยายพื้นที่ ในบางส่วนจะทำไร้หมุนเวียนแทนการ โคนกลางป่าใหม่ ซึ่งเป็นวิธีการขยายพื้นที่เกษตรที่พบน้อยมาก ซึ่งเป็นผลดีต่อคนในพื้นที่และยังเป็นผลดีต่อทรัพยากรธรรมชาติโดยรวมอีกด้วย

การขยายพื้นที่ทางการเกษตรของเพื่อนบ้านนั้นจากการสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผลการศึกษาพบว่าในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา การใช้พื้นที่เพาะปลูกใหม่ของเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ยังคงใช้พื้นที่เดิมเพื่อทำไร้ ทำนา คิดเป็นร้อยละ 85.2 รองลงมาเป็นการบุกรุก โคนกลางป่าใหม่บ้าง คิดเป็นร้อยละ 4.7 ส่วนการใช้พื้นที่เก่าและใช้พื้นที่หมุนเวียน คิดเป็นร้อยละ 3.7 เท่ากัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ก็ยังคงใช้พื้นที่เก่าในการทำไร้ ทำนา แต่มีบางส่วนที่ยังพบว่ามี การบุกรุก โคนกลาง ป่าใหม่กันอยู่คิดเป็นร้อยละ 7.4 เป็นเรื่องที่ควรเข้าไปดูแลหมั่นตรวจตราและสร้างความเข้าใจให้กับคนในพื้นที่เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการบุกรุกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าได้ในภายหลัง

ตาราง 58 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนพื้นที่บริเวณป่าอนุรักษ์ที่ร่วมกันดูแล การมีส่วนร่วมของชุมชนและการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนพื้นที่บริเวณป่าอนุรักษ์ที่ร่วมกันดูแล		
เท่าเดิม	16	29.60
ลดลง	3	5.60
ขยาย	35	64.80
รวม	54	100.00
การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
มีส่วนร่วม	51	94.4
ไม่มีส่วนร่วม	3	5.60
รวม	54	100.00
การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
ไม่เคย	35	64.80
เคย	19	35.18
จำนวนครั้งที่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
จำนวน 1-3 ครั้ง	17	31.50
จำนวน 4-6 ครั้ง	2	3.70
รวม	54	100.00

จากตาราง 58 แสดงพื้นที่บริเวณป่าอนุรักษ์ที่ชาวบ้านร่วมกันดูแล ปัจจุบันมีพื้นที่ขยายขึ้น คิดเป็นร้อยละ 64.8 รองลงมาพื้นที่เท่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 29.6 พื้นที่ลดลง คิดเป็นร้อยละ 5.6 จะเห็นได้ว่าจำนวนพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่ยังคงมีพื้นที่มากอยู่ แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านยังคงร่วมกันดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี เนื่องจากชาวบ้านเห็นถึงความสำคัญและผลประโยชน์ที่จะได้จากพื้นที่อนุรักษ์ร่วมกัน จึงทำให้ชาวบ้านร่วมกันดูแลเพื่อเป็นพื้นที่อนุรักษ์ของหมู่บ้านเป็นอย่างดี ประกอบกับการที่ชาวบ้านยังคงมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ รวมถึงการนำภูมิปัญญาดั้งเดิมของชนเผ่ามาใช้ ไม่ว่าจะเป็นประเพณี พิธีกรรมเก่าแก่ เช่น ประเพณีเช่นผีน้ ผีป่า ซึ่งเป็นพิธีที่ยังคงสืบทอดต่อ ๆ กันมา ทำให้ในพื้นที่ยังคงมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้ยังคงอยู่ได้

ในส่วนของพื้นที่อนุรักษ์ที่มีลดลง เป็นผลมาจากการที่ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายในและภายนอก เช่นการเปลี่ยนแปลงทางการประกอบอาชีพของชุมชนเอง จากการทำเกษตรแบบดั้งเดิม คือเพียงพอสำหรับการบริโภค ก็มีบางส่วนที่หันมาทำเกษตรเชิงการค้า ทำให้หันไปให้ความสนใจต่อการหาเลี้ยงปากท้องมากกว่าการร่วมกันดูแลพื้นที่ส่วนรวม ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงภายนอกที่นำความเจริญทางวัตถุไปสู่ชุมชนเพิ่มมากขึ้น เช่นการขยายพื้นที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว เนื่องจากชุมชนอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและอยู่ใกล้กับสถานที่ศึกษา จึงทำให้เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว แม้ว่าในชุมชนจะไม่ได้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอย่างเต็มตัว แต่ก็ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้วย ทำให้คนในชุมชนหันไปให้ความสนใจกับเรื่องเงินทองและวัตถุมากกว่าจึงให้การร่วมกันดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรต่อส่วนรวม

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ภายในชุมชนมีมากถึงร้อยละ 94.4 มีส่วนร่วมน้อยมากที่ไม่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เลย คิดเป็นร้อยละ 5.6 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นอย่างมาก ในการมีส่วนร่วมที่มากขึ้นนี้แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านเองได้มีการเล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นต้นน้ำลำธารทำให้พวกเขาสามารถปลูกพืชได้ตลอดปีโดยไม่ขาดแคลนน้ำ บทเรียนที่สำคัญของชนเผ่าม้ง ในหลายปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าเผ่าม้งเป็นเผ่าที่มีการโค่นถางป่าและบุกรุกทำการเกษตรเชิงพาณิชย์เป็นอย่างมาก เป็นผลทำให้พื้นที่ป่าหมดไปขาดความหลากหลายทางธรรมชาติอีกทั้งเกิดปัญหาดินเสื่อมโทรมเพราะมีการใช้สารเคมีมาก ขาดแคลนน้ำทำการเกษตรไม่สามารถปลูกพืชเศรษฐกิจได้ ทำให้ชาวบ้านไม่มีรายได้และเป็นหนี้สินนอกระบบมากมาย จากบทเรียนครั้งสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตชาวม้งเปลี่ยนไป ชาวม้งหันมารักษาป่ารู้จักใช้ระบบการเกษตรเชิงชีวภาพลดการใช้สารเคมี มีการปรับปรุงพื้นที่ดินโดยการปลูกพืชตระกูลถั่วมาปรับสภาพหน้าดินแทนการโค่นถางป่าเปิดพื้นที่ทำการเกษตรใหม่ การให้ความร่วมมือที่มากขึ้นของชาวบ้านจากการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาปลูกจิตสำนึกของชาวบ้านในการมี

ส่วนร่วมอนุรักษ์ป่าไม้ การทำกิจกรรมร่วมกัน การร่วมปลูกป่าในวันสำคัญต่าง ๆ เป็นผลให้พื้นที่ป่าเริ่มฟื้นฟูกลับมาดีขึ้น

การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 64.8 เนื่องจากการอบรมในท้องถิ่นมีน้อยและการเข้ารับการอบรมอย่างจริงจังในเรื่องของการอนุรักษ์ก็ยังมีน้อยเช่นกัน กรณีเคยเข้ารับการอบรมของกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 35.18 ส่วนใหญ่จะเป็นการอบรมในตัวอำเภอหรือองค์กรท้องถิ่นได้จัดขึ้นนอกหมู่บ้าน เบื้องต้นจะเป็นการสมัครใจไปอบรมเองเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางเอง ทำให้ชาวบ้านไม่นิยมออกไปเพราะต้องทำมาหากินสร้างรายได้ไม่มีเวลาถ้ามีการว่าจ้างชาวบ้านเองก็จะพิจารณาถึงรายได้ต่อวันที่เขาได้รับกับผลตอบแทนที่ได้ว่าคุ้มค่าหรือไม่ ถ้าเป็นการขอความร่วมมือชาวบ้านจะออกไปอบรมในจำนวนที่น้อยมากเนื่องจากไม่คุ้มค่าแรงงานต่อวันที่ควรจะได้

จำนวนครั้งที่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับการอบรมส่วนใหญ่ เคยได้รับการอบรมมาแล้ว 1-3 ครั้ง คิดเป็น ร้อยละ 31.5 รองลงมา 4-6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.7 แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เข้าร่วมในการอบรม ยังเข้าร่วมอบรมจำนวนน้อยครั้งอยู่ โดยส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมเพียง 1-3 ครั้งเท่านั้น ซึ่งผู้ที่เคยเข้าร่วมการอบรมเกิน 3 ครั้งขึ้นไปยังมีจำนวนน้อยมาก ดังนั้นต้องชักชวนและประชาสัมพันธ์ให้มีการเข้าร่วมอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะทำให้การอบรมประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย อีกทั้งควรที่จะไปอบรมให้ถึงพื้นที่เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของชาวบ้านในการเข้ามาอบรมในตัวเมือง

ตาราง 59 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการใช้เชื้อเพลิงในการหุงต้มของหมู่บ้านห้วยมะเจือส้ม

ประเภทการใช้เชื้อเพลิงในการหุงต้ม	จำนวนที่ใช้ (ร้อยละ)	จำนวนที่ไม่ใช้ (ร้อยละ)
ถ่าน	11 (20.4)	43 (79.6)
ฟืน	53 (98.1)	1 (1.9)
แก๊ส	9 (16.7)	45 (83.3)
ไฟฟ้า	31 (57.4)	23 (57.4)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 59 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ฟืนเป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้ม คิดเป็นร้อยละ 98.1 รองลงมาใช้ไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 57.4 ใช้ถ่าน คิดเป็นร้อยละ 20.4 และใช้แก๊ส คิดเป็นร้อยละ 16.7 แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่ยังคงใช้ฟืนเป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้ม เพราะเป็นวัสดุที่สามารถหาได้ง่ายในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นวัสดุที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ในบางส่วนยังมีการใช้ไฟฟ้าเข้ามาเสริมในการหุงต้มอยู่ไม่น้อย เนื่องจากในปัจจุบันเครื่องใช้ไฟฟ้าได้เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตของคนในพื้นที่มากขึ้น เพราะเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกได้อย่างรวดเร็วและช่วยให้สามารถใช้ชีวิตได้ง่ายขึ้นอีกด้วย

ตาราง 60 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่มของหมู่บ้าน
ห้วยมะเขือส้ม

การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน	จำนวนที่เป็นสมาชิก (ร้อยละ)	จำนวนที่ไม่ใช่เป็นสมาชิก (ร้อยละ)
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	10 (18.5)	44 (81.5)
กลุ่มออมทรัพย์	8 (14.8)	46 (85.2)
กลุ่มอนุรักษ์ป่า	2 (3.7)	52 (96.3)
กลุ่มไม้ผล	0 (0.00)	54 (100.00)
กลุ่มพืชผัก / ไม้ดอกไม้ประดับ	1 (1.90)	53 (98.1)
กลุ่มอื่นๆ	32 (59.3)	22 (40.7)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 60 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการรวมกลุ่มในชุมชนนั้น ส่วนใหญ่มาจากกลุ่มที่ก่อตั้งขึ้นมาจากชุมชนเองซึ่งจะจัดอยู่ในกลุ่มอื่นๆ โดยที่ไม่ได้มีการระบุไว้ในแบบสอบถาม คือ กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่ามีคนเข้าร่วมกลุ่ม ร้อยละ 55.55 และกลุ่มทอผ้า ร้อยละ 3.70 รวมแล้วในกลุ่มอื่น ๆ มีทั้งหมดร้อยละ 59.3 ที่เหลือบางส่วนจะเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 18.5 สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 14.8 กลุ่มอนุรักษ์ป่าคิดเป็นร้อยละ 3.7 สมาชิกกลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ คิดเป็นร้อยละ 1.9 และไม่มีใครเข้าร่วมสมาชิกกลุ่มไม้ผลเลย แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะเข้าร่วมในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการรักษาทรัพยากรป่ามากกว่ากลุ่มเพื่อการค้าและการดำรงชีพซึ่งมีความแตกต่างจากสมัยก่อนที่มุ่งแต่การค้าไม่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของป่าไม้ในชุมชน

ตาราง 61 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	3	5.60
เคย	51	94.44
ความถี่ในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม		
ปีละ 1-3 ครั้ง	46	85.20
ปีละ 4-6 ครั้ง	4	7.40
ปีละ 7-9 ครั้ง	1	1.90
รวม	54	100.00

จากตาราง 61 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 94.44 และไม่เคยได้รับข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 5.60 โดยความถี่ในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสาร ปีละ 1-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 85.20 รองลงมาได้รับข่าวสารปีละ 4-6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.40 และได้รับข่าวสารปีละ 7-9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.90 ส่วนการได้รับข่าวสารปีละ 10 ครั้งขึ้นไปนั้นไม่ปรากฏในผลการสำรวจ

ตาราง 62 แหล่งที่มาของการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้าน
ห้วยมะเขือส้ม

แหล่งที่มาของการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	จำนวนที่เคยรับ	จำนวนที่ไม่เคยรับ
	ข่าวสาร	ข่าวสาร
วิทยุ	21 (38.9)	33 (61.1)
โทรทัศน์	34 (63.0)	20 (37.0)
หนังสือพิมพ์	5 (9.30)	49 (90.7)
เพื่อนบ้าน	10 (18.5)	44 (81.5)
กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน	41 (75.9)	13 (24.1)
กรรมการหมู่บ้าน	7 (13.0)	47 (87.0)
เจ้าหน้าที่ป่าไม้	29 (53.7)	25 (46.3)
ครู/นักเรียน	3 (5.60)	51 (94.4)
พระสงฆ์	0 (0)	54 (100)
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	21 (38.9)	33 (61.1)
องค์กรเอกชน	1 (1.90)	53 (98.1)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 62 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมมาจากบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็น ร้อยละ 75.9 รองลงมาจากโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 63.0 จากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 53.7 จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 38.9 จำนวนที่เท่ากัน จากเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 18.5 จากกรรมการหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 13.0 จากหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 9.3 จากครู นักเรียน และจากองค์กรเอกชน คิดเป็นร้อยละ 5.6 และ 1.9 ตามลำดับ ส่วนการได้รับข่าวสารจากพระสงฆ์นั้นไม่ปรากฏในแบบสอบถาม

การรับรู้ข่าวสารของคนในชุมชนจะมาจากผู้ใหญ่บ้านแสดงให้เห็นว่าผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทที่สำคัญกับชาวบ้าน การให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ นั้นสิ่งสำคัญที่จะสามารถเข้าถึงชาวบ้านได้มากที่สุดต้องผ่านจากผู้ใหญ่บ้านเป็นหลัก การสื่อสารจากผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านห้วยมะเขือส้มจะใช้การประกาศเสียงตามสาย และการเรียกประชุมลูกบ้านเพื่อบอกกล่าวและแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ข่าวสารที่ได้รับมาจากการประชุมประจำเดือนที่ว่าการอำเภอ ในบางส่วนการรับรู้ข่าวสารของชาวบ้านในการอนุรักษ์ป่าไม้จะมาจากโทรทัศน์ซึ่งมีเกือบทุกบ้าน การสื่อสารทางนี้จะได้ผลดีว่าการบอกกล่าวหรือการประกาศเสียงตามสาย ชาวบ้านเข้าใจว่าการรับรู้ข่าวสารเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ต้องมาจากหลาย ๆ ฝ่ายที่ให้เห็นความสำคัญเพื่อปลูกจิตสำนึกให้คนไทยรู้สึกรักและหวงแหนในการรักษาป่าไม้ จากการให้ความคิดเห็นของ นายเลาเฮ้อ บัณฑิตเกิดสกุล เป็นชาวบ้านที่อาศัยในห้วยมะเขือส้มที่ผู้ศึกษาเข้าไปสอบถามข้อมูลกล่าวว่า “ถ้ารัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ป่า ปลูกจิตสำนึกให้ทุก ๆ คน ผ่านสื่อที่เข้าใจง่าย ก็จะทำให้ทุกคนรักป่าและไม่อยากทำลายป่า” ส่วนเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ได้เข้ามามีบทบาทในการประชาสัมพันธ์และร่วมประสานงานระหว่างรัฐและชุมชน ประกอบกับมีการประชาสัมพันธ์จากสื่อต่าง ๆ ทั้ง วิทยุและโทรทัศน์จะทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารเพิ่มมากขึ้น

ตาราง 63 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
การร่วมปลูกป่า		
ไม่เคย	11	20.40
เคย	43	79.60
ความถี่ในการร่วมกิจกรรมปลูกป่า		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	43	79.60
รวม	54	100.00
ร่วมทำแนวกันไฟ		
ไม่เคย	20	37.00
เคย	34	63.00
ความถี่ในการร่วมทำแนวป้องกันไฟ		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	33	61.10
ปีละ 10 ครั้งขึ้นไป	1	1.90
รวม	54	100.00
ร่วมทำแนวกันไฟ(รับจ้าง)		
ไม่เคย	35	64.80
เคย	19	35.20
ความถี่ในการร่วมทำแนวป้องกันไฟ (รับจ้าง)		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	18	33.30
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	1	1.90
รวม	54	100.00
ร่วมดับไฟป่า		
ไม่เคย	32	59.30
เคย	22	40.70

ตาราง 63 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการร่วมดับไฟป่า		
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	32	59.30
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	20	37.00
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	1	1.90
ปีละ 10 ครั้งขึ้นไป	1	1.90
รวม	54	100.00
ร่วมทำฝ่ายชะลอความชุ่มชื้น(ฝายแม้ว)		
ไม่เคย	39	72.20
เคย	15	27.80
ความถี่ในการร่วมทำฝ่ายชะลอความชุ่มชื้น		
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	39	72.20
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	15	27.80
รวม	54	100.00
จำนวนฝายที่เคยร่วมทำ		
ไม่ทำฝาย	39	72.20
1 – 3 ฝาย	14	25.90
4 – 6 ฝาย	1	1.90
รวม	54	100.00
ร่วมดูแลป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน		
ไม่เคย	18	33.30
เคย	36	66.70
ความถี่ในการร่วมดูแลป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	36	66.70
รวม	54	100.00

ตาราง 63 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ร่วมทำเกษตรเชิงอนุรักษ์		
ไม่เคย	36	66.70
เคย	18	33.30
ความถี่ในการร่วมทำเกษตรเชิงอนุรักษ์		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	18	33.30
รวม	54	100.00
อื่นๆ		
ร่วมพัฒนาหมู่บ้าน	2	3.70
รวม	54	100.00

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 63 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร่วมกิจกรรมปลูกป่า คิดเป็นร้อยละ 79.60 โดยส่วนใหญ่ร่วมกันปลูกป่าปีละ 1-3 ครั้งมักจะปลูกในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันที่ 5 ธันวาคม และ วันที่ 12 สิงหาคม กิจกรรมรองลงมาก็คือร่วมดูแลป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 66.70 ส่วนใหญ่จะร่วมดูแลปีละ 1-3 ครั้ง การดูแลมักจะเป็นการเข้าช่วยตรวจสอบการบุกรุกพื้นที่ป่าของชุมชน กิจกรรมร่วมทำแนวป้องกันไฟ คิดเป็นร้อยละ 63.00 โดยส่วนใหญ่ร่วมกันทำปีละ 1-3 ครั้ง ชาวบ้านมีการกำหนดร่วมกันทำแนวกันไฟประมาณต้นเดือนมกราคมใกล้เข้าฤดูแล้งเนื่องจากในพื้นที่มักจะพบปัญหาไฟไหม้บ่อยครั้ง การกำหนดให้ทำแนวกันไฟเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดปัญหาหมอกควันได้ในระดับหนึ่ง กิจกรรมที่ชาวบ้านเข้าร่วมรองลงมาเป็นกิจกรรมการดับไฟป่า คิดเป็นร้อยละ 40.70 โดยส่วนใหญ่เข้าร่วมปีละ 1-3 ครั้ง เช่นกันการเข้าร่วมดับไฟป่าของชาวบ้านส่วนใหญ่จะร่วมในช่วงฤดูหนาวเข้าฤดูร้อนซึ่งเป็นช่วงที่เกิดปัญหาไฟไหม้ได้ง่าย การร่วมดับไฟป่านั้น ชาวบ้านจะให้ความร่วมมือในการแจ้งเหตุไฟไหม้และอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ จัดหาอุปกรณ์เสริม เช่น ไม้ตีไฟและใบไม้ดิบเพื่อช่วยลดกระแสไฟที่จะลามไปที่อื่นได้ ส่วนการร่วมกิจกรรมทำแนวป้องกันไฟ (รับจ้าง) คิดเป็นร้อยละ 35.20 โดยส่วนใหญ่ทำปีละ 1-3 ครั้ง การรับจ้างนั้นจะร่วมทำงานกับเจ้าหน้าที่ที่เฝ้าระวังไฟป่าในพื้นที่เป็นหลัก อัตราการจ้างดับไฟป่าวันละ 170 บาทต่อวัน การร่วมกิจกรรมทำเกษตรเชิงอนุรักษ์ คิดเป็นร้อยละ 33.30 โดยทำปีละ 1-3 ครั้ง การร่วมทำการเกษตรเชิงอนุรักษ์ส่วนใหญ่จะเป็นการปลูกหญ้าแฝกเนื่องจากการเพาะปลูก

ในพื้นที่จะค่อนข้างเป็นที่ลาดชันการปลูกหญ้าแฝกจึงมีความจำเป็นเพื่อช่วยลดการพังทลายของหน้าดินได้เป็นอย่างดี และร่วมกิจกรรมทำฝายชะลอความชุ่มชื้นเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ทางกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญและร่วมมือกับทางหน่วยงานราชการในการร่วมสร้างฝาย โดยจะมีทั้งว่าจ้างและการสมัครใจของคนในพื้นที่เอง คิดเป็นร้อยละ 27.8 โดยส่วนใหญ่ทำปีละ 1-3 ครั้ง เช่นกัน ในส่วนของการร่วมกิจกรรมอย่างอื่นที่กลุ่มตัวอย่างได้เข้าร่วมก็จะมี การพัฒนาหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 3.70 ส่วนใหญ่เป็นการร่วมทำความสะอาดหมู่บ้านหรือสถานที่สาธารณะที่สำคัญต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

ตาราง 64 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการใช้ภูมิปัญญาของชนเผ่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม

การใช้ภูมิปัญญาของชนเผ่าในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	จำนวนที่เลือก (ร้อยละ)	จำนวนที่ไม่เลือก (ร้อยละ)
รักษาป่าต้นน้ำลำธาร	46 (85.20)	8 (14.80)
รักษาป่ารอบ ๆ หมู่บ้าน	44 (81.50)	10 (18.50)
ทำไร่หมุนเวียนโดยใช้พื้นที่เดิมไม่บุกเบิกป่าใหม่	21 (38.90)	33 (61.10)
ทำอาชีพเสริม	16 (29.60)	38 (70.40)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 64 ผลการศึกษาพบว่า การใช้ภูมิปัญญาของชนเผ่าม้งในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนใหญ่จะเป็นการรักษาป่าต้นน้ำลำธาร โดยการไม่ตัดฟันและโค่นถางป่า คิดเป็นร้อยละ 85.20 รองลงมาจะเลือกที่จะรักษาป่ารอบ ๆ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 81.50 ทำไร่หมุนเวียนโดยใช้พื้นที่เดิมและไม่บุกเบิกป่าใหม่ คิดเป็นร้อยละ 38.90 และทำอาชีพเสริม เช่นรับจ้าง ค้าขาย หรือออกไปประกอบอาชีพต่างถิ่น คิดเป็นร้อยละ 29.60

ในการใช้ภูมิปัญญาในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาวม้งนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของชนเผ่าที่มีมาแต่ดั้งเดิม ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของต้นน้ำลำธารและป่าไม้ที่ทำให้เกิดแหล่งน้ำซึ่งสามารถใช้ทำการเกษตรและใช้สอยได้ จะเห็นได้ว่า

ชาวม้งจะอาศัยอยู่บริเวณที่เขาสุง การโค่นถางป่าในสมัยก่อนอาจจะมีเนื่องจากต้องการพื้นที่ปลูกฝิ่น แต่ปัจจุบันการปลูกฝิ่นหายไปกลายเป็นการปลูกพืชเศรษฐกิจ ซึ่งพืชประเภทนี้ไม่จำเป็นต้องถางป่าใหม่ทำให้ลดการทำลายป่าได้ส่วนหนึ่ง การดำรงชีพของชาวม้งในหมู่บ้านห้วยมะเขือส้มไม่มีปัญหาในเรื่องของการทำไร่เลื่อนลอยเป็นผลมาจากชาวบ้านมีพื้นที่ทำนาที่เพียงพอซึ่งอยู่บริเวณหมู่บ้านนาป่าแปก การอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำของชาวบ้านจะทำในพื้นที่ป่าสูงและเป็นแหล่งต้นน้ำที่ชาวม้งไว้ใช้สอยและทำการเกษตรบนยอดคดคอยซึ่งจะเห็นได้จากประเพณีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเช่นผีป่า ผีน้ำ ซึ่งล้วนแต่มีความหมายแฝงที่สอนให้ลูกหลานให้ความเคารพต่อทรัพยากรธรรมชาติ จึงทำทรัพยากรธรรมชาติยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าภูมิปัญญาที่สืบทอดต่อกันมาในปัจจุบันจะจางหายไปบ้างตามกระแสโลกและสภาวะความเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ที่มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้มากขึ้น แต่ในพื้นที่ชุมชนที่ศึกษาก็ยังมีวิถีชุมชนในแบบดั้งเดิมให้พบเห็นได้อยู่ อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างกลายเป็นการผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาดั้งเดิมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่

5.4.3 รายละเอียดของระดับ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม

ตาราง 65 จำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ		จำนวน	ร้อยละ
การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้			
ปานกลาง	ระดับ (6 ถึง 8)	10	18.50
มาก	ระดับ(9 ถึง 12)	44	81.50
รวม		54	100.00

จากตาราง 65 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับมาก ร้อยละ 81.50 รองลงมาคือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 18.50 และไม่มีปรากฏระดับของมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับน้อย จะเห็นว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี และความรู้ ความเข้าใจที่ชาวบ้านได้มานั้น ส่วนใหญ่ได้รับมาจากสื่อต่าง ๆ ที่เข้าถึงได้ทุกพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งเป็นผลดีที่จะทำให้ชาวบ้านได้รับความรู้ ความเข้าใจผ่านสื่อได้โดยง่าย ทำให้ชาวบ้านได้ปรับความรู้ที่ผสมผสานกันระหว่างองค์ความรู้ดั้งเดิมที่ปลูกฝังมาตั้งแต่บรรพบุรุษและองค์ความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งจะทำให้ชาวบ้านสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับ

สภาพวิถีชีวิตของตนเองได้เป็นอย่างดี และยังส่งผลให้ชาวบ้านมีความเข้าใจต่อทรัพยากรป่าไม้มากขึ้นด้วย

5.4.4 รายละเอียดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ พื้นที่ศึกษาหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม หมู่ 5 ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกเป็น 4 เรื่อง ได้แก่ การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการวางแผนและดำเนินการ การลงทุนปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการและการติดตามและประเมินผล แสดงผลการศึกษาได้ดังนี้

ตาราง 66 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ปัจจุบันท่านได้มีการสังเกตว่าชุมชนของท่านมีปัญหาเกี่ยวกับการลดลงของทรัพยากรป่าไม้	3.26	0.75	ปานกลาง
- ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	2.70	0.72	ปานกลาง
- ท่านสนทนากับคนในครอบครัวและเพื่อนบ้านเกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	2.93	0.98	ปานกลาง
รวม	2.96	0.64	ปานกลาง

จากตาราง 66 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า มีการสังเกตปัญหาการลดลงของทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสามารถสนทนาเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนกับคนในครอบครัวและเพื่อนบ้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 2.70 2.93 ตามลำดับ

ตาราง 67 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในด้านการวางแผนและดำเนินการของหมู่บ้านห้วยมะเจือส้ม

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการวางแผนและดำเนินการ	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ร่วมคิด พิจารณาและจัดลำดับความสำคัญปัญหาของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	2.94	0.85	ปานกลาง
- ร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนแก่ผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	3.85	0.85	มาก
- ร่วมกำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชน	2.83	0.88	ปานกลาง
- ร่วมตัดสินใจในการเลือกกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชน	2.67	0.95	ปานกลาง
- ร่วมจัดตั้งชมรม/องค์กร/กลุ่ม ในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน	2.26	0.91	น้อย
รวม	2.91	0.62	ปานกลาง

จากตาราง 67 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในด้านการวางแผนและดำเนินการในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า การร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนแก่ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ซึ่งเป็นระดับที่มาก และการร่วมคิด พิจารณา จัดลำดับความสำคัญของปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ส่วนการร่วมกำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชน และร่วมตัดสินใจในการเลือกกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94 2.83 และ 2.67 ตามลำดับ ส่วนการร่วมจัดตั้งชมรม องค์กร กลุ่ม ในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.26 มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 68 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในด้านการลงทุน ปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการลงทุน ปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดไว้	4.00	0.93	มาก
- ร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชน/องค์กร/กลุ่มต่างๆ จัดขึ้น	3.83	1.04	มาก
- ร่วมเป็นคณะกรรมการ/สมาชิกของชมรมหรือองค์กรที่ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	2.52	0.88	ปานกลาง
- ร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยในกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	2.65	1.21	ปานกลาง
รวม	3.25	0.74	ปานกลาง

จากตาราง 68 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในเรื่องการลงทุน ปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ ในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดไว้และร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชน องค์กรกลุ่มต่าง ๆ จัดขึ้น มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และ 3.83 ตามลำดับ ส่วนการร่วมเป็นคณะกรรมการ/สมาชิกของชมรมหรือองค์กรที่ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน และร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยในกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52 และ 2.65

ตาราง 69 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเรื่องการติดตามและประเมินผลของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้ม

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการติดตามและประเมินผล	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินงานของ โครงการกิจกรรมที่ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้น	3.17	0.90	ปานกลาง
- ร่วมประเมินผลการทำงานใน โครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้นในแต่ละครั้ง	2.65	0.87	ปานกลาง
- ร่วมติดตามผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน อย่าง ต่อเนื่อง	2.59	0.92	น้อย
- ร่วมสรุปผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง	2.70	0.94	ปานกลาง
- ควบคุมกฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้นอย่างเคร่งครัด	3.09	1.01	ปานกลาง
รวม	2.84	0.68	ปานกลาง

จากตาราง 69 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในเรื่องการติดตามและประเมินผลในความเห็นกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า การเข้าร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินงานของโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้น ร่วมประเมินผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้นในแต่ละครั้ง ร่วมสรุปผลการทำงานในโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และการควบคุมกฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้นอย่างเคร่งครัด การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17, 2.65, 2.70 และ 3.09 ตามลำดับ ส่วนการร่วมติดตามผลการทำงานในโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 นั้นมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ที่ระดับน้อย

5.5 บทสรุปผลข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของทั้ง 4 หมู่บ้าน ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ อำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นจำนวน 342 ครอบครัว ประกอบด้วย ชาติพันธุ์ใหญ่ๆ 4 กลุ่ม คือเผ่าไทยใหญ่ ร้อยละ 51.2 เผ่ากะเหรี่ยง ร้อยละ 16.1 เผ่ามูเซอ ร้อยละ 17 เผ่าม้ง ร้อยละ 15.5 การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ได้วิเคราะห์รวมทั้ง 4 เผ่า ซึ่งข้อมูลทั่วไปประกอบด้วยเพศชายเป็นส่วนใหญ่มี ร้อยละ 81.6 และมีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 33.6 มีสถานภาพหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 95.6 นับถือศาสนาพุทธมากถึง ร้อยละ 92.7 ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 40.1 อาชีพหลักเป็นเกษตรกร ร้อยละ 72.5 มีที่ดินในการถือครอง 1-5 ไร่ ร้อยละ 53 การใช้พื้นที่จะเป็นที่พักอาศัยและไร่่นารวมกัน การเกษตรของกลุ่มตัวอย่างในรอบสามปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่เดิม ร้อยละ 74 เป็นผลมาจากพื้นที่ไม่สามารถขยายได้อย่างเสรี การพบเห็นเพื่อนบ้านหรือคนอื่นที่อยู่ในหมู่บ้านด้านพฤติกรรมกรขยายพื้นที่ทางการเกษตรเพื่อการเพาะปลูกส่วนใหญ่แล้วมักจะพบว่าจะใช้พื้นที่เดิม ร้อยละ 72.8 เนื่องจากไม่สามารถขยายพื้นที่ได้เพราะอยู่ติดกับขอบเขตของอุทยาน และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ป่าชุมชนของชาวบ้าน รายได้จากการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ที่ 5,001-10,000 บาทต่อปี ร้อยละ 36 จำนวนรายได้พอที่จะสามารถดำรงอยู่ได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 82.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากการสำรวจตำแหน่งอย่างเป็นทางการมีลักษณะเป็นลูกบ้านทั่วไป ร้อยละ 84.2 ส่วนตำแหน่งที่ไม่เป็นทางการส่วนใหญ่ก็จะเป็นลูกบ้านทั่วไป ร้อยละ 84.8 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากถึงร้อยละ 93.9 การรวมกลุ่มในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นเองภายในเผ่า การหุงต้มจะใช้ไม้ฟืน เนื่องจากมีราคาที่ถูกและหาง่ายร้อยละ 86.3 ในเรื่องของการอนุรักษ์นั้น กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ 1-3 ครั้งต่อปี ร้อยละ 58.5 การรับรู้ข่าวสารในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากวิทยุมากถึง ร้อยละ 62.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมอบรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 1-3 ครั้งต่อปี ร้อยละ 44.4 ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การร่วมปลูกป่า ร้อยละ 81.9 คนเผ่าต่างๆ โดยรวมมีภูมิปัญญาในการอนุรักษ์และดูแลรักษาป่าโดยการรักษาป่าต้นน้ำ ลำธาร โดยการไม่ตัดไม้ทำลายโค่นถางป่า ร้อยละ 84.2 และจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าสภาพป่าที่หมู่บ้านอนุรักษ์และรักษาในหมู่บ้านปัจจุบันมีจำนวนขยายมากขึ้น ร้อยละ 53.5

ตาราง 70 รายละเอียดการศึกษาข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษารวม 4 หมู่บ้าน

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ชนเผ่า		
ไทยใหญ่	175	51.20
กะเหรี่ยง	58	17.00
มูเซอ	55	16.10
ม้ง	54	15.80
รวม	342	100.00
เพศ		
ชาย	279	81.60
หญิง	63	18.40
รวม	342	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	7	2.00
21-30 ปี	52	15.20
31-40 ปี	90	26.30
41-50 ปี	115	33.60
51-60 ปี	49	14.30
มากกว่า 60 ปี	29	8.50
รวม	342	100.00
สถานภาพในครอบครัว		
หัวหน้าครอบครัว	327	95.60
คู่สมรสหัวหน้าครัวเรือน	5	1.50
สมาชิกในครัวเรือน	10	2.90
รวม	342	100.00
ศาสนา		
พุทธ	317	92.70
คริสต์	23	6.70
อิสลาม	1	0.30
นับถือผี	1	0.30

จากตาราง 70 คนเผ่า กลุ่มตัวอย่างของพื้นที่ศึกษาประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ ๆ 4 กลุ่ม คือกลุ่มไทยใหญ่ ร้อยละ 51.2 กลุ่มกะเหรี่ยง ร้อยละ 16.1 กลุ่มมูเซอ ร้อยละ 17 กลุ่มม้ง ร้อยละ 15.5 การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ได้วิเคราะห์รวมทั้ง 4 เผ่า ข้อมูลทั่วไปประกอบด้วย

เพศ กลุ่มตัวอย่างแยกเป็นเพศชายและเพศหญิงพบว่า เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 81.6 เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 18.4 การที่มีเพศชายมากกว่า เนื่องจากเพศชายเป็นกลุ่มของหัวหน้าหรือผู้นำครอบครัวและเป็นผู้ที่มีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรเก็บข้อมูล กรณีนี้บางกลุ่มจะพบเพศหญิงรวมด้วยเป็นเพราะผู้ชายไปทำงานต่างจังหวัดหรือเสียชีวิต

ส่วนอายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการกระจายของอายุที่แบ่งตามช่วงชั้น เบื้องต้นพบว่าอายุของกลุ่มตัวอย่างกระจายอยู่ในช่วงกลุ่มอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.6 การที่กลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงอายุนี้น่าจะเป็นผลมาจากส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัวที่อาจเป็นหญิงหรือชายก็ได้โดยช่วงอายุนี้ปรกติแล้วจะเป็นกลุ่มวัยทำงาน นอกจากนี้ยังพบการกระจายของช่วงอายุจะอยู่ในกลุ่มอื่น ๆ ด้วย คือช่วงอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.3 ช่วงอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 15.2 ช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 14.3 อายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.5 และอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 2 ซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุด กลุ่มที่มีช่วงอายุยังน้อยนี้ เป็นกลุ่มของเผ่าม้งที่มีการแต่งงานในวัยอายุต่ำกว่า 20 ปี เพื่อลดภาระของครอบครัวใหญ่โดยแยกครอบครัวออกมาจากพ่อแม่ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงพบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน อายุต่ำกว่า 20 ปี รวมอยู่ด้วย

สถานภาพในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 95.6 รองลงมาเป็นสมาชิกในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 2.9 และเป็นคู่สมรสหัวหน้าครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 1.5 จะเห็นว่าผลศึกษาครั้งนี้จะเป็นหัวหน้าครัวเรือนเป็นหลัก ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนั้นผลการศึกษาจึงพบว่าส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครัวเรือนมากกว่า บางส่วนที่เหลือจะเป็นตัวแทนของครัวเรือนก็คือ คู่สมรสของครัวเรือน และลูกบ้านที่อาศัยอยู่ตอบแบบสอบถามแทนหัวหน้าครัวเรือนที่ไปทำงานต่างจังหวัดหรือต่างถิ่น

ศาสนา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธมากถึงร้อยละ 92.7 เป็นการนับถือตามบรรพบุรุษ มีบางส่วนที่นับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 6.7 นับถือศาสนาอิสลามและนับถือผี ร้อยละ 0.3 ในจำนวนที่เท่า ๆ กัน ในบางส่วนที่มีการนับถือผีนั้นเป็นเรื่องปกติของชนเผ่า โดยจะแยกไปประเพณีของแต่ละพื้นที่ซึ่งแตกต่างกันไป เช่น ผีป่า ผีน้ำ ผีห้วย

ตาราง 71 รายละเอียดการศึกษาข้อมูลระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยของ
พื้นที่ศึกษารวม 4 หมู่บ้าน

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	137	40.10
สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา	115	33.60
สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	64	18.70
อาชีวศึกษาระดับต้น	10	2.90
อนุปริญญา / ปวส. / ปวท.	8	2.30
ปริญญาตรี	8	2.30
รวม	342	100.00
อาชีพหลัก		
เกษตรกร	248	72.50
รับราชการ	19	5.60
รับจ้าง	66	19.30
ค้าขาย	9	2.60
รวม	342	100.00
รายได้จากการประกอบอาชีพ		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	31	9.10
5,001-10,000 บาท	123	36.00
10,001-20,000 บาท	116	33.90
20,001-30,000 บาท	54	15.80
มากกว่า 30,000 บาท	18	5.30
รวม	342	100.00
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		
ต่ำกว่า 15 ปี	61	17.80
15 ปีขึ้นไป	281	82.20
รวม	342	100.00

จากตาราง 71 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 40.1 ซึ่งมากที่สุดเป็นเพราะว่ากลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือนี้เป็นกลุ่มที่ อายุ 30 ปีขึ้นไปที่เป็นแรงงานจึงไม่นิยมเรียนหนังสือ รองลงมาเป็นระดับประถมศึกษา ร้อยละ 33.6 เรียนระดับมัธยมศึกษาจำนวนร้อยละ 18.7 ระดับอาชีวศึกษาระดับต้น มีร้อยละ 2.9 ส่วนระดับ อนุปริญญา ปวส. ปวท. และระดับปริญญาตรี นั้นมีร้อยละ 2.3 ในจำนวนที่เท่ากัน จากเข้าสอบถาม กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านของแต่ละเผ่าส่วนใหญ่ผู้ที่จบระดับปริญญาตรีจะเข้าไปทำงานในต่างจังหวัด การได้รับการศึกษาของแต่ละเผ่ายังมีน้อย เนื่องจากหมู่บ้านตั้งอยู่ในหุบเขาห่างจากตัวอำเภอเมือง และระยะทางการเดินทางเป็นไปด้วยความลำบาก ในครอบครัวที่มีฐานะยากจนการสนับสนุนจาก ครอบครัวให้ไปโรงเรียนเป็นที่ไม่นิยม จึงทำให้อ่านหนังสือภาษาไทยไม่ออกและการให้ความสำคัญ กับการศึกษานั้นมีน้อยกว่าการหาเลี้ยงชีพ ในบางส่วนไม่มีเอกสารประกอบการเข้ารับการศึกษ หรือไม่ได้มีสัญชาติไทย ในสมัยก่อนยังไม่มีการสร้างโรงเรียนมากเท่าที่ควรอีกทั้งการใช้ภาษายัง เป็นปัญหาในการสื่อสารเพราะแต่ละเผ่าจะใช้ภาษาตนเองในการสื่อสาร ทำให้ขาดความรู้ ความ เข้าใจ ในภาษาไทย ปัจจุบันมีการพัฒนามากขึ้นชาวบ้านได้ รับการศึกษาจากระบบการเรียนรู้ ทางไกล มีการตั้ง โรงเรียนในหมู่บ้านเป็นการเปิดสอนตั้งแต่ระดับประถมทำให้ได้รับการพัฒนาทาง การศึกษาดีขึ้นลำดับ

อาชีพหลัก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 72.5 รองลงมามีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 19.3 รับราชการ เช่นครู ทหาร ตำรวจ ร้อยละ 5.6 อาชีพ ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 2.6 อาชีพโดยส่วนใหญ่จะทำการเกษตร ปลูกพืชเศรษฐกิจตามฤดูกาลในบาง เผ่าเช่นเผ่าไทยใหญ่จะนิยมปลูกกระเทียม และทำนา เนื่องจากลักษณะการเลือกที่ตั้งของหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะอยู่อาศัยตามที่ราบลุ่มใกล้ๆแหล่งน้ำทำให้เหมาะแก่การปลูกพืช ซึ่งแตกต่างจากเผ่า กระเหรี่ยงบ้านไม้สะเป่ ซึ่งการเลือกทำเลที่ตั้งของหมู่บ้านจะอยู่ในหุบเขาตามเชิงเขาจึงมีที่ราบน้อย จึงต้องประกอบอาชีพเกษตร โดยการทำไร่หมุนเวียนผสมกับการปลูกพริก พักและแตงเพราะพื้นที่ ตั้งอยู่บนเขาสูงไม่มีน้ำอย่างพอเพียงดังนั้นต้องปลูกพืชที่ทนแล้ง ส่วนเผ่าม้งจะปลูกพืชเศรษฐกิจ เพราะมีดินน้ำที่สูงสามารถดึงน้ำมาใช้ได้อย่างสมบูรณ์ ส่วนเผ่ามูเซอบ้านไม้ขวางนามก็มีลำน้ำของ ที่สมบูรณ์เหมาะแก่การทำนาและการเกษตร

รายได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้จากการประกอบอาชีพอยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาทต่อปี รายได้ส่วนใหญ่จะมาจากการเกษตร ร้อยละ 36 รองลงมาจะมีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาทต่อปี ร้อยละ 33.9 และระหว่าง 20,001-30,000 ร้อยละ 15.8 รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อปี ร้อยละ 9.1 และมากกว่า 30,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 5.3 จะเห็นได้ว่ารายได้

ของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ที่มาจากการปลูกพืชเกษตร รับจ้างไปเป็นแรงงานนอกหมู่บ้าน และในบางส่วนยังมีอาชีพรับราชการ และค้าขายรวมอยู่ด้วย

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน จากการวิเคราะห์ระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่อาศัยในพื้นที่มายาวนาน โดยจะอาศัยมานานกว่า 15 ปีขึ้นไปมีมากถึงร้อยละ 82.2 รองลงมาจะอาศัยอยู่ระหว่าง 11-15 ปี มีเพียงร้อยละ 8.2 อาศัยมา 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.6 ส่วนต่ำกว่า 5 ปี มีเพียงร้อยละ 2

ตาราง 72 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการดำรงตำแหน่งในหมู่บ้านของพื้นที่ศึกษา รวม 4 หมู่บ้าน

การดำรงตำแหน่งในหมู่บ้าน	จำนวน	ร้อยละ
การดำรงตำแหน่งที่เป็นทางการ		
ผู้ใหญ่บ้าน	4	1.20
กรรมการหมู่บ้าน	33	6.90
สมาชิก อบต.	4	1.20
พสส / อสม.	13	3.80
ไม่มี (เป็นลูกบ้านทั่วไป)	288	84.20
รวม	342	100.00
การดำรงตำแหน่งที่ไม่เป็นทางการ		
ผู้นำกลุ่ม	10	2.90
กรรมการกลุ่ม	32	9.40
ผู้นำศาสนา	5	1.50
ผู้นำพิธี	5	1.50
ไม่มี (เป็นลูกบ้านทั่วไป)	290	84.80
รวม	342	100.00

จากตาราง 72 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีตำแหน่งที่เป็นทางการนั้น เป็นลูกบ้านทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 84.2 รองลงมาเป็นกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 9.6 ที่เหลือเป็น พสส. อสม. คิดเป็นร้อยละ 3.8 เป็นสมาชิกอบต. และเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 1.20 ในจำนวนที่เท่า ๆ กันและในตำแหน่งที่ไม่เป็นทางการก็พบว่าเป็นลูกบ้านทั่วไปเช่นกัน ซึ่งมีมากถึง

ร้อยละ84.8 เป็นกรรมการกลุ่ม ร้อยละ9.4 เป็นผู้นำกลุ่ม ร้อยละ2.9 ที่เหลือเป็นผู้นำศาสนา และผู้นำพิธี ร้อยละ 1.50 ในจำนวนที่เท่ากัน

ตาราง 73 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการถือครองที่ดินและการใช้พื้นที่การเกษตรของพื้นที่ศึกษารวม 4 หมู่บ้าน

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
การถือครองที่ดิน		
1-5 ไร่	184	54.30
6-10 ไร่	107	34.90
11-15 ไร่	28	8.60
16-20 ไร่	18	2.30
มากกว่า 20 ไร่ขึ้นไป	5	1.50
รวม	342	100.00
การขยายพื้นที่ทางการเกษตร		
ไม่มีไร่	29	8.50
โค่นถางป่า	5	1.50
ไม่มีพื้นที่ทางการเกษตร	13	3.80
ใช้พื้นที่ไร่หมุนเวียน	42	12.30
ใช้พื้นที่เดิม	253	74.00
รวม	342	100.00
การขยายพื้นที่ทางการเกษตรของเพื่อนบ้าน		
ไม่พบเห็น	2	0.60
บุกรุกโค่นถางป่าใหม่	10	2.90
ใช้พื้นที่เก่าทำไร่ / ทำนา	30	8.80
ทำไร่หมุนเวียน	51	14.90
ใช้พื้นที่เดิม	249	72.80
รวม	342	100.00

จากตาราง 73 การถือครองที่ดิน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะถือครองที่ดิน จำนวน 1-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 53.8 รองลงมาจำนวน 6-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.3 จำนวน 11-15 ไร่ ร้อยละ 8.2 จำนวน 16-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.3 ส่วนมากกว่า 20 ไร่ มีจำนวนร้อยละ 1.5 จะเห็นว่าการถือครองที่ดินจะเป็นการถือครองต่อ ๆ กันมาตามบรรพบุรุษ มีการถางใหม่บ้างในอดีตเนื่องจากจำนวนคนเพิ่มขึ้นความต้องการที่ทำกินเพิ่มขึ้น แต่ปัจจุบันการหาพื้นที่ทำกินใหม่นั้นลดลงเนื่องจากชาวบ้านมีการอนุรักษ์พื้นที่ป่าให้เป็นป่าชุมชนและป่าต้นน้ำทำให้ไม่สามารถบุกกรุกได้โดยเสรีได้

ส่วนการขยายพื้นที่ทางการเกษตร นั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างยังคงใช้พื้นที่เดิมในการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 74 การขยายพื้นที่ทางการเกษตร โดยใช้พื้นที่ไร่มุมนเวียน คิดเป็นร้อยละ 12.3 ไม่มีพื้นที่ทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 8.5 ใช้พื้นที่ร้างเก่า ร้อยละ 3.8 โคนถางป่าใหม่ ร้อยละ 1.5 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังคงใช้พื้นที่เดิมในการทำการเกษตรอยู่ เนื่องจากบางพื้นที่ไม่สามารถขยายพื้นที่ทางการเกษตรได้ อีกทั้งยังมีการทำไร่มุมนเวียนในบางกลุ่ม เนื่องจากไม่มีพื้นที่ราบในการปลูกข้าวการทำไร่มุมนเวียนเป็นทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาปากท้องของชาวบ้านได้ และบางพื้นที่ที่อยู่ตามบริเวณเชิงเขาการทำเกษตรต้องผลัดเปลี่ยนเพื่อความสมบูรณ์ของหน้าดิน ในส่วนมีการโค่นถางป่าใหม่ กรณีนี้จะเป็นการแอบทำและค่อย ๆ ถางพื้นที่มากขึ้น ๆ ในทุก ๆ ปี เพื่อหาที่ทำกินใหม่ ๆ วิธีนี้เป็นการขยายพื้นที่เกษตรที่พบน้อยมากเนื่องจากพื้นที่ถูกจำกัดด้วยเขตป่าอนุรักษ์ของอุทยาน รวมทั้งในหมู่บ้านจะมีคณะกรรมการคอยดูแลและช่วยตรวจสอบเป็นหูเป็นตา ซึ่งเป็นผลดีต่อคนในพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติโดยรวมอีกด้วย

การขยายพื้นที่ทางการเกษตรของเพื่อนบ้านจากการสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผลการศึกษาพบว่าในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา การใช้พื้นที่เพาะปลูกใหม่ของเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ยังคงใช้พื้นที่เดิมเพื่อทำไร่ ทำนา คิดเป็นร้อยละ 72.8 รองลงมา ใช้พื้นที่หมุนเวียน คิดเป็นร้อยละ 14.9 ใช้พื้นที่ร้างเก่า ร้อยละ 8.8 การบุกกรุก โคนถางป่าใหม่บ้าง คิดเป็นร้อยละ 2.9 ไม่พบเห็น ร้อยละ 0.6 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ก็ยังใช้พื้นที่เดิมอยู่ พืชส่วนใหญ่จะเป็นพืชที่ดูแลง่ายและไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนพื้นที่หรือทำไร่เลื่อนลอย ส่วนการทำพื้นที่หมุนเวียนยังมีอยู่แต่เป็นพื้นที่เดิมที่มีการปลูกพืชไว้เช่น ปลูกกล้วย และพืชล้มลุกต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะทางภูมิประเทศของแต่ละพื้นที่ ส่วนการบุกกรุก โคนถางป่าใหม่ยังมีอยู่แต่มีจำนวนที่น้อยมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าหนักใจที่จะต้องเข้าไปดูแลตรวจตราและสร้างความเข้าใจให้กับคนในพื้นที่เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการบุกกรุกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าไม้ในภายหลังได้

ตาราง 74 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนพื้นที่บริเวณป่าอนุรักษ์ที่ร่วมกันดูแล การมีส่วนร่วมของชุมชน และการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่ศึกษารวม 4 หมู่บ้าน

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนพื้นที่บริเวณป่าอนุรักษ์ที่ร่วมกันดูแล		
เท่าเดิม	109	31.90
ลดลง	50	14.60
ขยาย	183	53.50
รวม	342	100.00
การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
มีส่วนร่วม	321	93.90
ไม่มีส่วนร่วม	21	6.10
รวม	342	100.00
การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
ไม่เคย	168	49.10
เคย	174	50.90
จำนวนครั้งที่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
จำนวน 1-3 ครั้ง	152	44.40
จำนวน 4-6 ครั้ง	18	5.30
จำนวน 7-9 ครั้ง	2	0.60
จำนวน 10 ครั้งขึ้นไป	2	0.60
รวม	342	100.00

จากตารางที่ 74 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าจำนวนพื้นที่บริเวณป่าอนุรักษ์ที่ร่วมกันดูแลในปัจจุบันมีพื้นที่ขยายขึ้น คิดเป็นร้อยละ 53.5 รองลงมาพื้นที่เท่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 31.9 พื้นที่ลดลง คิดเป็นร้อยละ 14.6 จะเห็นได้ว่าจำนวนพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในความคิดของชุมชนในแต่ละพื้นที่ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่ายังคงมีจำนวนมากเพราะชาวบ้านยังคงร่วมกันดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์

ไว้ อีกทั้งชาวบ้านเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากพื้นที่อนุรักษ์ร่วมกันมากขึ้นคือ ป่าชุมชน ป่าใช้สอย ป่าต้นน้ำ จึงทำให้ชาวบ้านร่วมกันดูแลเพื่อเป็นพื้นที่อนุรักษ์ของหมู่บ้านไว้เพื่อ ความสมบูรณ์ของน้ำที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภค ประกอบกับการที่ชาวบ้านแต่ละเผ่ายังคงมีวิถี ชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ รวมถึงการนำภูมิปัญญาดั้งเดิมของชนเผ่ามาใช้ มีประเพณี พิธีกรรม เก่าแก่ที่จะทำทุกๆปีเพื่อรักษาความสมบูรณ์ของป่าไม้และต้นน้ำไว้ เช่น ประเพณี บวชน้ำ บวชป่า ชุมชน บวชปลา ไหว้ต้นไม้ใหญ่ เช่นผิต้นน้ำ ซึ่งเป็นพิธีที่ยังคงสืบทอดต่อ ๆ กันมาจากรุ่นสู่รุ่น ทำให้ในพื้นที่ยังคงมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้ยังคงอยู่ได้และมีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นเพราะ ชาวบ้านจะไม่ไปยุ่งเกี่ยวปล่อยให้ เป็นไปตามธรรมชาติให้ทรัพยากรมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากถึงร้อยละ 76.6 มีส่วนน้อยที่ไม่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เลย คิดเป็นร้อย ละ 23.4 จะเห็นว่าการให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของแต่ละเผ่าได้ผลดีเป็นอย่างมาก เนื่องจากในบางเผ่าบ้านมีการรวมกลุ่มอนุรักษ์ที่ชาวบ้านร่วมกันจัดตั้งขึ้นมาเองเพื่ออนุรักษ์ ทรัพยากรภายในหมู่บ้านเอง เช่นทรัพยากรป่าไม้ที่อนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ทรัพยากร น้ำการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ ซึ่งการมีส่วนร่วมของชาวบ้านจะเป็นไปโดยจิตสำนึกที่ทุกคนจะมีความ ห่วงแหนทรัพยากรของตนเองที่มีในหมู่บ้าน เช่นพันธุ์ปลาหายาก พันธุ์ไม้หายาก โดยในทุกๆ ปี ชาวบ้านจะมีพิธีของแต่ละเผ่าในการอนุรักษ์พื้นที่ป่า เช่นการบวชป่า และบวชน้ำ เพื่ออนุรักษ์ให้เป็น แหล่งท่องเที่ยว

การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยเข้า รับการอบรม ร้อยละ 50.9 ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะหมู่บ้านอยู่ใกล้องค์กรท้องถิ่นซึ่งจะมีการจัด อบรมขึ้นอย่างสม่ำเสมอในหมู่บ้าน การเข้าร่วมของชาวบ้านเป็นไปโดยง่ายเนื่องจากไม่ต้องออกไป ไกลใช้ระยะทางน้อยสะดวกต่อการเดินทาง รวมทั้งชาวบ้านมีความสมัครใจไปอบรมเนื่องจากไม่ ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทำให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมเป็นอย่างดี การอบรมจะเป็นผู้ที่ว่างการ จากทำการเกษตร เช่นแม่บ้าน ผู้สูงอายุ ในบางครั้งจะอบรมในช่วงที่ว่างจากการทำการเกษตรและใน ส่วนที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ร้อยละ 49.1 ซึ่งมีจำนวนที่ ใกล้เคียงกันอาจเนื่องมาจากการเข้ารับการอบรมอย่างจริงจังในเรื่องของการอนุรักษ์อาจจะมีน้อย และในบางพื้นที่สถานที่ไม่เอื้ออำนวยในการเข้าไปอบรมของหน่วยงานรัฐ การเดินทางเข้าไปอบรม เป็นไปโดยยาก อีกทั้งการให้ความสำคัญในเรื่องของปากท้องกับเวลาในการประกอบอาชีพการร่วม อบรมมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับทัศนคติของแต่ละเผ่าในเรื่องการอนุรักษ์ด้วย

จำนวนครั้งที่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับการอบรมส่วนใหญ่ เคยได้รับการอบรมมาแล้ว 1-3 ครั้ง คิดเป็น ร้อยละ 44.4 รองลงมา 4-6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.3 ส่วนการอบรม 7-9 ครั้งตลอดจน 10 ครั้งขึ้นไปมีจำนวน 0.6 ในอัตราที่เท่ากัน จะเห็นว่าผู้ที่เข้าร่วมในการอบรมนั้น ผู้อบรมมีการเข้าร่วมอบรมจำนวนน้อยครั้งอยู่ โดยส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมเพียง 1-3 ครั้งเท่านั้น ซึ่งผู้ที่เคยเข้าร่วมการอบรมเกิน 3 ครั้งขึ้นไปยังมีจำนวนน้อยมาก ดังนั้น การประชาสัมพันธ์และการสร้างจิตสำนึกให้มีส่วนร่วมต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะสามารถทำให้การอบรมประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย อีกทั้งควรที่จะจัดช่วงที่ผู้นำครอบครัวสามารถเข้าร่วมได้อย่างเต็มที่ หรืออาจจะมีค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนการทำงานกรณีที่จัดอบรมในวันที่ต้องทำงานด้วย

ตาราง 75 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการใช้เชื้อเพลิงในการหุงต้มของพื้นที่ศึกษารวม 4 หมู่บ้าน

ประเภทการใช้เชื้อเพลิงในการหุงต้ม	จำนวนที่ใช้ (ร้อยละ)	จำนวนที่ไม่ใช้ (ร้อยละ)
ถ่าน	74 (21.6)	268 (78.4)
ฟืน	295 (86.3)	47 (13.7)
แก๊ส	153 (44.7)	189 (55.3)
ไฟฟ้า	184 (53.8)	158 (46.2)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 75 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ฟืนเป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้ม คิดเป็น ร้อยละ 86.3 เนื่องจากมีความเชื่อว่าการทำอาหารที่มาจากอาหารหุงต้มจากฟืนที่ให้อาหารอร่อย และเป็นเชื้อเพลิงที่หาง่ายที่สุดไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ สามารถเก็บหาได้ตามป่าใกล้ ๆ หมู่บ้านและจะพบในจำนวนที่เป็นหมู่บ้านอยู่ในห้วยลึก รองลงมาใช้ไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 53.8 เนื่องจากเป็น การใช้ที่ง่ายที่สุดมีความสะดวกและทันสมัยใช้ได้ในทุกพื้นที่ที่มีไฟฟ้าซึ่งจะพบมากในหมู่บ้านที่มี

ความเจริญหรือมีความเป็นเมืองมากขึ้น เช่น หม้อหุงข้าว กาน้ำไฟฟ้า ไข่แก๊ส ร้อยละ 44.7 เนื่องจากมีความสะดวกและรวดเร็วง่ายต่อการใช้ประโยชน์ ใช้ถ่านร้อยละ 21.6

ตาราง 76 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่มของพื้นที่ศึกษารวม 4 หมู่บ้าน

การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน	จำนวนที่เป็นสมาชิก (ร้อยละ)	จำนวนที่ไม่ใช่เป็นสมาชิก (ร้อยละ)
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	80 (23.4)	262 (76.6)
กลุ่มออมทรัพย์	103 (30.1)	239 (69.9)
กลุ่มอนุรักษ์ป่า	135 (39.5)	207 (60.5)
กลุ่มไม้ผล	15 (4.40)	327 (95.6)
กลุ่มพืชผัก / ไม้ดอกไม้ประดับ	15 (4.40)	327 (95.6)
กลุ่มอื่นๆ	80 (23.4)	262 (76.6)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 76 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการรวมกลุ่มในชุมชนนั้น ส่วนใหญ่มาจากกลุ่มอนุรักษ์ป่าคิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมาเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 30.1 สมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มที่ก่อตั้งขึ้นมาจากชุมชนเองซึ่งจะจัดอยู่ในกลุ่มอื่น ๆ โดยที่ไม่ได้มีการระบุไว้ในแบบสอบถาม เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มภูมิปัญญาชาวบ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข มีคนเข้าร่วมกลุ่มรวม ร้อยละ 23.4 ในจำนวนที่เท่ากัน ส่วนกลุ่มไม้ผลและกลุ่มพืชผักไม้ประดับนั้น คิดเป็นร้อยละ 4.4 เท่ากัน จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะเข้าร่วมในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการรักษาทรัพยากรป่ามากที่สุด เนื่องจากชาวบ้านเริ่มเล็งเห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้และมีผลกระทบต่อสถานะแวดล้อมและทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีในชุมชนมากขึ้นนอกจากนี้ทางราชการเริ่มจะมีการณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการอนุรักษ์มากขึ้นด้วย

ตาราง 77 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ศึกษารวม 4 หมู่บ้าน

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	61	17.80
เคย	281	82.20
ความถี่ในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม		
ปีละ 1-3 ครั้ง	200	58.50
ปีละ 4-6 ครั้ง	49	14.30
ปีละ 7-9 ครั้ง	14	4.10
ปีละ 10 ครั้งขึ้นไป	18	5.30
รวม	342	100.00

จากตาราง 77 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 82.20 และไม่เคยได้รับข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 17.80 โดยความถี่ในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสาร ปีละ 1-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 58.50 รองลงมาได้รับข่าวสารปีละ 4-6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.30 และการได้รับข่าวสารปีละ 10 ครั้งขึ้นไปนั้นมีจำนวน ร้อยละ 5.30 ส่วนกลุ่มที่ได้รับข่าวสารปีละ 7-9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.10 จะเห็นว่าการได้รับข่าวสารของชาวบ้านโดยรวมแล้วมีค่อนข้างสูงส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ที่แต่ละคนเผ่ามีการจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องและในบางชนเผ่ามีกลุ่มอนุรักษ์อย่างเป็นทางการจะลักษณะทำให้การเข้าถึงของข่าวสารของชาวบ้านนั้นเข้าใจและเป็นไปโดยง่าย รวมทั้งความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายช่วยกันประชาสัมพันธ์ ให้ทราบข่าวสารในหลายๆทางอย่างต่อเนื่อง ทำให้การรับรู้ข่าวสารจากภายนอกเป็นไปโดยง่ายและปัจจุบันมีเทคโนโลยีและระบบสื่อสารที่มีความทันสมัยมากขึ้น

ตาราง 78 แหล่งที่มาของการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่ศึกษารวม 4 หมู่บ้าน

แหล่งที่มาของการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	จำนวนที่เคยรับ	จำนวนที่ไม่เคยรับ
	ข่าวสาร	ข่าวสาร
วิทยุ	213 (62.30)	129 (37.7)
โทรทัศน์	229 (67.0)	113 (33.0)
หนังสือพิมพ์	95 (27.80)	247 (72.20)
เพื่อนบ้าน	47 (13.70)	295 (86.30)
กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน	149 (43.60)	193 (56.40)
กรรมการหมู่บ้าน	46 (13.50)	296 (86.50)
เจ้าหน้าที่ป่าไม้	149 (43.60)	193 (56.4)
ครู/นักเรียน	36 (10.50)	306 (89.50)
พระสงฆ์	13 (3.80)	329 (96.20)
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	55 (16.10)	287 (83.90)
องค์กรเอกชน	8 (2.30)	334 (97.70)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตาราง 79 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่ศึกษา รวม 4 หมู่บ้าน

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
การร่วมปลูกป่า		
ไม่เคย	54	15.80
เคย	288	84.20
ความถี่ในการร่วมกิจกรรมปลูกป่า		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	280	81.90
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	6	1.80
ปีละ 7 – 9 ครั้ง	0	0
ปีละ 10 ครั้งขึ้นไป	2	0.6
รวม	342	100.00
ร่วมทำแนวกันไฟ		
ไม่เคย	142	41.50
เคย	200	58.50
ความถี่ในการร่วมทำแนวป้องกันไฟ		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	196	57.30
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	1	0.30
ปีละ 7 – 9 ครั้ง	0	0
ปีละ 10 ครั้งขึ้นไป	3	0.90
รวม	342	100.00
ร่วมทำแนวกันไฟ (รับจ้าง)		
ไม่เคย	264	77.20
เคย	78	22.80

ตาราง 79 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับ
การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่ศึกษา รวม 4 หมู่บ้าน

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการร่วมทำแนวป้องกันไฟ (รับจ้าง)		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	70	20.50
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	4	1.20
ปีละ 7 – 9 ครั้ง	2	0.60
ปีละ 10 ครั้งขึ้นไป	2	0.60
รวม	342	100.00
ร่วมดับไฟป่า		
ไม่เคย	216	63.20
เคย	126	35.40
ความถี่ในการร่วมดับไฟป่า		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	121	35.40
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	3	0.90
ปีละ 7 – 9 ครั้ง	1	0.30
ปีละ 10 ครั้งขึ้นไป	1	0.30
รวม	342	100.00
ร่วมทำฝายชะลอความชุ่มชื้น(ฝายแม้ว)		
ไม่เคย	263	76.90
เคย	79	23.10
ความถี่ในการร่วมทำฝายชะลอความชุ่มชื้น		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	70	20.50
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	3	0.90
ปีละ 7 – 9 ครั้ง	3	0.90
ปีละ 10 ครั้งขึ้นไป	3	0.90
รวม	342	100.00

ตาราง 79 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับ
การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่ศึกษา รวม 4 หมู่บ้าน

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนฝ่ายที่เคยร่วมทำ		
ไม่ทำฝ่าย	255	74.60
1 – 3 ฝ่าย	63	18.40
4 – 6 ฝ่าย	10	2.90
7 – 9 ฝ่าย	5	1.50
10 ฝ่ายขึ้นไป	9	2.60
รวม	342	100.00
ร่วมดูแลป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน		
ไม่เคย	131	38.30
เคย	211	61.70
ความถี่ในการร่วมดูแลป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	207	60.50
ปีละ 4 – 6 ครั้ง	4	1.20
รวม	342	100.00
ร่วมทำเกษตรเชิงอนุรักษ์		
ไม่เคย	313	91.50
เคย	29	8.50
ความถี่ในการร่วมทำเกษตรเชิงอนุรักษ์		
ปีละ 1 – 3 ครั้ง	29	8.50
รวม	342	100.00
อื่นๆ	6	1.80
รวม	342	100.00

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 79 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร่วมกิจกรรมปลูกป่า คิดเป็นร้อยละ 84.2 จะร่วมกันปลูกปีละ 1-3 ครั้ง การปลูกป่าเป็นกิจกรรมที่ชุมชนให้ความสำคัญและพร้อมใจกันจัดขึ้นเนื่องในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ และวันแม่ อีกทั้งการสนับสนุนพันธุ์กล้าไม้ที่ใช้ปลูกนั้นสามารถที่จะขอจากหน่วยงานป่าไม้ที่อยู่ใกล้เคียงได้อย่างเต็มที่ทำให้กิจกรรมนี้ในแต่ละเผ่ามีค่อนข้างมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ รองลงมาเป็นกิจกรรมร่วมดูแลป่าชุมชนรอบหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 61.70 ส่วนใหญ่จะร่วมดูแลปีละ 1-3 ครั้ง เช่นกัน การดูแลมักจะเป็นการเข้าช่วยตรวจสอบการบุกรุกพื้นที่ป่าชุมชน การช่วยกันดูแลพื้นที่และการเข้าไปแผ้วถางหญ้าที่ขึ้นตามแนวทางเดินเข้าป่าชุมชนและสวนป่า กิจกรรมร่วมทำแนวกันไฟ (ไม่รับจ้าง) มีร้อยละ 58.5 เป็นการปรับแต่งพื้นที่เพื่อลดการรุกรานของไฟป่าใกล้กับหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะร่วมกันทำปีละ 1-3 ครั้ง ชาวบ้านมีการกำหนดร่วมกันทำแนวกันไฟประมาณต้นเดือนมกราคมเนื่องจากใกล้เข้าสู่ฤดูแล้งและมักจะพบปัญหาไฟไหม้บ่อยครั้ง ในแต่ละพื้นที่จะมีการกำหนดให้ทำแนวกันไฟเพื่อช่วยลดปัญหาหมอกควัน การทำแนวกันไฟบางครั้งจะทำร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้บ้างเป็นบางครั้งถ้าทางเจ้าหน้าที่มาขอความร่วมมือผ่านทางผู้ใหญ่บ้านและกิจกรรมร่วมดับไฟป่า คิดเป็นร้อยละ 35.4 โดยส่วนใหญ่เข้าร่วมปีละ 1-3 ครั้ง เช่นกัน การเข้าร่วมดับไฟป่าของชาวบ้านนั้นส่วนใหญ่จะร่วมในช่วงฤดูหนาวเข้าสู่ฤดูร้อนซึ่งเป็นช่วงที่เกิดปัญหาไฟไหม้ได้ง่าย การดับไฟชาวบ้านจะให้ความร่วมมือในการแจ้งเหตุไฟไหม้และอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ จัดหาอุปกรณ์เสริม เช่น ไม้ตีไฟและใบไม้ดิบเพื่อช่วยลดกระแสไฟที่ลามไปที่อื่น และกิจกรรมทำฝายชะลอความชุ่มชื้นก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ทางกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญและร่วมมือกับทางหน่วยงานราชการในการร่วมสร้างฝาย โดยจะมีทั้งว่าจ้างและการสมัครใจของคนในพื้นที่เอง คิดเป็นร้อยละ 23.10 โดยส่วนใหญ่ทำปีละ 1-3 ครั้ง เช่นกัน การร่วมทำแนวกันไฟ (รับจ้าง) จะเป็นหน่วยงานราชการ เช่น ป่าไม้ อุทยานฯ องค์กรส่วนท้องถิ่น มีร้อยละ 22.8 การรับจ้างจะร่วมทำงานกับเจ้าหน้าที่ที่เฝ้าระวังไฟป่าในพื้นที่เป็นหลัก อัตราการจ้างดับไฟป่าจะขึ้นอยู่กับพื้นที่ โดยแต่ละหมู่บ้านจะมีค่าจ้างที่ต่างกันไป ส่วนการร่วมกิจกรรมทำเกษตรเชิงอนุรักษ์นั้น คิดเป็นร้อยละ 8.50 โดยจะทำปีละ 1-3 ครั้ง การร่วมทำการเกษตรเชิงอนุรักษ์ส่วนใหญ่จะเป็นการปลูกหญ้าแฝกเพื่อลดการพังทลายของหน้าดิน ปลูกไม้สักในพื้นที่ปลูกหวายเพื่อใช้สอย ปลูกพืชใช้สอยในป่าชุมชน ในส่วนของการร่วมกิจกรรมอย่างอื่นที่กลุ่มตัวอย่างได้เข้าร่วมก็จะมี การเข้าร่วมเป็นตำรวจหมู่บ้าน พัฒนาหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ส่วนใหญ่จะเป็นการสอดส่องดูแลผู้ที่ทำผิดกฎของหมู่บ้านหรือทำลายสถานที่สาธารณะที่สำคัญต่างๆ ในหมู่บ้านตลอดจนการแอบไปตัดไม้หรือการลักลอบจับปลาในอ่างน้ำในบางหมู่บ้านที่ทางชาวบ้านร่วมกันอนุรักษ์ไว้

ตาราง 80 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการใช้ภูมิปัญญาของชนเผ่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่ศึกษารวม 4 หมู่บ้าน

การใช้ภูมิปัญญาของชนเผ่าในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	จำนวนที่เลือก (ร้อยละ)	จำนวนที่ไม่เลือก (ร้อยละ)
รักษาป่าต้นน้ำลำธาร	288 (84.2)	54 (15.8)
รักษาป่ารอบ ๆ หมู่บ้าน	258 (75.4)	84 (24.60)
ทำไร่หมุนเวียน โดยใช้พื้นที่เดิมไม่บุกเบิกป่าใหม่	166 (48.5)	176 (51.50)
ทำอาชีพเสริม	102 (29.80)	240 (70.20)

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 80 แสดงให้เห็นว่าการใช้ภูมิปัญญาของแต่ละชนเผ่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ส่วนใหญ่จะเป็นการรักษาป่าต้นน้ำลำธาร โดยการไม่ตัดฟันและโค่นตางป่า คิดเป็นร้อยละ 84.20 รองลงมาจะเลือกที่จะรักษาป่ารอบ ๆ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 75.40 มีการทำไร่หมุนเวียนในบางหมู่บ้านบางเผ่าบ้างแต่ก็ยังเป็นการใช้พื้นที่เดิมและไม่บุกเบิกป่าใหม่ คิดเป็นร้อยละ 48.5 และทำอาชีพเสริม เช่น รับจ้าง ค้าขาย หรือออกไปประกอบอาชีพต่างถิ่น คิดเป็นร้อยละ 29.80

ในการใช้ภูมิปัญญาในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของแต่ละเผ่า นั้น เป็นผลมาจากลักษณะภูมิประเทศของการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านแต่ละชนเผ่าจะมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ส่วนใหญ่หมู่บ้านที่เป็นที่ราบจะเป็นเผ่าไทยใหญ่และเผ่ามูเซอ สามารถทำนาและการเกษตรได้ไม่มีปัญหาต่อการดำรงชีพ สามารถที่จะปลูกพืชเศรษฐกิจอย่างอื่นเพื่อหาเลี้ยงชีพได้ ส่วนพื้นที่ของบ้านไม้สะเป่ที่เป็นเผ่ากะเหรี่ยงนั้นที่ตั้งเป็นเขาสูงและมีความลาดชันมีพื้นที่ราบน้อยมากปริมาณน้ำมีไม่เพียงพอต่อการเกษตร ดังนั้นการทำไร่หมุนเวียนในพื้นที่จึงเป็นวิธีหนึ่งที่เผ่ากะเหรี่ยงใช้เพื่อทำการปลูกข้าว และในพื้นที่ของหมู่บ้านห้วยมะเขือส้มจะอยู่บนเขาสูงเช่นกันแต่มีความได้เปรียบคือหมู่บ้านนี้จะมีต้นน้ำสูงกว่าระดับหมู่บ้านทำให้สามารถปลูกพืชเศรษฐกิจ ไม่เมืองหนาวได้ดีกว่าพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้ก็จะมิประเพณีและวิถีชีวิตของชนเผ่าที่มีความแตกต่างกันไปโดยแต่ละที่ก็

จะสังเกตเห็นถึงความสำคัญของต้นน้ำลำธาร และป่าไม้ เป็นสำคัญเพราะเป็นที่มาของชีวิตทั้งหมดโดยจะมีประเพณีการบวชป่า บวชน้ำ บวชปลา คล้าย ๆ กัน และยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน

5.5.3 รายละเอียดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่ศึกษารวม 4 หมู่บ้าน

ตาราง 81 จำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่ศึกษารวม 4 หมู่บ้าน

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	จำนวน	ร้อยละ
ปานกลาง ระดับ (6 ถึง 8)	50	14.60
มาก ระดับ(9 ถึง 12)	292	85.40
รวม	342	100.00

จากตาราง 81 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านที่อาศัยในเขตอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของอุทยานแห่งชาติ ถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าไม้ในระดับมาก ร้อยละ 85.40 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 14.60 และไม่ปรากฏระดับของมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับน้อย จะเห็นว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี

รายละเอียดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อของพื้นที่ศึกษารวม 4 หมู่บ้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ พื้นที่ศึกษาหมู่บ้านปลาจาด เผ่าไทยใหญ่ หมู่ที่ 4 ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง บ้านไม้สะเป่ เผ่ากะเหรี่ยง หมู่ที่ 9 ตำบลปางหมู อำเภอเมือง หมู่บ้าน ไม้ซางหนาม เผ่ามูเซอ หมู่ที่ 7 ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอปางมะผ้า ห้วยมะเขือส้ม เผ่าม้ง หมู่ 5 ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกเป็น 4 เรื่อง ได้แก่ การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการวางแผนและดำเนินการ การลงทุนปฏิบัติการกิจกรรมหรือโครงการและการติดตามและประเมินผลแสดงผลการศึกษาดังนี้

ตาราง 82 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
ในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของพื้นที่ศึกษารวม 4 หมู่บ้าน

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ปัจจุบันท่านได้มีการสังเกตว่าชุมชนของท่านมีปัญหา เกี่ยวกับการลดลงของทรัพยากรป่าไม้	3.26	0.97	ปานกลาง
- ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	2.96	0.86	ปานกลาง
- ท่านสนทนากับคนในครอบครัวและเพื่อนบ้าน เกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	3.19	0.99	ปานกลาง
รวม	3.13	0.73	ปานกลาง

จากตาราง 82 แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในด้านการ
ค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีการสังเกตปัญหาการลดลงของทรัพยากร
ป่าไม้ในชุมชน การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสามารถ
สนทนาเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนกับคนในครอบครัวและเพื่อนบ้าน อยู่ในระดับ
ปานกลาง เช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 2.96 และ 3.19

ตาราง 83 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
ในด้านการวางแผนและดำเนินการของพื้นที่ศึกษารวม 4 หมู่บ้าน

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการวางแผนและดำเนินการ	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ร่วมคิด พิจารณาและจัดลำดับความสำคัญปัญหาของ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	3.08	0.90	ปานกลาง
- ร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนแก่ผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนแนวทางในการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	3.51	1.03	มาก
- ร่วมกำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติในการร่วม อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชน	2.98	0.89	ปานกลาง
- ร่วมตัดสินใจในการเลือกกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชน	2.87	0.89	ปานกลาง
- ร่วมจัดตั้งชมรม/องค์กร/กลุ่ม ในการร่วมอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน	2.67	0.94	ปานกลาง
รวม	3.02	0.74	ปานกลาง

จากตาราง 83 แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในด้านการวางแผนและดำเนินการในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า การร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนแก่ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งเป็นระดับที่มากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 ส่วนการร่วมคิด พิจารณา จัดลำดับความสำคัญของปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ส่วนการร่วมกำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชน และร่วมตัดสินใจในการเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เหมาะสมกับชุมชนและ การร่วมจัดตั้งชมรม องค์กร กลุ่ม ในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 2.98 2.87 และ 2.67 ตามลำดับ

ตาราง 84 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในด้านการลงทุนปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการของพื้นที่ศึกษารวม 4 หมู่บ้าน

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการลงทุนปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดไว้	3.70	0.97	มาก
- ร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชน/องค์กร/กลุ่มต่าง ๆ จัดขึ้น	3.50	1.02	มาก
- ร่วมเป็นคณะกรรมการ/สมาชิกของชมรมหรือองค์กรที่ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	2.74	0.92	ปานกลาง
- ร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยในกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	2.78	0.91	ปานกลาง
รวม	3.17	0.74	ปานกลาง

จากตาราง 84 แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในเรื่องการลงทุน ปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ ในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดไว้และร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชน องค์กร กลุ่มต่าง ๆ จัดขึ้น มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และ 3.50 ตามลำดับ ส่วนการร่วมเป็นคณะกรรมการ/สมาชิกของชมรมหรือองค์กรที่ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน และร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยในกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนนั้น มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 และ 2.78

ตาราง 85 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเรื่องการติดตามและประเมินผลของพื้นที่การศึกษารวม 4 หมู่บ้าน

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการติดตามและประเมินผล	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินงานของโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้น	3.07	0.99	ปานกลาง
- ร่วมประเมินผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้นในแต่ละครั้ง	2.76	0.90	ปานกลาง
- ร่วมติดตามผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง	2.75	0.93	ปานกลาง
- ร่วมสรุปผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง	2.68	0.91	ปานกลาง
- ควบคุมกฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้นอย่างเคร่งครัด	3.08	1.04	ปานกลาง
รวม	2.86	0.79	ปานกลาง

จากตาราง 85 แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในเรื่อง การติดตามและประเมินผลในความเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 เมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า การเข้าร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินงานของโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้น ร่วมประเมินผลการทำงานในโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนจัดขึ้นในแต่ละครั้ง ร่วมสรุปผลการทำงานในโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และการควบคุมกฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้นอย่างเคร่งครัด การร่วมติดตามผลการทำงานในโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 2.76 2.75 2.68 และ 3.08 ตามลำดับ

ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้นั้น โดยรวมแล้ว ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างยังเข้ามามีส่วนร่วมไม่มากเท่าที่ควร อาจเป็นผลว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงผู้นำชุมชนให้ความสำคัญและควรหันมาเร่งแก้ไข โดยการกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ขั้นตอน เช่นกันในการศึกษาด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้ทำการศึกษา ได้มีการตั้งสมมติฐานในการศึกษา ดังนี้

ประชาชนอายุ ชาติพันธุ์ ระดับการศึกษา มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อ 1 ประชาชนอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

ตาราง 86 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำแนกตามอายุของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้			
	n	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ต่ำกว่า 30 ปี	59	3.07	0.72	ปานกลาง
- 31-40 ปี	90	3.16	0.56	ปานกลาง
- 41-50 ปี	115	3.22	0.60	ปานกลาง
- 51-60 ปี	49	2.97	0.57	ปานกลาง
- มากกว่า 60 ปี	29	2.43	0.60	น้อย
รวม	342	3.05	0.64	ปานกลาง

จากตาราง 86 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ที่ระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41-50 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นกลุ่มอายุระหว่าง กลุ่มอายุ 30- 40 ปี กลุ่มต่ำกว่า 30ปี กลุ่มอายุ 51-60 ปี และกลุ่มอายุมากกว่า 60 และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 3.16 3.07 และ 2.97 ส่วนกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.43

ตาราง 87 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
จำแนกตามอายุของกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
- ระหว่างกลุ่ม	13.30	4	2.48	9.25	0.00*
- ภายในกลุ่ม	126.82	337	0.37		
รวม	140.74	341			

จากตาราง 87 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ จำแนกตามอายุของประชาชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกันนั้นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 88 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่วงอายุในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	มากกว่า 60 ปี
ต่ำกว่า 30 ปี	-	.088	.147	.099	.632*
31-40 ปี		-	.059	.187	.720*
41-50 ปี			-	.246	.779*
51-60 ปี				-	.053*
มากกว่า 60 ปี					-

จากตาราง 88 แสดงให้เห็นว่าเมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ Post Hoc test จำแนกตามช่วงอายุด้วยวิธี LSD พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 41-50 นั้นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่ากลุ่มอื่นๆอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41-50 มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มอายุ 41-50 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มากกว่ากลุ่มช่วงอายุ 51-60 ปี อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41-50 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มากกว่ากลุ่มอายุ 31-40 ปี อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

สมมติฐานข้อ 2 ประชาชนที่ชาติพันธุ์ต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน
 ตาราง 89 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
 จำแนกตามชาติพันธุ์ของกลุ่มตัวอย่าง

ชาติพันธุ์	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้			
	N	\bar{X}	S.D	ระดับ
ไทยใหญ่	175	3.22	0.60	ปานกลาง
กะเหรี่ยง	58	2.84	0.71	ปานกลาง
มูเซอ	55	2.79	0.67	ปานกลาง
ม้ง	54	2.99	0.53	ปานกลาง
รวม	342	3.05	0.64	ปานกลาง

จากตาราง 89 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีชาติพันธุ์แตกต่างกัน ทุกกลุ่มมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาติพันธุ์ไทยใหญ่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาเป็นกะเหรี่ยง มูเซอ และม้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 2.84 2.79 และ 2.99 ตามลำดับ

ตาราง 90 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
 จำแนกตามชาติพันธุ์ของกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
- ระหว่างกลุ่ม	11.45	3	3.82	9.98	0.00*
- ภายในกลุ่ม	129.28	338	0.38		
รวม	140.74	341			

จากตาราง 90 ผลการศึกษาพบว่าเมื่อทำการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ จำแนกตามชาติพันธุ์ของประชาชนพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีชาติพันธุ์ต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 91 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชาติพันธุ์ในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ชาติพันธุ์	ไทยใหญ่	กะเหรี่ยง	มูเซอ	ม้ง
ไทยใหญ่	-	.381*	.427*	.231*
กะเหรี่ยง		-	.046	.150
มูเซอ			-	.196
ม้ง				-

จากตาราง 91 แสดงให้เห็นว่าเมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ Post Hoc test จำแนกตามชาติพันธุ์ ด้วยวิธี LSD พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเผ่าไทยใหญ่นั้นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่ากลุ่มตัวอย่างในเผ่าอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเผ่ามูเซอ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มากกว่าเผ่ากะเหรี่ยง เผ่าม้ง และเผ่าไทยใหญ่ อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05 ด้วยเช่นกัน

สมมติฐานข้อ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

ตาราง 92 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำแนกตามระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการศึกษา	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้			
	N	\bar{X}	S.D	ระดับ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	137	2.77	.590	ปานกลาง
ระดับประถมศึกษา	115	3.17	.600	ปานกลาง
ระดับมัธยมศึกษา	64	3.23	.575	ปานกลาง
สูงกว่าระดับมัธยม	26	3.53	.664	มาก
รวม	342	3.05	0.64	ปานกลาง

จากตาราง 92 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันนี้ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมในผู้ที่ศึกษาสูงกว่าระดับมัธยม สูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 รองลงมาเป็นสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีระดับ

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 ส่วน ไม่ได้เรียนหนังสือและระดับประถมมีส่วนร่วมในระดับกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 และ 2.77 ตามลำดับ

ตาราง 93 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำแนกตามระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
- ระหว่างกลุ่ม	20.46	3	6.82	19.17	0.000*
- ภายในกลุ่ม	120.28	338	0.36		
รวม	140.74	341			

จากตาราง 93 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเมื่อทำการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ จำแนกตามระดับการศึกษาของประชาชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 94 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษาในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ระดับการศึกษา	ไม่เรียน	ประถม	มัธยม	สูงกว่ามัธยม
ไม่เรียนหนังสือ	-	.399*	.457*	.765*
ประถมศึกษา		-	.058*	.366*
มัธยมศึกษา			-	.308*
สูงกว่ามัธยม				-

จากตาราง 94 แสดงให้เห็นว่าเมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ Post Hoc test จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธี LSD พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามัธยม นั้นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่ากลุ่มตัวอย่างในช่วงระดับมัธยม ประถมและไม่ได้เรียนหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05

สมมติฐานข้อ 4 ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

ตาราง 95 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
จำแนกตามระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้			
	n	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ต่ำกว่า 15 ปี	61	2.98	.765	ปานกลาง
- 15 ปีขึ้นไป	281	3.07	.613	ปานกลาง
รวม	342	3.05	.642	ปานกลาง

จากตาราง 95 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระดับปานกลาง โดยระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยต่ำกว่า 15 ปี การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 และระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง สูงกว่า 15 ปี มีระดับการมีส่วนร่วมที่มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07

ตาราง 96 การทดสอบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ตอบคำถามโดยแสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง

ระยะเวลาที่อยู่อาศัย	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้			t-test	Sig.
	n	\bar{X}	S.D		
- ต่ำกว่า 15 ปี	61	2.98	.765	-.887	.378
- 15 ปีขึ้นไป	281	3.07	.613		

จากตาราง 96 ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัย ต่ำกว่า 15 ปี กับอาศัยมาเกินกว่า 15 ปี ขึ้นไปไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อ 5 ประชาชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

ตาราง 97 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำแนกตามการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่าง

การรับรู้ข่าวสาร	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้			
	n	\bar{X}	S.D	ระดับ
ไม่เคยได้รับข่าวสาร	61	2.51	.522	น้อย
เคยปีละ 1-3 ครั้ง	200	2.15	.592	น้อย
เคยปีละ 4-6 ครั้ง	49	3.17	.668	ปานกลาง
เคยปีละ 7-9 ครั้ง	14	3.02	.594	ปานกลาง
เคยปีละ 10 ครั้งขึ้นไป	18	3.43	.565	มาก
รวม	342	3.05	.642	ปานกลาง

จากตาราง 97 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนแตกต่างกันโดยมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ระดับปานกลาง กลุ่มที่รับรู้ข่าวสาร ปีละ 10 ครั้งขึ้นไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ส่วนการรับรู้ปีละ 7-9 และ 4-6 ครั้ง มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 และ 3.17 ส่วนไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเคยปีละ 1-3 ครั้ง มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 และ 2.15

ตาราง 98 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำแนกตามการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
- ระหว่างกลุ่ม	23.22	4	5.80	16.65	0.000*
- ภายในกลุ่ม	117.51	337	0.34		
รวม	140.74	341			

จากตาราง 98 แสดงให้เห็นว่าเมื่อทำการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ จำแนกตามการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมในชุมชนของประชาชนพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสิ่งแวดล้อมในชุมชนต่างก็มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน โดยความแตกต่างนี้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 99 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

การได้รับข้อมูลข่าวสาร	ไม่เคย	1-3 ครั้ง	4-6 ครั้ง	7-9 ครั้ง	10 ครั้งขึ้นไป
ไม่เคยได้รับข่าวสาร	-	.641*	.660*	.511*	.926*
เคยปีละ 1-3 ครั้ง		-	.018	.130	.284
เคยปีละ 4-6 ครั้ง			-	.147	.267
เคยปีละ 7-9 ครั้ง				-	.414
เคยปีละ 10 ครั้งขึ้นไป					-

จากตาราง 99 แสดงให้เห็นว่าเมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ Post Hoc test จำแนกตามการรับรู้ข่าวสาร ในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ด้วยวิธี LSD พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร 10 ครั้งขึ้นไปนั้น มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยรับข่าวสารปีละ 4-6 ครั้ง 1-3 ครั้ง 7-9 ครั้ง และไม่เคยได้รับข่าวสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อ 6 ประชาชนที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

ตาราง 100 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำแนกตามความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่าง

ความรู้ความเข้าใจ	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้			
	n	\bar{X}	S.D	ระดับ
- ปานกลาง	50	3.00	0.69	ปานกลาง
- สูง	292	3.06	0.39	ปานกลาง
รวม	342	3.05	.642	ปานกลาง

จากตาราง 100 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าไม้แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่า ไม้อยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่า ไม้อยู่ในระดับสูง เป็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 รองลงมา กลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่า ไม้อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00

ตาราง 101 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่า ไม้ของกลุ่มตัวอย่าง

ความรู้ความเข้าใจ	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้			t-test	Sig.
	n	\bar{X}	S.D		
- ระดับปานกลาง	50	3.00	0.69	-.672	.502
- ระดับสูง	292	3.06	0.39		

จากตาราง 101 ผลการศึกษาการศึกษเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่า ไม้ที่มีความรู้ระดับปานกลางและระดับสูงไม่ต่างกัน

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

- กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลา และความรู้ความเข้าใจแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่แตกต่างกัน
- กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ชาติพันธุ์ ระดับการศึกษา และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

5.6 ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ

- 1) เห็นควรให้มีการจัดอบรมจากกรมส่งเสริมการเกษตรที่สูงในการเพาะปลูกพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ให้ความรู้เกี่ยวกับพืชเศรษฐกิจไม้ผล นำมาค้าขายเพื่อสร้างเป็นรายได้สามารถสร้างอาชีพในครัวเรือน เพื่อลดการทำไร่เลื่อนลอย
- 2) ปลูกป่าดูแลรักษาป่า การที่เจ้าหน้าที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนกล้า ไม้ให้เงินในการปลูกและดูแลป่าให้สมบูรณ์
- 3) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาพื้นที่ ให้ความรู้การจัดทำฝายแหล่งต่อน้ำ มีการเพาะเลี้ยงพันธ์ปลา มีการจัดหาพันธ์ปลาส่งเสริมให้มีรายได้ จัดสรรแหล่งสาธารณสุข โภค ส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของน้ำตกผาเสื่อ
- 4) มีสถานที่เอื้ออำนวยมีสถานที่ขนส่งในการจัดจำหน่ายสินค้า สามารถที่จะทำอาชีพเสริม ของผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ พยายามไม่ให้มีเวลาว่าง
- 5) สร้างงานให้ทุกหมู่บ้านมีงานทำส่งเสริมให้ชาวบ้านได้เล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากร จะทำให้มีความสมบูรณ์ของ ดิน ป่า น้ำ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนแหล่งที่พักอาศัย ธรรมชาติและป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า ป้องกันการเผาป่า